

การป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

ร.ต.ท.หญิงพรยาวดี คล้อยระยับ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Prevention Of Online Child Sexual Crime Victimization

Pol.Lt. Pansavadee Kloyrayab

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Criminology and Criminal Justice

Department of Sociology and Anthropology

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์
โดย	ร.ต.ท.หญิงพรธาวดี คล้อยระยับ
สาขาวิชา	อาชญวิทยาและงานยุติธรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

	คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล)	
	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสกสัน เครือคำ)	

พรรษาดี คล้อยระดับ : การป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์. (The Prevention Of Online Child Sexual Crime Victimization) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล

การศึกษากันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ 2) ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ และ 3) เสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน อัยการ จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์ปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้น สาเหตุการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ เกิดจากหลายสาเหตุทั้งจากตัวของเด็กที่เข้าถึงโซเชียลมีเดียได้ง่าย ครอบครัวของเด็กมีปัญหาในครอบครัวทำให้ต้องพึ่งพาสังคมออนไลน์ สภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ รวมไปถึงเพื่อนของเด็ก และตัวผู้กระทำความผิดมักจะเป็นผู้มีความชำนาญ รูปแบบการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ มีดังนี้คือ การกลั่นแกล้งทางเพศ การข่มขู่ทางเพศ การลวนลามทางเพศ และการอนาจารทางเพศ 2) ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ พบว่า กฎหมาย บทลงโทษตลอดจนนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ มีความสอดคล้องเหมาะสม แต่การนำผู้ต้องหามาลงโทษมีความยากลำบาก เนื่องจากในโลกออนไลน์ไม่สามารถเก็บพยานหลักฐานได้ครบ ขาดการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐ องค์กรเอกชน และการได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนยังไม่เพียงพอทั้งด้านงบประมาณ ด้านข้อมูล และบุคลากรยังไม่เพียงพอ 3) แนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ดังนี้ คือรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการดำเนินการเชิงรุก โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่เด็กและเยาวชน ประชาชน ในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ องค์กรเอกชน หรือภาคเอกชน ร่วมเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ เพื่อลดความเสี่ยง ควรให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากร และข้อมูล เนื่องจากภาครัฐมีทรัพยากรดังกล่าวไม่เพียงพอ และ ผู้ปกครองสร้างความรู้ความเข้าใจ เอาใจใส่ดูแลบุตรหลาน ทุกหน่วยงานต้องมีส่วนร่วมป้องกัน แก้ไขปัญหากันอย่างจริงจัง เจ้าหน้าที่รัฐไม่เผยแพร่ข้อมูลเหยื่อสู่สาธารณะ

สาขาวิชา อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม

ลายมือชื่อนิติศ

ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6180979324 : MAJOR CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE

KEYWORD: prevention/child/sexual crime victimization/online

Pansavadee Kloyrayab : The Prevention Of Online Child Sexual Crime Victimization.

Advisor: Assoc. Prof. Dr. UNISA LERDTOMORNSAKUL

This research aims to 1) study the problem of online child sexual victimization. 2) Study the problems and barriers to preventing child sexual victimization online. 3) Suggest guidelines for the prevention of sexual victimization online. By employing qualitative method utilizing in-depth interview of 10 samples from government organizations, private organizations and multidisciplinary teams, the results show that the current problem of child sexual victimization on social media is increasing. This is caused by various reasons, including the child's easy access to social media, family problem, , the environment in which the child live in, peer influences and the experienced perpetrators are also the the factors of children's being victimized on line. For obstacles to preventing child sexual victimization online, the study found that even though sanction laws and government policies on the prevention of online sexual victimization are consistent and updating but taking the accused into justice for punishment is difficult. Due to the fact that collecting all necessary evidence from the cyber space is hard to achieve. In addition, lack of coordination between government agencies, the public sector and the private sector make the problem even worse. Therefore, based on the results of this study, the author proposes the guidelines for preventing child sexual victimization online as following: 1) government and related agencies should act more proactively 2) using social media as a channel to educate children, 3) the relevant government officials pay more attention to the case and the victim by not giving their information to the public

Field of Study: Criminology and Criminal Justice Student's Signature

Academic Year: 2020 Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ รศ.ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้แนวทางในการทำวิจัย ให้คำชี้แนะและดูแลการทำวิจัยและการทำงานครั้งนี้ รศ.ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ผู้จุดประกายแนวคิดจนเกิดวิทยานิพนธ์เล่มนี้ขึ้น พร้อมให้ความใส่ใจ คอยสอบถามความเป็นไปในการศึกษาวิจัย และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวิทยานิพนธ์เล่มนี้ รศ.พ.ต.ท.เสกสรรค์ เครือคำ กรรมการวิทยานิพนธ์ ผู้มีประสบการณ์ที่ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นที่สำคัญในการปรับแก้ อันจะทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งสามท่านล้วนเป็นกำลังใจในการศึกษาวิจัยจนงานวิจัยเสร็จสิ้น

การทำวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จไม่ได้หากไม่ได้รับการอนุเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้ข้อมูล อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา รวมทั้งเจ้าหน้าที่คณะรัฐศาสตร์ทุกคน ที่คอยสอบถามความคืบหน้าของงาน ให้กำลังใจผู้วิจัย และอำนวยความสะดวกให้ห้อง ๆ เสมอมาจนกระทั่งการศึกษาวิจัยได้เสร็จสมบูรณ์

ขอบคุณเพื่อน ๆ อาชีววิทยา ที่ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้และให้กำลังใจจนกระทั่งมีวันนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา รุ่นปีการศึกษา 2561 ที่คอยให้ความช่วยเหลือและสอบถามทุกข์สุขกันอยู่เสมอ และขอบคุณเพื่อน ๆ และบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่สามารถเอ่ยชื่อได้หมดในที่นี้ที่มีส่วนผลักดัน ช่วยเหลือ และเสริมสร้างกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสิ้น

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณบุคคลในครอบครัวคล้อยระยับ ครอบครัวฟุ้งกัน ที่อบรมสั่งสอนมอบความรัก ความปรารถนา และกำลังใจ มาโดยตลอด และ คุณสไปนาง ศิริมนตรี คนที่คอยช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ อีกทั้งยังเป็นกำลังใจสำคัญของผู้วิจัย

พรธาวดี คล้อยระยับ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
2. คำถามการวิจัย	7
3. วัตถุประสงค์การวิจัย	7
4. ขอบเขตการวิจัย.....	7
5. นิยามศัพท์.....	8
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2	11
แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
1. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุกคาม	11
2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม	18
3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม	23
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อออนไลน์.....	29
5.สถานการณ์เกี่ยวกับการใช้ห้อง หรือโปรแกรมสนทนาทาง Internet กับการกระทำผิดทางเพศ	34
6. แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดอาชญากรรมไซเบอร์	37

7. แนวคิดเกี่ยวกับสถานการณ์การคุกคามทางเพศในประเทศไทย.....	39
8. แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	42
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
10. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	59
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	61
1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย.....	61
2. วิธีการวิจัย.....	62
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูล.....	63
5. จริยธรรมของผู้วิจัย.....	64
บทที่ 4.....	66
ผลการศึกษา.....	66
1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	66
2. สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชนในโลกออนไลน์.....	68
2.1 การรับรู้สภาพปัญหาการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์.....	68
2.2 การคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์.....	70
2.3 สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์.....	75
2.4 พฤติกรรมการเข้าสู่โลกไซเบอร์ของเด็กในสื่อสังคมออนไลน์.....	79
2.5 สาเหตุการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์.....	83
2.6 บุคลิกภาพของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์.....	88
2.7 ผลกระทบของการคุกคามทางเพศต่อเด็กและเยาวชนทางสื่อออนไลน์.....	91
3. ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์.....	94

3.1 ความเหมาะสมสอดคล้องของกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับการป้องกันการถูกละเมิด คุกคามทางเพศใน โลกออนไลน์ ตลอดจนบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิด	94
3.2 การสนับสนุนหรือมาตรการเสริมสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ในการรับมือ ป้องกัน แก้ไข ปัญหาการคุกคามทางเพศต่อเด็กในโลกออนไลน์.....	99
4. ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์.....	101
4.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ . 101 สำหรับหน่วยงานภาครัฐ มีดังนี้.....	101
4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ . 104 สำหรับองค์กรอื่นที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ มีดังนี้.....	104
4.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ . 106 สำหรับผู้ปกครอง มีดังนี้.....	106
4.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อทางเพศในโลกออนไลน์ 108	
บทที่ 5	110
สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	110
1. สรุปผลการวิจัย	110
1.1 สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์	110
1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ 114	
1.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ . 115	
2. อภิปรายผลการศึกษา	117
2.1 จากสรุปผลการศึกษาสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลก ออนไลน์.....	117
2.2 ปัญหาและอุปสรรค ในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์... 118	
2.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์..... 119	
3. ข้อเสนอแนะ	120

3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้.....	120
3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	121
บรรณานุกรม.....	122
ภาคผนวก	125
แบบสัมภาษณ์.....	126
ประวัติผู้เขียน.....	132

บทที่ 1

บทนำ

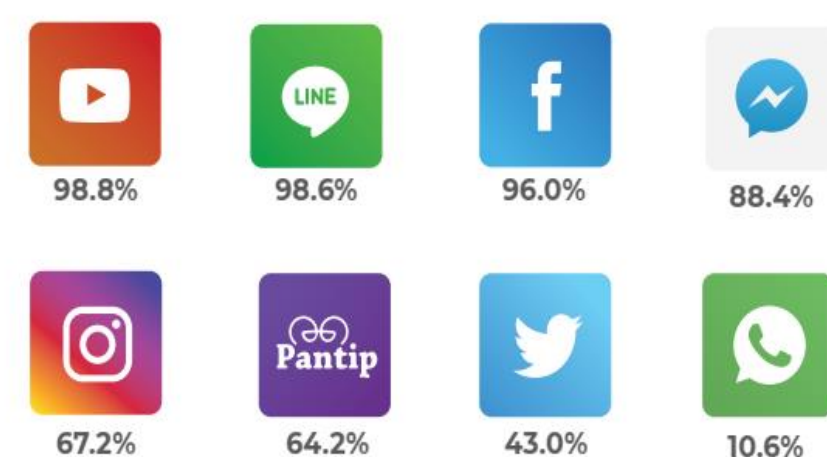
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้โลกในปัจจุบันเปรียบเสมือนโลกที่ไร้พรมแดนผ่านสื่อกลางที่เรียกว่า “Internet” โดยการนำเอาประสิทธิภาพของ Internet มาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน (จิรศักดิ์ ภูมิเจริญ, 2556) ใช้บริการผ่านอุปกรณ์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายไม่ว่า จะเป็นโทรศัพท์สมาร์ทโฟน, แท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์เป็นต้น และมีแนวโน้มจะสูงขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง และก่อให้เกิดปัญหาการคุกคามทางสื่อออนไลน์ เช่น การปล่อยข่าวเท็จเพื่อข่มขู่โพสטרูปหรือวิดีโอเพื่อประจาน เป็นต้น โดยเฉพาะในยุคที่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์กันอย่างแพร่หลายไม่ว่า จะเป็น Facebook, twitter, instagram มีจำนวนผู้ใช้งานกันเป็นจำนวนมาก ดังนั้น หากมีการใช้งานที่ขาดความระมัดระวังด้านความปลอดภัย หรือความเป็นส่วนตัวอาจจะทำให้เกิดอันตรายได้

ปัจจุบันจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งโลกอยู่ที่ 7,750 ล้านคน จำนวนมีผู้ใช้ Internet 4,540 ล้านคน คิดเป็น 59% ของจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด และมี 3,800 ล้านบัญชี social media คิดเป็น 49% ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด โดยเมื่อเทียบสัดส่วนคนที่ใช้ Internet ในประเทศต่อจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนไทยใช้ Internet 75% ต่อจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดของประเทศ ในขณะที่ค่าเฉลี่ยทั่วโลกอยู่ที่ 59% โดยเมื่อเปรียบเทียบในทวีปต่าง ๆ พบว่า ทวีปที่มีผู้ใช้ Internet มากที่สุดคือ เอเชีย โดยคิดเป็นร้อยละ 45.1 ของผู้ใช้ Internet ทั้งหมด และ ประเทศที่มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้ใช้ Internet มากที่สุดคือประเทศจีน คิดเป็นจำนวน 620 ล้านคน (Mahittivanicha, 2020) จากผลการสำรวจของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (2562) พบว่า กิจกรรมที่ผู้ใช้ Internet ใช้เวลาในการเข้าถึงมากที่สุด คือ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Twitter Instagram มีจำนวนชั่วโมงการใช้งาน Internet โดยเฉลี่ย 3 ชั่วโมง 30 นาทีต่อวัน กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวง ที่มีการใช้งาน Facebook มากเป็นอันดับ 1 ของโลก สาเหตุที่สื่อสังคมออนไลน์มีผู้เข้าใช้เป็นจำนวนมากนั้น อาจเป็นเพราะว่าเป็นเครือข่ายที่สามารถโยงใยไปได้ทั่วโลกโดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ เป็นสื่อที่มีความเป็นปฏิสัมพันธ์ผู้ใช้สามารถโต้ตอบ

ระหว่างกันโดยตรงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เป็นการสื่อสารแบบสื่อประสม ผู้ใช้สามารถใช้ประโยชน์จากสื่อทางเสียง ข้อมูลภาพนิ่งInternetสามารถลดข้อจำกัดในการสื่อสารที่มีอยู่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบเดิมอีกทั้งยังช่วยเชื่อมประสานสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบเดิมที่มีอยู่หลายประเภทให้รวมเข้าเป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์ได้สื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นช่องทางที่สำคัญ ในการสื่อสารระหว่างบุคคล และสถาบัน ทางสังคมต่าง ๆ ได้แก่ ครอบครัว สื่อมวลชน และองค์กรที่ทำงานเกิดเป็นเครือข่ายสังคมแบบสื่อสารไร้สายขึ้น พัฒนาการของ Internet และโทรศัพท์เคลื่อนที่ในปัจจุบัน ก็เกิดจากการหลอมรวมของเทคโนโลยีทั้ง 3 ด้านนี้ และส่งผลต่อพฤติกรรมสื่อสารในระดับบุคคลเป็นอย่างมาก

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้ใช้Internetในประเทศไทย สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์กรมมหาชน) (2562) ประเภทต่าง ๆ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ร้อยละของผู้ใช้Internet เปรียบเทียบตามประเภทของสื่อสังคมออนไลน์

จากผลการสำรวจดังแสดงในภาพที่ 1 พบว่า YouTube, Line และ Facebook ยังคงเป็นสื่อสังคมออนไลน์ยอดนิยมที่ครองใจคนไทยในยุคนี้และมีผู้ใช้งานมากเป็น 3 อันดับแรก โดยมีสัดส่วนผู้ตอบที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้ อันดับที่ 1 YouTube ร้อยละ 98.8 อันดับที่ 2 Line (ร้อยละ 98.6) และ อันดับ ที่ 3 Facebook (ร้อยละ 96.0) ถัดมา เป็น Facebook Messenger (ร้อยละ 88.4) Instagram (ร้อยละ 67.2) Pantip ซึ่งเป็นชุมชนออนไลน์หนึ่งเดียวของไทย (ร้อยละ 64.2) Twitter (ร้อยละ 43.0) และ WhatsApp (ร้อยละ 10.6) ตามลำดับ

ความก้าวหน้าของระบบ Internet คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ทางสังคม คือ เครือข่ายสังคมใหม่ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่า “สังคมออนไลน์” (social network) โดยเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้เป็นพื้นที่สาธารณะที่สมาชิกซึ่งก็คือคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติและศาสนา ทุกระดับการศึกษา ทุกสาขาอาชีพ และทุกกลุ่มสังคมย่อยจากทั่วโลก เป็นผู้สื่อสาร หรือเขียนเล่าเนื้อหาเรื่องราว ประสบการณ์ บทความ รูปภาพ และวิดีโอ ที่สมาชิกเขียนและทำขึ้นเองหรือพบเจอจากสื่ออื่น ๆ แล้วนำมาแบ่งปันให้กับผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายของตน ผ่าน ทางระบบ Internet และสื่อสังคมออนไลน์ (social media) เครือข่ายสังคมออนไลน์เติบโตอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ก่อให้เกิดวิวัฒนาการด้านเทคโนโลยีของสื่อสังคมออนไลน์หลากหลายประเภท (ทัศนันทน์ พุ่มนุช, 2553) ด้วยเหตุที่ Internet และสื่อสังคมออนไลน์เข้าไปมีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้คนอย่างหลากหลายและส่งผลต่อสังคมไทยอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ด้วยความสะดวกสบายของเทคโนโลยีนี้เองย่อมส่งผลทั้งทางบวก เช่น การที่เราสามารถเข้าถึงความรู้และข้อมูลข่าวสารที่มากขึ้น สามารถที่ติดต่อสื่อสารได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เป็นต้น ผลกระทบทางลบ เช่น การเกิดภัยสังคมจากการที่ได้มีการสื่อสารผ่านเครือข่าย Internet การคุกคามสิทธิส่วนบุคคลหรือเรียกได้ว่า การคุกคามผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งมีมากขึ้นในปัจจุบัน

ในประเทศแคนาดา อแมนดา ท็อดด์ เด็กสาววัย 15 ปี เธอเป็นวัยรุ่นธรรมดา ๆ ที่ใช้สื่อออนไลน์ ลองถูกลองผิดให้กับชีวิต แต่ชีวิตกลับพลิกผัน ทำให้เธอแอดดิกต้องจบชีวิตลง การฆ่าตัวตาย ของเธอเป็นเรื่องน่าเศร้า เริ่มต้นมาสองสามปีก่อนหน้านั้น เธอเริ่มใช้เว็บแคมพบปะทำความรู้จักกับ ผู้คนบน Internet ชายคนหนึ่งใช้คารมเก๋กล่อมให้เธอเปลือยหน้าอกโชว์ชมเธอต่าง ๆ นานา จนเธอยอมตกลง เขาบันทึกภาพหน้าอกอันเปลือยเปล่าของเธอไว้ และใช้ภาพนี้แบล็กเมล์เธอหลายครั้ง และเผยแพร่ออกสู่ Internet และไม่ว่าเธอจะย้ายที่อยู่กี่ครั้งเขาก็จะตามไป เผยแพร่ภาพนั้นให้กับเพื่อนในโรงเรียนใหม่ของเธอได้ดูผ่านทางเฟซบุ๊ก จนไม่มีใครคบเธอที่โรงเรียน ซ้ำร้ายความอ่อนแอ ทางจิตใจทำให้เธอเผลอไปมีความสัมพันธ์กับเพื่อนชายที่มีแฟนแล้ว คนรอบตัวยิ่งเกลียดชังเธอเข้าไปใหญ่ เมื่อเห็นว่าสถานการณ์มีแต่เลวร้ายลง และชายที่แฝงตัวอยู่ในเงามืดหลังคีย์บอร์ดไม่มีที่ท่า จะหยุดทำลายเธอ เธอพยายามฆ่าตัวตายด้วยการกินน้ำยาฟอกขาวแต่ก็ได้รับการช่วยชีวิตได้ทัน แทนที่จะมีคนเห็นใจเพื่อนนักเรียนรอบตัวกลับโหดร้ายมากขึ้น พวกเขาโพสต์ข้อความเกลียดชังที่มุ่งเป้ามาถึงเธออย่างรุนแรงกว่าเดิม ช่วยกันแชร์ภาพน้ำยาฟอกขาวที่

แนะนำให้เธอดื่มเพื่อมาตัวตายอีกครั้งให้สำเร็จแท็กเธอบนเฟซบุ๊กทุกครั้งเพื่อให้เธอได้เห็น อแมนดา หมดกำลังใจที่จะต่อสู้กับวายร้ายบนโลกไซเบอร์และหดหู่นกับการต้องต่อสู้อย่างโดดเดี่ยวเธอจึงตัดสินใจผูกคอตายอำลาโลกอันโหดร้ายไปในวันที่ 10 ตุลาคม 2555 (โพสต์จริง, 2557) จะเห็นได้ว่าการคุกคามผ่านสื่อออนไลน์ส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านจิตใจและการดำเนินชีวิตของผู้ถูกคุกคาม

การคุกคามผ่านสื่อออนไลน์เป็นการคุกคามหรือรุกรานสิทธิส่วนบุคคลในวิธีการที่ก่อให้เกิดความกลัวต่อเหยื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ ปัญหาการรบกวน และการคุกคามนั้นมีหลายรูปแบบด้วยกันบนโลกของสื่อออนไลน์ หลาย ๆ กรณีที่ผู้คุกคามและผู้เสียหายหรือเหยื่อนั้นเคยมีความสัมพันธ์กัน มาก่อน(รักษ์มิตา โพธิ์พิทักษ์กุล, 2550) และการคุกคามทางสื่อออนไลน์จะเริ่มขึ้นเมื่อผู้เสียหายหรือเหยื่อพยายามทำการตัดความสัมพันธ์ อย่างไรก็ตามการคุกคามทาง Internet อาจเกิดขึ้นจากคนแปลกหน้าหรือจากการให้ข้อมูลส่วนบุคคลผ่านทาง Internet ทำให้เกิดการคุกคามทาง Internet โดยเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับตัวของเหยื่อ ซึ่งสามารถทำได้อย่างง่ายดายโดยการคลิกเมาส์ไม่กี่ครั้ง ดังผลการศึกษาวิจัยของ วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ (2553) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมความรุนแรงทั้งทางกายภาพ และการข่มเหงรังแกผ่าน โลกไซเบอร์ของเยาวชนไทย พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 26 รู้สึกว่าการ โพสต์ข้อความคำทอบน Internet เป็นการทำร้ายใคร และอีกร้อยละ 25 คิดว่าผู้ที่คำทอบุคคลบน Internet นั้น“เท” ทำให้การคำทอที่เป็นรูปแบบของการข่มเหงรังแกออนไลน์ หรือ cyber bullying จึงได้รับความนิยมในกลุ่มเยาวชนไทย นอกจากนี้ร้อยละ 25 ของกลุ่มตัวอย่างเคยเป็นเหยื่อถูกนินทาคำทอ รองลงมาร้อยละ 21 เคยถูกส่งข้อความก่อกวนร้อยละ 10 เคยถูกนำข้อมูลส่วนตัวมาเผยแพร่ร้อยละ 10 เคยถูกแอบอ้างชื่อให้ร้ายร้อยละ 13 เคยถูกล้อเลียน ข่มขู่ คุกคาม และร้อยละ 13 เคยถูกลบออกจากกลุ่มซึ่งบทบาทของการเป็นเหยื่อและผู้กระทำจะหมุนเป็นวงจรโดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40 บอกว่าถ้าโดนมาจะทำกลับมีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่เพิกเฉยรอจนการข่มขู่เลิกไปเองโดยไม่โต้ตอบ และกลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 43 ระบุว่าเคยถูกรังแกผ่าน โลกไซเบอร์ มากกว่าร้อยละ 30 ไม่กล้ากล่าวปฏิเสธร้อยละ 36.5 ต้องการเป็นที่ยอมรับจึงต้องเห็นด้วยทำให้อัตราการข่มเหงรังแกออนไลน์ ในเยาวชนไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น(วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์, 2553)

การคุกคามผ่านสื่อออนไลน์ สามารถกระทำได้โดยบุคคลใดก็ตามที่มีความสามารถในการเชื่อมต่อ Internet โดยใช้ Internet และการบริการออนไลน์ต่าง ๆ คุกคามผ่านสื่อออนไลน์

และก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตของเหยื่อในหลาย ๆ ด้าน ตั้งแต่รำคาญใจไปจนถึงการสูญเสียทรัพย์สินอย่างไรก็ตามเป็นเรื่องยากที่จะปกป้องความเป็นส่วนตัวในโลกออนไลน์โดยการตระหนักว่าการกระทำใดถือเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัวประกอบไปด้วยหลายสาเหตุนำมาสู่การคุกคามผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่ง วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า โลกโซเชียลมีเดียจะทำให้โลกที่ส่วนตัวกลายเป็นส่วนกลาง ใครที่เคยใช้ social media ย่อมตระหนักความจริงว่า โลกโซเชียลมีเดีย จะทำให้ความเป็นส่วนตัวหายไป เนื้อหาเสียง รูปภาพที่ส่งผ่านสื่อใหม่นี้จะกลายเป็นสมบัติส่วนกลาง ทันทีไม่ว่าท่านจะปรารถนาหรือไม่ก็ตาม เมื่อความเป็นส่วนตัวลดลง ข้อมูลต่าง ๆ เปิดออกสู่สาธารณะย่อมนำมาซึ่งปัญหาเกี่ยวกับการคุกคามที่มากับ Internet โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวัยรุ่น(บารเมษฐ์ ดวงเพชร, 2559)

สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ เหล่านี้กำลังกลายเป็นเสมือน ‘ดาบสองคม’ เนื่องจากถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ทางเพศต่อเด็กและเยาวชนที่อาจจะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้ตกเป็นเหยื่อของภัยคุกคามและความรุนแรงทางเพศบนโลกออนไลน์ได้ง่าย และเป็นประเด็นปัญหาที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละปีทั้งในแง่จำนวนและระดับความรุนแรง ประเด็นปัญหานี้กลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่ไม่ได้หยุดอยู่ที่เขตแดนของประเทศใดประเทศหนึ่งอีกทั้งการแสวงหาประโยชน์ทางเพศต่อเด็กยังเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการบังคับให้เด็กแต่งงาน การค้าประเวณีเด็ก รวมถึงการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ทางสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) และมูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (ECPAT Foundation) ที่มีสมาชิกกว่า 104 องค์กรใน 93 ประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหานี้ จึงได้เชิญผู้เชี่ยวชาญจากหลายภาคส่วนมาร่วมกันค้นหาแนวทางป้องกัน และปราบปรามอยู่ในขณะนี้ ภายใต้ UN Model Strategies และ WeProtect Model โดยตัวเลขสถิติจาก www.thaihotline.org

ในช่วงที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า มีการรายงานรับแจ้งสื่อลามกอนาจารเด็กเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 640 รายการปี 2559 และเพิ่มขึ้นมากกว่า 1 เท่าตัวเป็น 1,400 รายการในปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มที่จะรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลงานวิจัยที่ ECPAT จัดทำร่วมกับองค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ (INTERPOL) พบว่า ยิ่งผู้ตกเป็นเหยื่อมีอายุน้อยอัตราการถูกล่วงละเมิดยังมีแนวโน้มรุนแรงและเพิ่มสูงขึ้น โดยผู้เสียหายส่วนใหญ่เป็นเด็กช่วงก่อนเข้า

ผู้วัยรุ่นสูงถึง 56.2% และเด็กทารก 4.3% ซึ่งเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และยังไม่สามารถ ระบุตัวคนได้ การส่งต่อและเผยแพร่สื่อลามกอนาจารและการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กในรูปแบบต่างๆ จำนวนมากทั้งที่อยู่ในรูปของไฟล์ภาพ คลิปวิดีโอ ข้อความลามก และการถ่ายทอดสด (Live Streaming) โดยใช้การชู้กรร โซกหรือแบล็กเมล เพื่อแสวงหาประโยชน์หรือเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ซึ่งข้อมูลจากบริษัทไมโครซอฟท์เปิดเผยว่าในทุก ๆ 60 วินาทีมีการซื้อขายและส่งต่อภาพลามกอนาจารเด็กประมาณ 500 ภาพทั่วโลก โดยในแต่ละวันมีไฟล์ภาพทั้งที่ลามกและไม่ลามกได้รับการอัปโหลดและส่งต่อกันทั้งหมดกว่า 1.8 พันล้านภาพ จึงทำให้การเฝ้าระวังการ upload และส่งต่อภาพลามกเด็กบนโลกออนไลน์ถือเป็นเรื่องที่ทำทลายความสามารถของทุกหน่วยงาน และทุกองค์กร(ECPAT Foundation Thailand, 2564)

ประเทศไทยยังมีความท้าทายทั้งในเรื่องนโยบายและแนวทางในเชิงกฎหมายที่บางจุดอาจมีความล้าสมัย ขาดการนิยามที่แน่ชัด มีบทลงโทษต่ำเกินไปในบางกรณี ขาดกลไกสนับสนุนที่เหมาะสมในการดำเนินคดีในกรณีข้ามชาติ รวมถึงขาดการเก็บรวบรวมและแชร์ข้อมูล Big Data ระหว่างกัน เป็นต้น ซึ่งทำให้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องภัยคุกคาม ความรุนแรง และการแสวงหาผลประโยชน์กับเด็กบนโลกออนไลน์ได้อย่างเด็ดขาด แต่หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ของไทยยังคงเดินหน้าและผลักดันการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งยังมุ่งหวังและค้นหามาตรการที่ดีที่สุดในการเตรียมรับมือ ส่งเสริมความตระหนักรู้ และสร้างความร่วมมือให้ครอบคลุมมิติต่างๆ เพื่อให้เด็กที่ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใดได้รับความคุ้มครองสูงสุดตามหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงได้รับการปกป้องจากภัยคุกคามบนโลกออนไลน์ให้ได้มากที่สุด โดยเน้นที่เด็กเป็นสำคัญ

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กใน โลกออนไลน์ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ สำหรับหน่วยสังคมที่เล็กที่สุดอย่างสถาบันครอบครัว และขยายความร่วมมือไปสู่หน่วยสังคมที่ใหญ่ขึ้นในทุกระดับ ทั้งในระดับชุมชนระดับประเทศ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการถูกคุกคามทางเพศบนสื่อสังคมออนไลน์ของเด็กและเยาวชนต่อไป

2. คำถามการวิจัย

- 2.1 รูปแบบและพฤติกรรมการคุกคามทางเพศเด็กในสื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างไรบ้าง
- 2.2 ปัญหาขององค์กรภาครัฐ องค์กรเอกชน และผู้ประกอบการ ในการดำเนินการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในสื่อสังคมออนไลน์ เป็นอย่างไร
- 2.3 องค์กรภาครัฐ องค์กรเอกชน และผู้ประกอบการ ควรมีแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในสื่อสังคมออนไลน์ อย่งไรบ้าง

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์
- 3.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์
- 3.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

ได้ศึกษาสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์ พฤติกรรมการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ รูปแบบการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ ผลกระทบของการคุกคามทางสื่อออนไลน์ เพื่อหาแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในสื่อสังคมออนไลน์

4.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน อัยการ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

- 1) เจ้าหน้าที่ สังกัด กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จำนวน 1 คน

2) เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 1 คน

3) เจ้าหน้าที่ คณะทำงานปราบปรามการล่่วงละเมิดต่อเด็กทางInternet (TICAC)
จำนวน 2 คน

4) เจ้าหน้าที่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทาง
เทคโนโลยี (ปอท.) จำนวน 2 คน

5) เจ้าหน้าที่กองบังคับการปราบปรามการก้ำนุษย์ (ปคม.) จำนวน 2 คน

6) เจ้าหน้าที่อัยการ จำนวน 1 คน

7) เจ้าหน้าที่ องค์กรภาคเอกชน จำนวน 1 คน

4.3 ขอบเขตด้านเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2563 - 2564

5. นิยามศัพท์

5.1 นิยามศัพท์ทั่วไป

การตกเป็นเหยื่อ หมายถึง การที่บุคคลได้รับอันตรายทางร่างกายและจิตใจ หรือได้รับความเสียหายหรือสูญเสียทรัพย์สินต่างๆ โดยอันตรายและความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการประกอบอาชญากรรม ซึ่งเกิดจากการที่ผู้กระทำผิดมีแรงจูงใจ โอกาสที่เหมาะสม และบุคคลที่เป็นเหยื่อขาดผู้ที่มีความสามารถมาคอยปกป้องดูแลจึงทำให้ตกเป็นเป้าหมายของผู้กระทำผิด หรือเรียกอีกอย่างว่า “การตกเป็นเหยื่อ” ในที่นี้หมายถึง ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการถูกลักขโมยทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์

การคุกคาม หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่เป็นการละเมิดหรือรบกวนสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้อื่น ในประการที่ทำให้ผู้นั้นเกิดความหวาดกลัว อึดอัดใจ รำคาญใจ เกิดความเครียดทางจิตใจ หรือไม่สามารถดำเนินชีวิตได้โดยปกติ

การคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมทางเพศที่ผู้ถูกรกระทำหรือผู้ตกเป็นเหยื่อถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาและไม่ต้องการ การกระทำที่เป็นความผิด โดยรูปแบบต่าง ๆ โดยการคุกคามทางเพศดังกล่าวกระทำผ่านสื่อออนไลน์

ก่อให้เกิด ความกลัว และปรากฏในรูปแบบที่เป็นการกระทำเช่น การกระทำจากผู้ที่ไม่เป็นที่พึงประสงค์ โดยการโพสต์ข้อความใน Internet เพื่อโจมตีเหยื่อ การโพสต์รูปภาพ คลิปวิดีโอเพื่อทำให้เหยื่อเกิดความอับอาย เกิดความเสียหาย หรือทำให้เหยื่อตกเป็นจำเลยทางสังคม อีกทั้งยังเป็นการแสดงออกที่สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจต่อรองที่มีเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง

เด็ก หมายถึง เด็ก บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ถึง 25 ปีบริบูรณ์

5.2 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

สื่อออนไลน์ หมายถึง สื่อหรือช่องทางในการติดต่อในลักษณะของการสื่อสารแบบสองทางผ่านระบบเครือข่ายInternet ที่บุคคลทั่วไปสามารถนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ด้วย ตนเองออกสู่สาธารณะ โดยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารประเภทต่าง ๆ ผ่านแหล่ง ให้บริการเครือข่ายทางสังคมบนระบบเครือข่ายInternet ได้แก่ Facebook twitter YouTube Google plus my space blog wiki รวมทั้งเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เปิดให้บริการ file sharing, photo sharing, video sharing และกระดานข่าว (web board) เป็นต้น

พฤติกรรมการคุกคาม หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการล่วงเกินสิทธิส่วนบุคคล ผ่านสื่อออนไลน์หรือการใช้เทคโนโลยีอย่างจงใจ เพื่อทำอันตรายหรือข่มขู่ผู้อื่น เช่น การโพสต์ ข้อความซุบซิบนินทาว่าร้าย การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเหยื่อแก่ที่สาธารณะในโลกออนไลน์สร้างความเกลียดชัง การโพสต์ข้อความ รูปภาพ คลิปวิดีโอ เพื่อทำให้เหยื่อเกิดความอับอาย

ประเภทการคุกคาม หมายถึง การคุกคามทางInternetหรือ cyber bullying ซึ่งปรากฏได้หลายรูปแบบแตกต่างกันไปตามลักษณะของการคุกคามผ่านสื่อออนไลน์ โดยผู้คุกคามนั้นมักจะมุ่งหรือประสงค์ต่อเหยื่อโดยการใช้ระบบออนไลน์ในการล่วงละเมิดและทำร้ายเหยื่อ อันได้แก่ ใช้ภาษา ด้วยความโกรธ/กักขฬะ การส่งข้อความข่มขู่รังแกและกระทำซ้ำ ๆ การสร้างข่าวลือเพื่อทำร้ายเหยื่อ บุกรุกพื้นที่ส่วนตัวในสื่อออนไลน์ และส่งข้อความมั่วร้ายทำให้เหยื่อเสียหาย ใช้กลอุบายให้เหยื่อเปิดเผยข้อมูลเพื่อกระจายต่อผู้อื่น การจงใจทำร้ายเหยื่อโดยการขับไล่ออกจากโลกออนไลน์

เหยื่อ หมายถึง เด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากคุกคามทางเพศผ่านช่องทางให้บริการเครือข่ายทางสังคมบนระบบเครือข่ายInternet ได้แก่ Facebook, twitter, YouTube, Google plus, my space, blog รวมทั้งเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เด็กและเยาวชนทราบถึงผลกระทบในการใช้สื่อออนไลน์และระมัดระวังในการใช้สื่อออนไลน์

6.2 ผู้ปกครองนำไปใช้เป็นแนวทางแก้ไข ดักเตือน และเฝ้าระวังบุตร หลาน หรือคนใกล้ชิด

ถึงความเสี่ยงที่มากับสื่อออนไลน์ในทางที่เหมาะสม

6.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการป้องกันแก้ไข สอดส่อง

ดูแล และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์ อุปกรณ์สื่อสารหรือเฝ้าการคุกคามทางเพศผ่านสื่อออนไลน์

6.4 ผู้ใช้สื่อออนไลน์ทั่วไปสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางป้องกัน และรับมือกับการคุกคามทางเพศสื่อออนไลน์

6.5 ผู้ให้บริการสื่อออนไลน์ สามารถนำเอาข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาเพื่อไปใช้เป็นแนวทางการใช้งานที่เหมาะสมแก่ผู้ใช้บริการต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุกคาม
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม
3. แนวคิดและทฤษฎีทางสังคม
4. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์
5. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ห้องหรือ โปรแกรมสนทนาทางInternetกับการกระทำผิดทางเพศ
6. แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์
7. แนวคิดสถานการณ์การคุกคามทางเพศในประเทศไทย
8. แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
10. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุกคาม

การคุกคาม หมายถึง การแสดงด้วยกิริยาหรือวาจาให้หวาดกลัว ทำให้หวาดกลัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557) ส่วนการให้คำนิยามของบุคคลที่มีพฤติกรรมคุกคาม จึงเป็นการกระทำที่แสดงออกทางกายภาพให้เห็นถึงการกระทำที่เป็นความผิด ที่ทำให้เกิดความกลัวปรากฏ โดยเป็นการกระทำที่กระทำเหมือนเดิมซ้ำๆ เช่น ได้รับการติดต่อจากบุคคลที่ไม่รู้จักและไม่ต้องการได้รับการติดต่อ นั้น ไม่ว่าจะเป็นช่องทางติดต่อใดๆ เช่น ข้อความ จดหมาย โทรศัพท์ หรือผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยการเฝ้าดูชีวิตประจำวันการกระทำของบุคคลอื่นอย่างใกล้ชิดในห้วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือติดต่อกับคนในครอบครัว เพื่อน หรือคนรู้จักของบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อ และรวมถึงการคุกคามทางInternet คือลักษณะของการคุกคาม(รักษ์มิตา โพธิ์พิทักษ์กุล, 2550)

รูปแบบของการคุกคาม

บารเมษฐ์ ดวงเพชร (2559) ได้กล่าวถึง การคุกคามว่าอาจจะเกิดขึ้น โดยที่ผู้เสียหาย หรือเหยื่ออาจจะไม่ทราบด้วยซ้ำว่าเกิดขึ้น และพวกที่ชอบคุกคามส่วนใหญ่ มักจะคิดว่าผู้เสียหาย หรือเหยื่อชอบการกระทำของผู้กระทำการคุกคาม หรือในบางรายคิดว่าเป็นการช่วยเหลือเหยื่อ การคุกคามจะเป็นการกระทำที่มีความต่อเนื่อง อาจจะแสดงออกมาในหลายรูปแบบ หรือมีการกระทำในรูปแบบเดิมๆ ซ้ำ ๆ กลุ่มคนที่เป็นผู้คุกคามอาจจะมองว่าผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นเพียงสิ่งของ ซึ่งทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อมีอารมณ์โกรธ เกลียดผู้คุกคาม อีกทั้งผู้คุกคามอาจจะคิดว่าตนมีความสามารถที่จะกระทำกับผู้ตกเป็นเหยื่ออย่างไรก็ได้ เพราะคิดว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อมีความอ่อนแอทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ทำให้ผู้คุกคามคิดว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อพวกนี้อยากได้รับความช่วยเหลือ หรือบางครั้งผู้คุกคามจะคิดว่าสมควรต้องลงโทษผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ นอกจากนี้แล้วผู้คุกคามอาจจะทำให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อมีความหวาดกลัว หรือกังวลใจว่าจะเกิดอันตรายกับผู้ตกเป็นเหยื่อ ครอบครัว หรือคนใกล้ชิดของตน ผู้คุกคามก็จะยิ่งรู้สึกมีอำนาจที่ได้สามารถควบคุมเหยื่อได้

บารเมษฐ์ ดวงเพชร (2559) ได้สรุปการจัดกลุ่มพวกคุกคามไว้เป็น 2 ประเภท คือ

๑. เป็นโรคจิต หลายคนที่มีพฤติกรรมคุกคามบุคคลอื่นมักจะมีประวัติเป็นผู้ป่วยทางจิตมาก่อน เช่น อาการจิตหลงผิด หรือเป็นพวกแยกจากบุคคลอื่น ซึ่งมีหลายพฤติกรรม เช่น ต่อต้านสังคม ไม่สามารถเข้ากับสังคมได้ หรือเป็นพวกที่ไม่มีสังคม เข้าสังคมไม่เก่ง หรือคิดว่าสังคมไม่ยอมรับตนเอง จนทำให้เกิดการปลีกตัวออกจากสังคม มีอาการเบื่อโลก หรือหวาดระแวง ไม่ไว้ใจสังคม ไม่ไว้ใจคนในสังคม หรือคนรอบข้าง

๒. ไม่ได้เป็นโรคจิตหรือพวกที่ไม่เคยมีประวัติป่วยทางจิต พวกที่ชอบคุกคามกลุ่มนี้มักจะทำการคุกคามโดยมีอิทธิพลมาจากปัจจัยทางจิตหลายประการเช่นกัน เช่น ความโกรธ ความเกลียด ความหมกมุ่น ความอิจฉา และการถูกปฏิเสธ

แนวคิดการคุกคามทางไซเบอร์หรือโลกออนไลน์

การคุกคามทางไซเบอร์หรือโลกออนไลน์ คือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การโพสต์ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ข่าวลือ ข้อความซุบซิบนินทาว่าร้าย เพื่อทำอันตราย เป็นอันตราย ก่อความ

รังควาน คุกคาม รังแกผู้อื่นอย่างจงใจ โคร่ครวน ฆ่าซากด้วยความมั่งร้าย สร้างความเกลียดชัง ความเสื่อมเสีย คุกคามเหยียดหยามผู้อื่น(วิทยา คำรงค์เกียรติศักดิ์, 2553)

๑. นิยามทางกฎหมาย คือ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารอย่างจงใจเพื่อทำอันตรายผู้อื่น เทคนิค/วิธีการ Bullying ที่วัยรุ่นใช้บ่อย ๆ แสสร้างทำตนเป็นผู้อื่น (ปลอมตน) แพร่กระจาย ข้อความ ข่าวดูอันเป็นเท็จจริงเกี่ยวกับเหยื่อ ส่งหรือกระจายข้อความ ข่าวดูสาร หยาดคาย ข่มขู่ ใช้ กลอุบาย ให้ผู้อื่นเปิดเผยข้อมูล โพสต์รูปภาพของเหยื่อ โดยปราศจากการยินยอม

๒. ประเภทการคุกคาม

๒.๑ Flaming ใช้ภาษาด้วยความโกรธสวระ/กักขพะ

๒.๒ Harassment and stalking การส่งข้อความข่มขู่ มั่งร้าย ฆ่าซาก

๒.๓ Denigration ส่งหรือ Post ข่าวดู ชุบชิบเพื่อทำลายชื่อเสียง/ทำลายมิตรภาพ

๒.๔ Impersonation ละเมิดเข้าไปเปิด e-mail ผู้อื่นเพื่อส่งข้อความชั่วร้ายทำให้ผู้อื่น

อับอาย เสียหาย

๒.๕ Trickey ใช้อุบายให้บุคคลเผยแพร่ข้อมูลเพื่อกระจายต่อผู้อื่น

๒.๖ Exclusion การจงใจตัดบางคนออกจากกลุ่ม online

สรุปทฤษฎีจากการตรวจสอบเอกสารแนวคิดการคุกคามทางสื่อออนไลน์ สามารถสรุปได้ว่า “การคุกคามในสื่อออนไลน์” (cyber stalking) เป็นอาชญากรรมรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป จากการคุกคามแบบธรรมดา ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการทำร้ายจิตใจโดยการบุกรุก เข้าไปสู่ชีวิตของเหยื่อให้เหยื่ออยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่ออันตรายจนอาจทำให้เหยื่อนั้นเป็นโรคจิต นอกจากนั้นยัง อาจเป็นอันตรายต่อร่างกายในแนวคิดทฤษฎีนี้

ลักษณะของบุคคลที่สามารถเป็นผู้คุกคาม

พวกคุกคามส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นพวกที่แยกตัว หรือเป็นพวกที่โดดเดี่ยวหรือเกิดจาก พวกที่เสียเปรียบในสังคม การกระทำความผิดของบุคคลเหล่านี้ถูกกระตุ้นจากบาดแผลความสูญเสีย ในชีวิต เช่น ปัญหาความสัมพันธ์ หรือการหย่าร้าง การถูกเลิกจ้าง หรือครอบครัวที่มีปัญหา ส่วนมากพวกคุกคามไม่ใช่พวกโรคจิต(รักษ์ยิตา โพธิ์พิทักษ์กุล, 2550)

1. อดีตคนรัก ส่วนใหญ่ผู้คุกคามอาจจะเคยมีความสัมพันธ์กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ อย่างเช่น

เคยเป็นแฟน หรือคนรักที่เลิกตากันแล้ว

2. บุคคลในครอบครัว ผู้คุกคามอาจจะมีเป้าหมายคือ บุคคลภายในครอบครัว เช่น เครือญาติ พี่น้อง เนื่องจากผู้คุกคามเป็นบุคคลที่มีความคับแค้นใจ หรือเคยถูกบุคคลในครอบครัวทำให้อับอาย หรือจนเกิดความเสียหายทางด้านชื่อเสียง เกียรติยศ

3. เพื่อน หรือบุคคลที่รู้จักสนิทสนมกัน ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาจจะถูกคุกคามจากบุคคลที่ต้องการเข้ามารู้จักสนิทสนมในเชิงชู้สาว หรือคนที่เข้าสังคมไม่เก่ง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาจจะถูกคุกคามจากบุคคลที่มีความโกรธแค้น

4. บุคคลที่มีความสนิทสนมกันที่ทำงานในการศึกษาตัวผู้คุกคามมีความสัมพันธ์กับผู้ตกเป็นเหยื่อในด้านหน้าที่การงาน ส่วนมากจะเป็นพวกปฏิบัติงานที่มีสายการบังคับบัญชา หรือผู้คุกคามที่เป็นหัวหน้าเหยื่อ ลูกจ้าง ผู้ให้บริการ หรือลูกค้า หรือคนอื่น ๆ ที่แสดงตัวในที่ทำงานของเหยื่อ และอาจมีพฤติกรรมที่อาจจะทำกับเหยื่อ โดยตรง

5. คนแปลกหน้า บุคคลกลุ่มนี้มักจะเป็นพวกแสวงหาความใกล้ชิด หรือเป็นพวกที่ไม่มีความสามารถในการเข้าสังคม รวมถึงพวกที่มีพฤติกรรมไล่ล่าหรือพวกที่มีความแค้นใจด้วย คนกลุ่มนี้จะซ่อนลักษณะตัวตนของตนเองกับเหยื่อเอาไว้ในครั้งแรกและจะเปิดเผยหลังจากคุกคามเหยื่อในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้ได้ใกล้ชิดกับเหยื่อมากขึ้น

6. เพศ ผู้คุกคามส่วนมากแล้วจะเป็นผู้ชายอย่างไรก็ตามผู้หญิงก็สามารถกลายเป็นผู้คุกคามได้เช่นเดียวกัน ผู้หญิงมักจะเป็นเหยื่อของใครคนหนึ่งซึ่งรู้จักพวกเธอ บ่อยครั้งจะเป็นผู้ติดต่อกันทางหน้าที่การงาน และเป็นจำนวนน้อยที่ผู้ชายจะถูกติดตามด้วยผู้ชาย ในขณะที่ผู้หญิงจะเป็นเป้าหมายของผู้หญิง

ในการศึกษาบุคคลที่มีพฤติกรรมคุกคาม โดยนักจิตวิทยา Mullen ระบุลักษณะบุคคลที่มีพฤติกรรมคุกคามไว้ 6 แบบ(Mullen, 2014; รักขนิษฐา โพธิ์พิทักษ์กุล, 2550) ดังนี้

๑. พวกคุกคามที่ถูกปฏิเสธ (rejected stalkers) คือพวกที่มีพฤติกรรมที่จะคุกคามบุคคลอื่นด้วยการแค้น เปลี่ยนแปลง การปฏิเสธที่ตนเองได้รับ เช่น จากการหย่า แยกทาง หรือ ถูกจำกัด

๒. พวกคุกคามอันเกิดจากความไม่พอใจ (resentful stalkers) ติดตามด้วยความพยาบาท เพราะความแค้นใจที่มีต่อเหยื่อ โดยมีแรงจูงใจจากความต้องการที่จะทำให้เหยื่อเกิดความหวาดกลัว และความเกรียศ

๓. พวกแสวงหาความใกล้ชิด (intimacy Seekers) ทำเพื่อจะได้ใกล้ชิดมีความสัมพันธ์เชิงคู่
สาวกับเหยื่อ โดยบุคคลเหล่านี้คิดว่าเหยื่อคือ บุคคลที่ฟ้ากำหนดให้มาอยู่คู่กัน

๔. พวกคุกคามที่มีพฤติกรรมเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ (eroto-manic stalker) โดยบุคคล
เหล่านี้มักจะคิดว่าเหยื่อนั้นหลงรักกับตนหรืออาจจะหลอกตัวเองว่าตนมีบางสิ่งลึกซึ้งกับคนดัง
หรือดารา เป็นต้น

๕. บุคคลที่ไม่มีความสามารถ (incompetent-suitor) เข้าสังคมไม่เก่งมีพฤติกรรมคุกคาม
เหยื่อที่เป็นที่ชื่นชอบของคนในสังคม

๖. พวกคุกคามที่มีพฤติกรรมแบบล่าเหยื่อ (predatory stalker) คือ จะวางแผน
และเตรียมการคุกคามเหยื่อโดยส่วนมากจะทำการมีเพศสัมพันธ์กับเหยื่อ

ลักษณะของบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อ

บุคคลที่สามารถตกเป็นเหยื่อนั้นแบ่งออกได้(รัชนีญา โปธิพิทักษ์กุล, 2550; วิจิตรา เลิศ
หิรัญกิจ, 2550) ดังนี้

1. บุคคลที่มีชื่อเสียง (celebrities) บุคคลที่มีชื่อเสียงนั้นสามารถตกเป็นเป้าหมาย
และกลายเป็นเหยื่อ เนื่องจากเสน่ห์หรือแรงดึงดูดใจที่มีอยู่มาก ชีวิตความเป็นอยู่ที่มีชื่อเสียงใน
สังคมจากความชื่นชอบและควมมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในสังคมนั้น เช่น ดารา นักร้อง นักแสดง
บุคคลกลุ่มนี้ อาจจะถูกติดต่อหรือติดตามได้ง่าย นอกจากนี้บุคคลที่มีบุคลิกลักษณะพิเศษ เช่น เพื่อน
บ้านหญิงที่มีความสวย หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงแต่เป็นคนที่น่ารังเกียจก็อาจจะตกเป็นเหยื่อของการ
คุกคามได้เช่นเดียวกัน

2. บุคคลธรรมดาทั่วไป บุคคลธรรมดาทั่วไปสามารถถูกคุกคามได้เช่นเดียวกันโดยไม่
จำเป็นต้องมีชื่อเสียง เนื่องจากบุคคลธรรมดานั้นอาจถูกคุกคามได้จากคนแปลกหน้าอดีตแฟนเก่า
หรือถูกคุกคามจากนายจ้างหรือเพื่อนร่วมงานที่มีความอิจฉาริษยา หรือลูกค้าที่มาติดต่องาน
นอกจากนี้เด็กและเยาวชนเป็นอีกกลุ่มที่จะถูกคุกคาม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า บุคคลทุกคนสามารถตกเป็นเป้าหมายและกลายเป็นเหยื่อได้ นอกจากนี้
แล้วโดยส่วนมากผู้หญิงมักจะเป็นเหยื่อมากกว่าผู้ชาย และผู้ชายก็มีแนวโน้มหรือพฤติกรรมที่จะเป็น

ผู้คุกคามมากกว่าผู้หญิง แต่ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายก็สามารถเป็นเหยื่อหรือเป็นผู้คุกคามได้เช่นเดียวกัน

ผลกระทบจากปัญหาการคุกคาม

การคุกคามเป็นรูปแบบหนึ่งของการทำร้ายจิตใจเหยื่อ ทำให้เหยื่อเกิดความกลัว หรือทำให้เหยื่อนั้นอยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่ออันตรายจนอาจจะทำให้เหยื่อนั้นเป็นโรคจิต นอกจากนี้ยังอาจเป็นอันตรายต่อร่างกาย ซึ่งปัญหาการคุกคามนอกจากจะมีความผิดทางกฎหมายแล้วยังส่งผลกระทบต่อเหยื่อเป็นอย่างมากไม่ว่าจะมีผลทางด้านอารมณ์ จิตใจ และการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้

ผลกระทบต่ออารมณ์และสภาพจิตใจของเหยื่อ

1. ปฏิเสธและสงสัยในตนเอง (เหยื่อไม่มีความเชื่อว่าจะเกิดสิ่งใดขึ้นกับตนและสงสัยการรับรู้ของผู้อื่น)

2. โทษตัวเอง

3. รู้สึกผิดละอาย หรือเสียหน้า

4. หงุดหงิด รำคาญใจ

5. มีความมั่นใจต่ำ

6. โมโห รู้สึกรุนแรงต่อผู้คุกคาม

7. ตกใจสับสน

8. ไม่มีความปลอดภัยและระวังตัวตลอดเวลา

9. อารมณ์เปลี่ยนแปลงบ่อยมากอย่างไม่มีการเหตุผล

10. หมดความเชื่อมั่นและไว้วางใจในบุคคลอื่น

11. ลดความสามารถในการทำงานหรือเรียน

12. มีปัญหาในการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

13. แยกตัวไม่ติดต่อกับใคร

14. รู้สึกถึงแต่อดีต สะเทือนใจ

15. รู้สึกอยากฆ่าตัวตาย

ผลกระทบต่อสภาพร่างกาย

๑. เกิดผื่นร้ายและนอนไม่หลับ
๒. มีปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์
๓. เหนื่อยล้า
๔. ส่งผลกระทบต่อโรคลมในกระเพาะอาหาร
๕. น้ำหนักลดลงอย่างรวดเร็ว
๖. ปวดหัว วิงเวียน ร่างกายไม่แข็งแรง เจ็บป่วยง่าย
๗. หัวใจเต้นแรงและเหงื่อออก
๘. อาจรักษาตนเองหรือความเครียดด้วยเหล้าหรือยาเสพติด

โดยสรุปแล้วการคุกคาม เป็นรูปแบบหนึ่งของการทำร้ายจิตใจ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้เหยื่อเกิดความกลัว หรืออยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่ออันตรายส่งผลกระทบต่อเหยื่อทั้งทางด้านอารมณ์ จิตใจ และการใช้ชีวิตประจำวัน และที่สำคัญความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นของเหยื่อเองหรือของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเหยื่อ

ปัญหาภัยคุกคามทางเพศ

จากแนวโน้มภัยคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตอย่างน่าเป็นห่วง เนื่องจากได้รับสื่อในเชิงไม่สร้างสรรค์จากการใช้ Internet มาทำให้ระบบ และ โครงสร้างของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงประกอบกับประเทศไทยยังไม่มีมาตรการและออกกฎหมายใดมาควบคุมเนื้อหา Internet โดยตรงมาบังคับใช้ จึงต้องอาศัยกฎหมายที่มีอยู่เดิมปรับใช้เป็นกรณีไป แต่กฎหมายที่มีอยู่เดิมก็มีช่องโหว่หลายประการและล้าสมัย ไม่สามารถนำมาประกอบใช้ในการลงโทษได้เพียงพอฉะนั้นจึงต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังภัยคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น เนื่องจากปัญหาดังกล่าวมีความซับซ้อนและยากต่อการแก้ไข จึงไม่ได้เป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งที่จะรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องเป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคมร่วมกันแก้ไขเพราะปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นเรื่องและส่งผลกระทบต่อทุกคนในสังคม และการร่วมมือกันของทุกฝ่ายในการเฝ้าระวัง

ภัยคุกคามทางเพศจากการใช้ Internet ก็เป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุของปัญหาเพื่อที่ปัญหาดังกล่าวจะ
ได้ลดลงหรือลดความรุนแรงลงและเพื่อที่จะได้ไม่เกิดขึ้นอีกเลย

ดังนั้น ผู้วิจัยเชื่อว่าการเฝ้าระวังภัยคุกคามทางเพศจากการใช้ Internet เป็นเรื่องสำคัญที่
ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องตระหนักและเห็นความสำคัญ โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการเฝ้า
ระวังภัยทางสังคม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางป้องกันการคุกคามทางเพศที่
เกิดกับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก รวมถึงมาตรการการเฝ้าระวังภัยต่าง ๆ ซึ่งจะมีแนวโน้มที่จะ
เป็นปัญหาคุกคามกับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก ดังนั้นมาตรการเฝ้าระวังภัยคุกคามทางเพศ ถือ
เป็นการสร้างความมั่นคงในชีวิตของเด็กและเยาวชนที่สำคัญ ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาภัย
คุกคามทางเพศที่เกิดจากการใช้ Internet ของเด็กและเยาวชน

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

ความหมายของเหยื่ออาชญากรรม

เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง บุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้รับอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ
หรือได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือได้รับผลกระทบใดๆ จากการประกอบอาชญากรรม หรือ
เสื่อม เสียสิทธิจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นความผิดกฎหมายอาญา ตัวอย่าง เช่น
ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกข่มขืน ถูกลักทรัพย์ ถูกชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ เป็นต้น (พลิสสุภา พจ
นะลาวัณย์, 2560)

สาเหตุการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

สาเหตุการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมนั้นต้องพิจารณาจาก“เหยื่อ”หรือ“เหยื่ออาชญากรรม”
โดยนำประเภทของเหยื่ออาชญากรรมมาพิจารณาประกอบ และแยกการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม
ได้ดังนี้

1. พฤติกรรม เหยื่ออาชญากรรมอาจช่วยๆ เชิญชวน หรือเป็นต้นเหตุของการกระทำผิด ทำให้
พฤติกรรมของเหยื่อมีส่วนร่วมในการกระทำผิด หรือวิถีชีวิตของเหยื่อเป็นสาเหตุของการตกเป็น
เหยื่อ เหยื่ออาชญากรรมส่วนมากคือ ผู้ที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอ คนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองเห็น

ตัวเองเป็นคนมีปมด้อยมักยอมจำนนต่อทุกคนทุกสถานการณ์ มีความคิดในทางลบกับตนเอง ทำให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

2. ลักษณะทางชีวภาพ เด็ก ผู้หญิง และคนชราเป็นกลุ่มเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากบุคคลทั้ง 3 ประเภท มีความอ่อนแอทางธรรมชาติ เด็กมักตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมประเภทลักพาตัว เพราะไม่สามารถขัดขืนต่อการจับกุมตัวของผู้ร้ายได้ ในขณะที่ผู้หญิงมักถูกมองในแง่ของกามารมณ์เพราะสรีระที่บอบบางกว่าผู้ชายจึงทำให้ตกเป็นเหยื่อของการข่มขืน สำหรับคนชรามีความอ่อนแอและสภาพร่างกาย เชื่องช้า ทำให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมประเภทลักทรัพย์

3. สถานที่ สถานที่ที่เป็นสาเหตุให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้โดยยึดสถานที่ที่เป็นหลักเกณฑ์ในการเกิดเหตุการณ์ ไม่ว่าจะใครก็ตามไปในสถานที่ดังกล่าวจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้

4. สภาพเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ สังคมที่มีสถิติอาชญากรรมน้อย แสดงว่าเหยื่ออาชญากรรมน้อยด้วย ดังนั้นสภาพเศรษฐกิจและสังคมย่อมเป็นปัจจัยกำหนดประการสำคัญต่อสาเหตุการกระทำผิดของคนในสังคม แนวคิดนี้สามารถเอาทฤษฎีทางอาญาวิทยาามาประยุกต์ได้คือ ทฤษฎีของสำนักคิดปฏิฐานนิยม ที่เชื่อเรื่องเจตจำนงกำหนด หมายถึง ปราบปรามการข่มขืนเกิดขึ้นจากสาเหตุหรือปัจจัยที่นำไปสู่การประกอบอาชญากรรม คือปัจจัยทางกายภาพ ชีวภาพ สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นถ้าสังคมมีความกินอยู่ที่ดี คนในสังคมอยู่ดีกินดี เชื่อได้ว่าปัญหาอาชญากรรมย่อมลดลง

5. การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากการประกอบอาชญากรรมมากขึ้น การดำเนินการหรือขั้นตอนในการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษล่าช้า บางครั้งขาดความเป็นธรรม ตัวเหยื่ออาชญากรรมจึงเกิดความรู้สึกท้อแท้ต่อระบบงานยุติธรรม บางครั้งเหยื่อ ไปแจ้งเหตุอาชญากรรมให้เจ้าหน้าที่ทราบ เพื่อดำเนินงานและหาทางป้องกันเหตุดังกล่าวไม่ให้เกิดซ้ำอีก แต่เมื่อดำเนินคดีถึงขั้นคำพิพากษาของศาลบทลงโทษของศาลกลับไม่เป็นธรรม ดังนั้นอาชญากรรมถึงช่องว่างทางกฎหมายทำให้เกิดความเหิมเกริมกล้าที่จะทำผิดเพราะไม่เกรงกลัวต่อระบบงานยุติธรรม

กล่าวโดยสรุปคือ สาเหตุของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เกิดจากปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่น พฤติกรรมของเหยื่อที่อาจจะไปช่วย เชิญชวน การที่เหยื่อมีบุคลิกภาพที่อ่อนแอทางร่างกายและจิตใจ ทำให้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ง่าย จากการพูดชักชวน และ หลอกลวงให้เข้ามาร่วมสนทนา ลักษณะทางชีวภาพ โดยเฉพาะเด็ก สตรี เนื่องจากกลุ่มบุคคลประเภทเหล่านี้มีความอ่อนแอทางธรรมชาติ ซึ่งจะถูกชักจูง บังคับ และถูกข่มขู่ได้ง่ายกว่ากลุ่มคนประเภทอื่นๆ ทำให้ตกเป็นเหยื่อได้ง่าย การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม คือ การที่กระบวนการยุติธรรมมีความล่าช้า เพราะการประกอบอาชญากรรมในปัจจุบันเพิ่งสูงขึ้นทำให้การดำเนินการต่างๆ มีความล่าช้า การนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษต้องอาศัยระยะเวลาานาน จึงทำให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมรู้สึกท้อแท้ในการต่อสู้คดีหรือดำเนินการทางกระบวนการยุติธรรม

ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อในปัจจุบันสามารถกล่าวแบ่งเป็น ทฤษฎีดังต่อไปนี้

(ปราณีศา วงธรรมรัตน์, 2551)

1. ทฤษฎี Victim Precipitation (การมีส่วนร่วมของเหยื่อ) โดย Marvin Wolfgang อธิบายว่าเหยื่อบางคนเป็นตัวกระตุ้นทำให้ตนเองเผชิญกับเหตุการณ์ที่นำไปสู่การบาดเจ็บหรือความตายได้ เหยื่ออาจมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาหรือนิ่งเฉยก็ได้พฤติกรรมที่แสดงออกเช่น เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ตัวเหยื่ออาจใช้คำขู่ หรือคำทำร้าย หรืออาจเป็นผู้ช่วย หรือเริ่มก่อนในการทำร้ายก็ได้ รูปแบบนี้เรียกว่า victim-precipitation crime หรืออาชญากรรมที่เหยื่อมีส่วนร่วม โดย Marvin Wolfgang ปี 1958 ได้ศึกษาการฆาตกรรมของอาชญากร ได้สรุปพฤติกรรมของเหยื่อที่กระตุ้นให้อาชญากรต้องฆ่า มีตัวอย่างเห็นจากการประทุษร้ายในร้านคาราโอเกะต่าง ๆ หรือจากการที่ภรรยาถูกทำร้ายและขู่จะฆ่าจากสามี จนต้องฆ่าสามี(สมชาย อนันต์ศุภมงคล, 2549) เป็นต้น

อีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นบ่อยกลุ่มเหยื่อถูกจัดให้อยู่ในพวกหรือกลุ่มๆ หนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกกลัวไม่ปลอดภัย ทำลายชื่อเสียง เกียรติยศ รวมถึงเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ต่าง ๆ ที่เรียกว่าอาชญากรรมแห่งความเกลียด (Hate Crime)กรณีผู้อพยพที่ย้ายมาอยู่ในชุมชนในประเทศอเมริกาทำให้อเมริกันชน รู้สึกว่าถูกแข่งขันเรื่องการแย่งงาน ความมั่นคงในชีวิต ความเป็นอยู่เดิมๆ เปลี่ยนไป ทำให้เกิดความเกลียดความกลัวกลุ่มอพยพจึงเป็นจุดมุ่งหมายหรือ ผู้ตกเป็น

เหยื่อที่ถูกกระทำหลายรูปแบบ เช่น กลุ่มคนที่มีผิวขาวใส่ถุงคลุมปกปิดใบหน้าเข้าร้านสะดวกซื้อที่มีคนเชื้อชาติจีนเป็นเจ้าของร้านโดยไม่รู้จักกันมาก่อนได้

2. ทฤษฎี Live style (รูปแบบของวิถีชีวิต) นักอาชญาวิทยา Gary Sensen & David Brownfield เชื่อว่ารูปแบบวิถีชีวิตของแต่ละคนทำให้ตนเป็นเหยื่อ อาชญากรรมได้บุคคลที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์มักจะพบว่า มีรูปแบบของวิถีชีวิตที่ยากจนขาดแคลน แต่ต้องการความสะดวกสบาย ความมั่งคั่ง หรือหลีกเลี่ยงหนีสภาพความยากจน ดังนั้นเมื่อ มีบุคคลมาชักชวนให้ไปทำงานรายได้ดีจึงตัดสินใจไปทำงานแต่สุดท้ายกลายเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าแรงงานทาส การค้าประเวณี เป็นต้น(ปราณีศา วงธรรมรัตน์, 2551)

3. ทฤษฎี Routine Activities Theory (RAT) นักทฤษฎี Lawrence Cohen & Marcus Felson (Cohen, 1979) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับภารกิจวัตรประจำวันของคนทำให้คนตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ ประเภทอาชญากรรมที่รุนแรงต่อบุคคลหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเกิดจากการปฏิบัติ ภารกิจวัตรประจำวันของแต่ละคนซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการเป็นเหตุทำให้เกิดอาชญากรรม RAT จึงถูกขนานนามว่าสามเหลี่ยมอันเป็นพื้นฐานของการเกิดอาชญากรรม อันได้แก่

3.1 เป้าหมายที่เหมาะสมในการเกิดอาชญากรรม (Suitable Target)

3.2 ภาวะของการขาดการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรม (Absence of a Capable Guardian)

3.3 ตัวอาชญากร (Likely Offender)

4. แนวคิดตามหลักพุทธศาสนาที่เป็นหลักธรรม คำสอนของพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกในการวิจัยเรื่องสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมตามหลักพระพุทธศาสนาใน หนังสืออาชญาวิทยาแนวพุทธของ อัมณพ ชูบำรุง ได้กล่าวถึง เหยื่ออาชญากรรม ที่ปรากฏอยู่ใน พระพุทธศาสนา คือการเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งแบ่งออกได้ 3 ชนิดใหญ่ ๆ คือ(อัมณพ ชูบำรุง และอุนิษา เลิศโตมรสกุล, 2555)

4.1 เหยื่อที่ยั่วหรือเร่งเร้าให้เกิดอาชญากรรมได้แก่ ผู้ที่เร่งอารมณ์ของฝ่ายตรงข้ามให้ประกอบอาชญากรรม

4.2 เหยื่อที่ดำเนินชีวิตไปตามธรรมชาติได้แก่เหยื่อที่ต้องการประสบเคราะห์กรรม เพราะสภาพแวดล้อม หรือโอกาสอำนวย

4.3 เหยื่อตนเอง คือ เหยื่อที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองโดยตรง มีความพอใจที่จะทำตนให้ตกเป็นเหยื่อโดยมีอาจปฏิเสธได้เพราะความประมาท เช่น การเที่ยวกลางคืน หรืออาจเป็นเหยื่อที่โง่เขลา ส่วนเหยื่อตนเองเช่น การเล่นเกมพนัน การเป็นโสเภณี การติดยาเสพติด เกิดขึ้นเพราะความหลงผิด ความโลภ ความประมาท กล่าวคือการตกเป็นเหยื่อเพราะการเห็นผิดแล้วทำให้เกิดการกระทำผิดหรือการก่ออาชญากรรมได้ จะเห็นได้ว่าการตกเป็นเหยื่อนั้นตามทฤษฎีในข้างต้นมีความสอดคล้องหรือคล้ายกัน นั่นคือ ตัวเหยื่อเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตนนั้นตกเป็นเหยื่อและสภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตก็ทำให้คนมีโอกาสตกเป็นเหยื่อได้เช่นกัน

การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมยังไม่มีมาตรการชัดเจนว่าควรเป็นรูปแบบใดเท่าที่ปรากฏในสังคมทุกวันนี้สามารถแยกแนวทางการป้องกันอาชญากรรม แบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ (สุดสงวน สุธีสร, 2543)

1. การป้องกันการเกิดอาชญากรรมโดยตนเอง หมายถึง การระมัดระวังไม่ให้ตนเองตกไปอยู่สถานการณ์ที่ล่อแหลมต่อการเป็นเหยื่อ เช่น ไม่เดินตามลำพังในที่เปลี่ยวเวลากลางคืน ไม่เที่ยวแหล่งเร่รุ่มที่มักมีเหตุทะเลาะวิวาท เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เน้นที่วิจารณ์ญาณของแต่ละบุคคลว่าอะไรควรทำมากน้อยเพียงใด การกระทำใดสมควร หรือไม่การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) จึงมีส่วนต่อแนวความคิดนี้เป็นอย่างมาก เช่น พ่อแม่ อบรมลูกไม่ให้คบกับคนไม่ดี การคบคนที่ไม่ดีย่นนำไปสู่สถานการณ์ที่ล่อแหลมต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

2. การป้องกันการเกิดอาชญากรรมโดยเพื่อนบ้าน หรือชุมชน หมายถึง การปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนบ้านหรือชุมชน ในที่นี้คือความห่วงใย อารมณ์ ให้มีความร่วมมือร่วมใจ ดูแลซึ่งกัน และกัน การปลูกฝังค่านิยม ทัศนคติดังกล่าวควรปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็ก การป้องกันวิธีนี้ คือ การนำแนวความคิด ความเชื่อของคนในชนบทมารู้กันสังคมเมืองที่มีความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ของตนในขณะที่สังคมชนบทจะมีความรัก เพราะเพื่อนบ้านหรือชุมชนช่วยเหลือกันและกันจะปิดช่องโอกาสไม่ให้กระทำผิด

3. การป้องกันการตกเป็นเหยื่อโดยรัฐ หมายถึง การที่รัฐจัดหาบริการในด้านการ ป้องกัน การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมให้แก่สมาชิกในสังคมโดยไม่คำนึงถึงเพศ อายุ ฐานะทาง เศรษฐกิจ และสังคม ด้านหน่วยงาน การปฏิบัติงานด้านการป้องกันในที่นี้หมายถึง การป้องกัน อาชญากรรม ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้แก่ตำรวจซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่มีหน้าที่ โดยตรง ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

4. การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยลักษณะการผสมผสาน คือการนำเอา แนวทางที่กล่าวมาข้างต้นมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อ อาชญากรรม เป็นต้นว่า รัฐบาลกับชุมชนร่วมมือทำโครงการร่วมกันในการป้องกันอาชญากรรม หรือ การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เช่น โครงการวิทยุสมัครเล่นเพื่อป้องกันอาชญากรรม

โดยสรุปการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมยังไม่มีแนวทางที่เป็นมาตรการอย่าง ชัดเจนแต่สามารถแบ่งออกได้ 4 ลักษณะ คือ การป้องกันการเกิดอาชญากรรม โดยตนเอง การ ป้องกัน การเกิดอาชญากรรม โดยเพื่อนบ้านหรือชุมชน การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยรัฐ การ ป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยลักษณะผสมผสาน แนวทางในการป้องกัน การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ข้างต้น สามารถนำแนวทางการป้องกันทุกด้านมาผสมผสานกันผู้ที่ ตกเป็นเหยื่อ ต้องดูแลตนเองไม่ให้ตกไปเป็นเหยื่อ หรือพาตนเอง ไปอยู่ในภาวะแวดล้อมที่เสี่ยง

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม จากกรณีมหาวิทยาลัย

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม ที่สำคัญอันหนึ่งของชีวิตเนื่องจากการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและเป็นพื้นฐาน ของการเกิดพฤติกรรมและการตัดสินใจของแต่ละบุคคล รวมทั้งการเรียนรู้ยังทำให้บุคคลสามารถ ปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยทั่ว ๆ ไปได้ หากสิ่งทีบุคคลนั้นได้เรียนรู้เป็นประโยชน์ และไม่ขัดแย้งกับทัศนะของบุคคลทางสังคม มนุษย์ทุกคนจะเริ่มเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดและเราควรจจะ ระวังหากสิ่งทีได้เรียนรู้ขึ้นเป็นสิ่งที่ขัดกับบรรทัดฐานของสังคมจนปลูกฝังเป็นทัศนคติในแง่บวก ต่อสิ่งเหล่านี้แล้วการเรียนรู้ของพวกเขาทีจะส่งผลเสียต่อตนเองและสังคมส่วนรวมต่อไป(อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท, 2546)

Bandura ได้แบ่งการเรียนรู้เชิงสังคม ออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ

1. การเรียนรู้จากผลของการกระทำ (learning by response consequences) เป็นแบบพื้นฐานของการเรียนรู้ที่มีรากฐานมาจากประสบการณ์โดยตรง รูปแบบของพฤติกรรมที่เป็นผลสำเร็จ จะถูกเลือกมาใช้ต่อไป พฤติกรรมที่พิจารณาว่าไม่มีประสิทธิภาพก็จะถูกละทิ้งหรือเลิกไป

2. การเรียนรู้จากการสังเกต (observation Learning) เนื่องจากข้อจำกัดในการเรียนรู้โดยประสบการณ์ตรง เพราะสิ่งที่ต้องการเรียนรู้มากเกินไปเกินกว่าเวลาและโอกาสของผู้เรียนจะอำนวยหรือผลของการกระทำบางอย่าง อาจเป็นอันตรายถ้าจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งรูปและผลอันเกิดจากการกระทำที่บุคคลที่เป็นแบบนั้นได้รับ

กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมได้พิจารณาขั้นตอนการเรียนรู้ออกเป็น 4 ระยะ คือ

1. ระยะของการเรียนรู้โดยการสร้างความสนใจ (attentional processes) โดยมีองค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกันอยู่ 2 ประการ คือ สิ่งเร้าที่เป็นตัวแบบ (modeling stimuli) กับ บุคลิกของผู้รับสาร ซึ่งสิ่งเร้าที่ทำหน้าที่เป็นตัวแบบอาจแยกประเภทได้หลายระดับ ขึ้นอยู่กับความ แข็งแกร่งของแรงจูงใจและความสนใจที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่ามากน้อยแค่ไหน

2. ระยะการจดจำ (retention processes) เป็นกระบวนการสำคัญในการที่ผู้รับสารเลือก สังเกต จดจำจากตัวแบบ โดยเฉพาะเมื่อตัวแบบนั้นให้แรงจูงใจอย่างสูงแก่ผู้รับสาร การเก็บบันทึก ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแบบเข้าสู่ความทรงจำนี้ เป็นไปโดยอาศัยระบบการสร้างตัวแทนทางสัญลักษณ์ (representational systems) ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย เช่น ระบบการสร้างจินตนาการ หรือการ จดจำลำดับภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน ซึ่งทำให้บุคคลนั้นสามารถระลึกถึง หรือเรียก ข้อมูลที่เก็บไว้มาใช้ได้ทันทีเมื่อประสบกับเหตุการณ์ที่มีลักษณะบางอย่างที่ใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกันกับสิ่งที่ได้เห็นมาก่อน

3. ระยะการสร้างพฤติกรรม (motor reproduction processes) คือการแปลงตัวแทน ทางสัญลักษณ์ในความทรงจำนั้นออกมาเป็นการกระทำที่เห็นว่าเหมาะสม ตัวแทนทางสัญลักษณ์อาจ หมายถึง คำพูด ภาพต่าง ๆ เมื่อถูกเปลี่ยนเป็นการกระทำจะง่ายขึ้นต่อการเลียนแบบ

4. ระยะของการจูงใจ และเสริมแรง (motivation processes) บุคคลจะไม่กระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้เรียนรู้ออกไปทั้งหมด พฤติกรรมที่ดูเหมือนจะนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพกับบุคคล นั้นจะรับเอามาทำตามมากกว่าพฤติกรรมที่เห็นว่าจะนำไปสู่ผลลัพธ์ทางลบ

สรุปทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเน้นว่าการเรียนรู้เกิดจากการที่มนุษย์มีส่วนร่วมหรือสังเกต จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวในลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์สังคมและพฤติกรรมความแตกต่าง ของพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์เดียวกันสามารถอธิบายได้โดยลักษณะนิสัยส่วนตัวและแรงกระตุ้น ที่เป็นปัจจัยความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมจึงให้ความสำคัญ กับบริบททางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์ลักษณะการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้บทบาทและพฤติกรรมตามต้นแบบในสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เนื่องจากเป็นสิ่งที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเข้ามาใช้สื่อสังคมออนไลน์

ทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด

กลุ่มนักคิดทฤษฎีนี้มีความเห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสังคมและวัฒนธรรมต่างล้วนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงซึ่งกันและกันได้ เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อันได้แก่ เทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสารสนเทศอันได้แก่ สื่อInternet สื่อมวลชนล้วนต่างเป็นทั้งปรากฏการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมไม่ว่าจะเป็นทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้คนอันรวมไปถึงวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ด้วยทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและใช้งานอยู่ในปัจจุบันต่างได้รับการยอมรับร่วมกันจากหลาย ๆ ฝ่าย ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนับว่าเป็นหนึ่งในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ โครงสร้างหนึ่งของสังคมรวมทั้งได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในโครงสร้างที่สำคัญของฐานทางเศรษฐกิจตลอดจนโครงสร้างอำนาจต่าง ๆ ของสังคมทั้งระบบทั้งนี้ เป็นเพราะ ความคิดภาพลักษณ์และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่าง ๆ ล้วนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบความหมายและระบบวัฒนธรรมในขณะเดียวกันนั่นเอง(MCQuail, 1994)

จากแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีดังกล่าวอาจอธิบายความเกี่ยวพันของเทคโนโลยีสารสนเทศ

และการสื่อสารกับสังคมและวัฒนธรรมได้เป็น 2 รูปแบบ ตามแนวคิดของนักคิดจากทฤษฎีทั้ง 2 รูปแบบซึ่งมีความสัมพันธ์กันในบทบาทที่เป็นนักวิชาการด้านการสื่อสาร ที่สำคัญคือในประเด็นที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความเป็นปัจเจกบุคคล ในเรื่องเวลาสถานที่ที่เป็นผลกระทบทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่ใช้ดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันไปทั้งนี้กลุ่มนักคิดในทฤษฎีนี้เชื่อว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถที่จะช่วยกำหนดหรือชี้นำสังคมและรวมถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมหนึ่ง(ธารากร วิทยสินธนา, 2557)

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมานั้นสามารถแบ่งเป็น 4 ทฤษฎีหลัก คือ

๑. ทฤษฎีเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเป็นตัวกำหนดสังคมหรือชี้นำสังคม
๒. ทฤษฎีเทคโนโลยีสารสนเทศทุนนิยม (cybernetic capitalism)
๓. ทฤษฎีการครอบงำด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือจักรวรรดินิยมด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (information imperialism)

๔. ทฤษฎีการปลูกฝังด้วยสื่อ (cultivation theory) ซึ่งในที่นี้จะขอกกล่าวถึงทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดสังคมหรือชี้นำสังคม (technological determinism) เพียงทฤษฎีเดียวดังนี้

เมคเควล กล่าวว่าทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดสังคมหรือชี้นำสังคมประเด็นหลักของทฤษฎีนี้คือความพยายามที่จะเชื่อมระหว่างศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในแต่ละยุค มารวมเข้ากับโครงสร้างหลักของสังคมในยุคนั้น เช่นเว็บไซต์ (website) ที่เป็นตัวอย่างของเทคโนโลยีสารสนเทศและการติดต่อสื่อสารในยุคปัจจุบันที่ธรรมชาติของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรูปแบบนี้ต้องเป็นทั้งสื่อที่สามารถเผยแพร่ออกไปได้ (broadcast) ในขณะที่เดียวกับการที่เป็นสื่อที่ไม่สามารถแพร่กระจายได้ (non-broadcast) อีกทั้งยังเป็นสื่อที่มีรูปแบบโครงสร้างที่การปิดกั้นของอาณาเขตแต่ละประเทศ (non-national structure)

เมคเควล (McQuail) ได้ประมวลคุณลักษณะเด่น ๆ ของกลุ่มทฤษฎีไว้ดังนี้(วิษญะ ศิลา น้อย, 2560)

๑. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนับว่าเป็นเครื่องมือหรือกลไกพื้นฐานของสังคมทุกสังคม

๒. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแต่ละชนิดจะเหมาะกับโครงสร้างของสังคมแต่ละอย่าง

๓. กระบวนการผลิตและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมได้

๔. การปฏิบัติเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในแต่ละครั้งจะทำให้เกิดการปฏิบัติ และการเปลี่ยนแปลงสังคม

มาร์แชล แมคลูฮัน (McLuhan, 1964) ชาวแคนาดาเป็นนักคิดในสำนักโทรอนโตมีความชื่นชอบและมองว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสิ่งที่ดี และมีแนวความคิดว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จะมีผลกระทบทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ สรุปแล้วแมคลูฮันมีแนวคิดหลัก ดังนี้ (อมร มงคลแก้วสกุล, 2558)

๑. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้มนุษย์สามารถเผยแพร่หรือแผ่ขยายสิ่งที่พบเห็นที่เราเรียกว่าประสบการณ์ ไปยังสื่อทุกชนิดคือการขยายประสบการณ์ด้านทักษะของมนุษย์ (extension of experience) โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่ที่เรียกว่า “หมู่บ้านโลก” (global village) ทำให้ มนุษย์ทุกคนที่ใช้งานสื่อดังกล่าวสามารถรับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นไม่ว่าตนจะอยู่ที่ไหนก็ตามได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็วหรือเวลาเดียวกันแม้จะอยู่กันคนละซีกโลกก็สามารถรับรู้เรื่องราวในขณะนั้นได้ผ่านสื่อต่างๆ เช่น website และ Internet ดังนี้ อุปสรรคในเรื่องที่เกี่ยวกับสถานที่ อาณาเขต ระยะทางความห่างไกล หรือเวลา ไม่มีความหมายอีกต่อไป และไม่สามารถกีดกัน หรือปิดกั้นประสบการณ์ของมนุษย์

๒. ตัวสื่อ คือ สาร (medium is the message) แมคลูฮัน ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่ใช้ถ่ายทอดผ่านสื่อแต่ให้ความสำคัญกับประเภทหรือรูปแบบของสื่อ คือการส่งข้อความหรือเนื้อหาใดไม่สำคัญเท่าการส่งสารนั้นผ่านสื่อชนิดใด แมคลูฮัน เชื่อว่า การที่เปลี่ยนแปลงตัวชนิดของสื่อก็จะสามารถสร้างผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ได้

๓. นวัตกรรมของสื่อหรือของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (media innovation) สามารถส่งผลให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาไม่จำกัดระยะทางและเวลา

แนวคิดของแมคลูฮัน ที่ว่าตัวสื่อคือตัวสารที่ต้องการส่งนั่นเอง (the medium is the message) เป็นแนวคิดที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของแมคลูฮัน แนวคิดนี้สามารถอธิบายได้หลากหลาย

ดังเช่น

ประเด็นแรกคือ สื่อ หรือช่องทางการสื่อสารเป็นส่วนที่มีความสำคัญที่สุดของการสื่อสาร และมีความสำคัญมากกว่าสาร แมคลูฮันได้กล่าวไว้ว่า “ สื่อที่เด่นในแต่ละยุคสมัยจะสามารถส่งผล และมีอิทธิพลต่อ วิถีชีวิตของผู้คนมากกว่าสิ่งที่สื่อ่นั้นส่งสารหรือส่งเนื้อหาไป ”

ประเด็นต่อมาคือ สื่อคือกระบวนการหรือสื่อคือทักษะกระบวนการ (the medium is the message) แมคลูฮัน กล่าวว่า “ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงตัวอักษรออกหนึ่งตัว (จากmessage เป็น message) โครงสร้างเดิมของสื่อ ยังสามารถที่จะส่งสารหรือยังคงสามารถที่จะสื่อสารตามที่ผู้ส่ง ต้องการได้ สื่อสามารถที่จะปรับเปลี่ยนและส่งต่อเนื้อหาที่ต้องการให้เกิดผลต่อจิตสำนึก (conscious) อันสามารถส่งผลต่อการรับรู้ (perception) ของมนุษย์ในแต่ละระดับของสังคมได้ในที่สุด ”(วิษณุ ติลาน้อย, 2560)

จากแนวคิดดังกล่าวได้ส่งผลสู่ประเด็นสำคัญของทฤษฎีนี้ที่เชื่อว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่เชื่อว่าเป็นสื่อ (media) เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการที่จะเป็นผู้กำหนดการสื่อสาร และท้ายสุดก็คือการขึ้นระบบสังคมวัฒนธรรมและวิถีของผู้คนในสังคมไม่ว่าจะเป็นการขึ้นใน ระดับของ ปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวเนื่องกับการคิดอารมณ์และการแสดงออกต่าง ๆ จนกระทั่งการขยาย ผลการขึ้นสู่ ระดับกลุ่มระดับองค์กรต่าง ๆ ในสังคมดังเช่นจัดระบบกลไกต่าง ๆ ภายในตนเองหรือ ภายในองค์กร ตนเองเข้าสู่สังคมความทันสมัยและเท่าทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ แนวคิด ของ แมคลูฮัน จะมีหลักวิธีการคิดที่คล้ายกับทฤษฎีแนวคิดของมาร์กซิสต์ (Marxist Theory) ที่กล่าวว่า “เศรษฐกิจ คือตัวกำหนดกลไกทุกอย่างของสังคม” ในขณะที่แมคลูฮัน กล่าวว่า “เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร คือ ตัวกำหนดกลไกทุกอย่างของสังคม”

แมคลูฮัน(Marshall McLuhan and Powers, 1989) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสื่อหรือเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารที่ต้องมีความเกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการของสังคมแต่ละยุคสมัย โดยกล่าวว่า “ ความเจริญของสังคมมนุษย์เกิดจากอิทธิพลของการพัฒนาการของสื่อในแต่ละยุคอิทธิพลของสื่อ ในแต่ละยุค จะเป็นตัวที่กำหนดหรือเป็นตัวที่ส่งผลการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตลอดจนการจัด กระบวนการที่ต่าง ๆ ของสังคมด้วย ยกตัวอย่างแบ่งช่วงของการพัฒนาการสื่อที่ก่อให้เกิดอิทธิพล ต่อวิถี ชีวิตและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่าง ๆ ”(วิษณุ ติลาน้อย, 2560)

โดยสรุปแล้ว “ทฤษฎีสื่อ คือ ผู้กำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ” (McLuhan’s media law theory)

หรือกลุ่มนักทฤษฎีที่เชื่อว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นตัวกำหนดหรือสามารถเป็นตัวชี้นำ (technological determinism) ที่ส่งผลต่อการกำหนดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมได้โดยแนวคิดนี้ ประกอบด้วยกฎเกณฑ์หลัก ๆ ที่เกี่ยวข้อง 4 ข้อคือ

๑. กฎแห่งความรีบเร่ง (law of acceleration) เช่น ในปัจจุบันมนุษย์ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันเนื่องจากเป็นวิธีการสื่อสารที่เร่งด่วน ใช้ความรวดเร็ว

๒. กฎแห่งความล้าสมัย (law of obsolescence) เช่น การปรับเปลี่ยนการส่งจดหมายมาเป็นการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) การเก็บข้อมูลไม่ว่าจะเป็นเอกสาร หนังสือในรูปแบบของไฟล์ ในแฟลชไดรฟ์หรือซีดี แทนการเก็บในรูปแบบกระดาษ

๓. กฎแห่งการหลอมรวมหรือการบูรณาการสื่อ (law of synthesis or convergence) อันเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ มาใช้งานร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้งานมากขึ้น เช่น การจัดการอบรม หรือประชุมทางไกลผ่าน video conference การใช้ห้องสนทนาอิเล็กทรอนิกส์กับคนเฉพาะกลุ่มเฉพาะในบางประเด็น

๔. กฎแห่งการสืบค้น (law of retrieval) ที่เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถที่จะเอื้อประโยชน์ได้เช่นการออกแบบระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ

จากการสรุปแนวคิดของแมคลูฮัน ได้ส่งผลกระทบไปในทิศทางที่ดีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นอย่างมาก แต่แนวคิดของแมคลูฮัน ได้ถูกถกเถียงกันในประเด็นว่าเป็นการทำให้สื่อหรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาเป็นตัวนำหรือกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลรวมไปถึงระดับองค์กรรวมของสังคมเหมือนวามนุษย์ตกเป็นเหยื่อหรือกลายเป็นสิ่งที่สามารถถูกกระทำได้

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อออนไลน์

ความหมายของสื่อออนไลน์

ณัฐพร มักรอุดมลาภ (2554) ให้ความหมาย Social Network หรือสังคมออนไลน์คือ รูปแบบของสังคมบนโลกInternet ที่ผู้เล่นInternetจะแบ่งปันความสนใจ สนใจ หรือเรื่องราวต่างๆ เข้าด้วยกัน และเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกัน โดยส่วนใหญ่ ใหญ่จะใช้เว็บไซต์เป็นช่องทางในการ

ติดต่อสื่อสาร ซึ่งมีทั้งการส่งอีเมลหรือข้อความ และนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย บริการในเครือข่ายสังคม (social network service) เป็นลักษณะของ website ในการทำให้เกิดเครือข่ายสังคมสำหรับบุคคลที่เข้าไปใช้บริการใน Internet ไม่ว่าจะเป็นการพิมพ์ข้อความ บรรยายเรื่องราวที่สนใจ กิจกรรมที่ทำ และเชื่อมโยงกับเรื่องราวหรือกิจกรรมของบุคคลอื่น ในบริการเครือข่ายสังคม อาจประกอบด้วย การสนทนา ส่งข้อความ ส่งE-mail ภาพเคลื่อนไหว เพลง รูปภาพ บล็อกการทำงาน คือ คอมพิวเตอร์เก็บ ข้อมูลพวกนี้ไว้ในฐานข้อมูล ส่วน video รูปภาพ อาจเก็บเป็นไฟล์ก็ได้สื่อออนไลน์ที่เป็นที่นิยม ได้แก่ ไฮไฟฟ์ มายสเปซ เฟซบุ๊ก อินสตราแกรม โดยเว็บเหล่านี้มีผู้ใช้งานจำนวนมาก เช่น เฟซบุ๊ก เป็นเว็บไซต์ที่คนไทยใช้มากที่สุด ปัจจุบันบริการเครือข่ายสังคม มีผลประโยชน์คือ หาเงินจากการโฆษณาการเล่นเกมส์โดยใช้ บัตรเติมเงิน สังคมออนไลน์ ทำให้ผู้คนสามารถทำความรู้จักกันและเชื่อมโยงกันในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง หากเป็นเว็บไซต์ที่เรียกว่าเป็นเว็บ Social Network ก็คือเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงผู้คนไว้ด้วยกัน นั่นเองสำหรับตัวอย่าง Social Network เช่น hi5 หรือ facebook ซึ่งเป็น social network เต็มรูปแบบอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้คนได้มาทำความรู้จักกัน โดยเลือกได้ว่าต้องการทำความรู้จักกับใครหรือเป็นเพื่อนกับใคร

โดยสรุปแล้วสื่อออนไลน์หมายถึง สื่อดิจิทัลที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคม (Social Tool) เพื่อใช้สื่อสารระหว่างกัน ในเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ผ่านทางเว็บไซต์และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใดๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับInternet โดยเน้นให้ผู้ใช้ทั้งที่เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารมีส่วนร่วม (Collaborative) อย่างสร้างสรรค์ ในการผลิตเนื้อหาขึ้นเอง (User-Generate Content: UGC) ในรูปของข้อมูล ภาพ และเสียง

องค์ประกอบของสื่อสังคมออนไลน์

องค์ประกอบของสื่อออนไลน์ มีดังนี้

๑. การมีสมาชิกของเครือข่าย
๒. การมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน
๓. การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย
๔. การสื่อสารภายในเครือข่าย
๕. การมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

๖. การให้บริการสมาชิกเครือข่ายสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ

ความเป็นมาของสื่อออนไลน์

การเกิดขึ้นและเติบโตของเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้มาจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีเทคโนโลยี Internet จากเว็บเนื้อหาไปสู่เว็บเชิงสังคม และนำมาสู่แอปพลิเคชัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจนเกิดการปฏิวัติรูปแบบเทคโนโลยีสู่เว็บเซอร์วิสหลายอย่างจากไอซีคิวและพีอาร์ในยุคเริ่มแรกตามมาด้วย เอ็มเอสเอ็น ไฮไฟฟ์ มายสเปซ จนมาถึงเฟซบุ๊ก อินสตราแกรม การพัฒนาจึงเป็นที่มาให้เกิดการพัฒนาสื่อออนไลน์เพื่อเป็นช่องทางในการเข้าถึงตามความต้องการของผู้ใช้ที่มีร่วมกัน

ประเภทสื่อสังคมออนไลน์

บริการที่มีลักษณะ Social Network สามารถแบ่งเป็นประเภท ได้ดังนี้

1. ประเภทเผยแพร่ตัวตน (iIdentity Network) เว็บไซต์เหล่านี้ใช้สำหรับนำเสนอตัวตน และเผยแพร่เรื่องราวของตนเองทาง Internet สามารถเขียน Blog สร้างอัลบั้มรูปของตัวเอง สร้างกลุ่มเพื่อน และสร้างเครือข่ายขึ้นมาได้ตัวอย่าง เช่น facebook, hi 5, My Space

2. ประเภทเผยแพร่ผลงาน (Creative Network) สามารถใช้เว็บไซต์เหล่านี้นำเสนอผลงานของตัวเองได้อย่างง่ายดายไม่ว่าจะเป็นวิดิทัศน์ รูปภาพหรือเสียงเพลง เช่น คลิปวิดีโอ ซึ่งเริ่มกลายเป็น รูปแบบของธุรกิจบ้างแล้ว ตัวอย่างเช่น YouTube, Yahoo VDO, Google VDO, Flickr, Multiply

3. ประเภทความสนใจตรงกัน (Interested Network) ลักษณะของเว็บไซต์ที่มีการรวมกันของสมาชิก ซึ่งมีความสนใจที่ตรงกันหรือสนใจในเรื่องเดียวกัน เช่น Del.icio.us เป็น Online Book marking หรือ Social Bookmarking โดยมีแนวคิดที่ว่า แทนที่เราจะ Bookmark เว็บไซต์ที่เราชอบเก็บไว้ในเครื่องของเราคนเดียวก็เปลี่ยนรูปแบบ ให้สามารถแบ่งให้ผู้อื่นดูได้ด้วย และสามารถรู้ได้ด้วยว่าเว็บไซต์ใดที่ได้รับความนิยมมากเป็นที่น่าสนใจโดยดูได้จากจำนวนตัวเลขที่เว็บไซต์นั้นถูก Bookmark เอาไว้จากสมาชิกคนอื่น ๆ

4. ประเภทร่วมกันทำงาน (Collaboration Network) มีลักษณะของเว็บไซต์ที่มีการทำงานร่วมกัน หรือมีการใช้ข้อมูลร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่น วิกิพีเดีย เป็นเว็บไซต์ที่เปิดให้บุคคลเข้ามา

อ่าน เขียน และแก้ไขข้อความในบทความต่าง ๆ ได้ตลอด ทำให้วิกิพีเดียกลายเป็นสารานุกรมออนไลน์ขนาดใหญ่ที่จกเก็บหลอมรวมข้อมูลความรู้ ข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไร่จำนวนมาก หรือแผนที่Google Maps สามารถสร้างแผนที่ของตัวเอง หรือแชร์แผนที่ให้คนอื่นได้จึงทำให้มีสถานที่สำคัญหรือสถานที่ต่างๆ ถูกปักหมุดเอาไว้พร้อมกับข้อมูลของสถานที่นั้น ๆ ไร่พร้อมทั้งแสดงผลจากการค้นหาได้อีกด้วย

5. ประเภท Peer to Peer (P2P) เป็นการเชื่อมต่อระหว่าง Client (เครื่องผู้ใช้, เครื่องลูกข่าย) กับ Client โดยตรง โปรแกรม Skype จึงได้นำหลักการนี้มาใช้เป็นโปรแกรมสนทนา ผ่านInternet และก็มี Bit Torrent เกิดขึ้นมาเป็นเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดการแบ่งปันไฟล์ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว

6. ประเภท โลกเสมือน (Gaming/Virtual Reality) โลกเสมือนในที่นี้คือ เกมสื่อออนไลน์ เช่น Second Life เป็นโลกเสมือนจริงสามารถสร้างตัวละครโดยสมมติให้เป็นตัวเราเองขึ้นมาได้ มีการใช้ชีวิตอยู่ในเกมส์ในชุมชนเสมือน (Virtual Community) สามารถซื้อขาย ที่ดิน และหารายได้จากการทำกิจกรรมต่างๆ ได้

ผลกระทบของสื่อออนไลน์

ผลกระทบทางบวกของบริการสื่อออนไลน์ สื่อออนไลน์ เป็นบริการออนไลน์ที่มีประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์หลายด้าน ดังนี้(ปิยะพงษ์ ป้องภักย์, 2554)

1. ด้านสังคมเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการเชื่อมโยงผู้คนเข้าหากัน เป็นความสวยงามที่สุดของInternet เครือข่ายสังคมออนไลน์มีสมาชิกอยู่เกือบ 100 ล้านบัญชี ผู้ใช้ทั่วโลกบางคนมี “เพื่อน” เป็นหลักหมื่นหลักแสนในโซเชียลสเปซ เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้คนมีตัวตนอยู่ได้บนโซเชียลสเปซเพราะต้องแสดงความเป็นตัวเองออกมาให้ได้มากที่สุด เพื่อทำให้น่าสนใจและมีชีวิตชีวาที่สุดบ้างก็เน้นไปที่การใส่ข้อมูลเนื้อหา รูปถ่ายในชีวิตประจำวัน เรื่องราวเพื่อน คนใกล้ชิดตัวสุดท้ายทำให้เชื่อได้ประมาณหนึ่งว่ามีตัวตนอยู่จริงบนโลกมนุษย์

2. ด้านการตลาด จากการรวบรวมสถิติการใช้สื่อโฆษณาที่จัดทำขึ้นโดย eMarketer ของอเมริกาพบว่ามีการใช้เงินในการโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์(Social Network) เพิ่มสูงขึ้น 100 เปอร์เซ็นต์และมีความเป็นไปได้ที่จะมีการใช้เงินในการโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์สูงขึ้นในอนาคต

เนื่องจากในยุคปัจจุบันมนุษย์เราเข้าถึงและใช้บริการสื่อสังคมออนไลน์มากกว่า โทรทัศน์ หรือวิทยุ จำนวนผู้ใช้และความต้องการของการโฆษณาบนสื่อออนไลน์ (Social Network) การใช้จ่ายกับสื่อประเภทนี้ ยังคงมีการเติบโตที่สูงมาก ซึ่งเป็นผลมาจาก เครือข่ายที่ขยายวงกว้างมากขึ้น และวิวัฒนาการของเทคโนโลยีที่มีลูกเล่นที่น่าสนใจมากขึ้น ให้ผู้ใช้ได้คอยติดตามบนสื่อออนไลน์ (Social Network) ไม่ใช่เป็นเพียงแค่เว็บไซต์ที่แชร์ ข้อมูล รูปภาพอีกต่อไป แต่ได้พัฒนามาเป็นที่แนะนำสินค้า และสถานที่ ที่สามารถซื้อหาได้หรือที่รู้จักกันในนามของ Collaborative Shopping Communities อีกด้วย สมาชิกสามารถแชร์เกี่ยวกับกระแสความนิยมที่มาแรง แฟชั่นร้านค้าที่ฮอตฮิต นี่เป็น อีกหนึ่งในโอกาสสำหรับนักการตลาดที่สามารถ รู้ถึง ความสนใจ และความต้องการของผู้บริโภคได้ตรง กลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น Social network Shopping เว็บไซต์จึงได้กลายมาเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่น่าจับตามองในโลกของ Social Network

ผลกระทบทางลบของบริการสื่อออนไลน์

เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นบริการออนไลน์ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตทางลบมนุษย์(ปิยะพงษ์ ป้องภัย, 2554; เฟื่องฟ้า หิรัญกาญจน์, 2556)ดังนี้

1. จำนวนผู้ให้บริการเครือข่ายในสังคมออนไลน์มีจำนวนมากและลักษณะเหมือนกัน อาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน อีกทั้งในสื่อสังคมออนไลน์นั้นเปรียบเสมือนโลกที่สร้างขึ้นมาใช้โลกจริงที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน จึงทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับแบบผิวเผิน ไม่มีการสื่อสารระหว่างบุคคล ในบางครั้งกลุ่มคนก็ไม่ได้ต้องการที่จะรู้จักกันเพียงแต่ต้องการได้รับความนิยมนที่มากขึ้นเช่น การเพิ่มเพื่อน

2. นักการตลาดรุ่นใหม่เมื่อถึงเห็นผลประโยชน์และอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์จึงเริ่มหาช่องทางที่จะสามารถแทรกซึมเข้าถึงกลุ่มลูกค้า เพื่อขายผลิตภัณฑ์ของตน โดยการเข้าไปโฆษณาในสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ

3. ไม่มีประโยชน์จากการต้องทำอะไรเดิมๆ ซ้ำ หลายๆ ครั้งแม้ความสวยงาม ของเครือข่ายสังคมออนไลน์คือการเชื่อมโยงผู้คนเข้าหากันแต่สิ่งเหล่านี้ไม่มีความหมายอะไรอย่างที่ได้กล่าวไปข้างต้น ไม่มีเหตุมีผลและไม่สามารถอธิบายได้ว่า ทำไมคนนี้ถึงเชื่อมต่อกับคนคนนั้นองนี้ภาพทุกวัน มีกลุ่มทางสังคมที่ซับซ้อนมากแค่ไหนเพราะมีทั้งกลุ่มเพื่อน ร่วมงาน เพื่อนสนิท เพื่อนสมัย

มัธยมปลาย เพื่อนประคม เพื่อนที่ทำงานเก่า เพื่อนแฟน เพื่อนแฟนเก่า เพื่อนเล่น MSN เพื่อนเล่น เกมออนไลน์ ญาติพี่น้อง เป็นต้น

การใช้งานประเภทสื่อออนไลน์และการใช้งานออนไลน์ได้ขยายเพิ่มมากขึ้นเกิดการ เชื่อมต่อ ไปด้วยไปทั่วโลกรวมทั้งยังเป็นการช่วยให้เกิดการรับรู้และเรียนรู้ในรูปแบบใหม่มากขึ้น ซึ่งการ ใช้งานสังคมออนไลน์ต้องใช้งานอย่างถูกต้อง เหมาะสม จะเป็นประโยชน์ได้เป็นอย่างมาก

5.สถานการณ์เกี่ยวกับการใช้ห้อง หรือโปรแกรมสนทนาทาง Internet กับการกระทำผิดทางเพศ ความเป็นมา

Internet ซึ่งเป็น โครงการของ ARPAnet (Advanced Research Projects Agency Network) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สังกัด กระทรวงกลาโหม ของสหรัฐ (U.S. Department of Defense-DoD) ถูกก่อตั้งเมื่อประมาณ ปี ค.ศ. 1960 (พ.ศ. 2503) และได้ถูกพัฒนาเรื่อยมา(ไพรัชยนต์ บันดา, 2557)

ค.ศ. 1969 (พ.ศ. 2512) ARPA ได้รับทุนสนับสนุน จากหลายฝ่าย ซึ่งหนึ่งในผู้สนับสนุนก็ คือ Edward Kenedy และเปลี่ยน ชื่อ จาก ARPA เป็น DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency) พร้อมเปลี่ยนแปลงนโยบายบางอย่างและในปี ค.ศ. 1969 (พ.ศ. 2512) นี้เอง ที่ได้ ทดลองการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์คนละชนิด จาก 4 แห่งเข้าหากันเป็นครั้งแรก คือมหาวิทยาลัย แคลิฟอร์เนีย สถาบันวิจัยสแตนฟอร์ด มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย และมหาวิทยาลัยยูทาห์ เครื่องข่าย ทดลองประสบความสำเร็จอย่างมากตั้งนั้น ปี ค.ศ.1975 (พ.ศ.2518)จึงได้เปลี่ยนจาก เครื่องข่ายทดลองเป็นเครื่องข่ายที่ใช้งานจริง ซึ่ง DARPA ได้โอนหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ให้แก่ หน่วยการสื่อสารของกองทัพสหรัฐ (Defense Communications Agency-ปัจจุบันคือ Defense Information's Systems Agency) แต่ในปัจจุบัน Internet มีคณะทำงานที่รับผิดชอบบริหารเครื่องข่าย โดยรวม เช่น ISOC (Internet Society) ดูแลวัตถุประสงค์หลัก IAB (Internet Architecture Board) พิจารณาอนุมัติมาตรฐานใหม่ใน Internet IETF (Internet Engineering Task Force) พัฒนา มาตรฐานที่ใช้กับ Internet ซึ่งเป็นการทำงานโดยอาสาสมัคร ทั้งสิ้น

ค.ศ. 1983 (พ.ศ. 2526) DARPA ตัดสินใจนำ TCP/IP (Transmission Control Protocol/ Internet Protocol) มาใช้กับคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องในระบบ ทำให้เป็นมาตรฐานของวิธีการติดต่อใน ระบบเครื่องข่าย Internet จนกระทั่งปัจจุบันจึงสังเกตได้ว่าในเครื่องคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องที่จะต่อ

Internet ได้จะต้องเพิ่ม TCP/IP ลงไปเสมอ เพราะ TCP/IP คือข้อกำหนดที่ทำให้คอมพิวเตอร์ทั่วโลก ทุก platform คุยกันรู้เรื่อง และสื่อสารกันได้ถูกต้อง

การกำหนดชื่อโดเมน (Domain Name System) มีขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) เพื่อสร้างฐานข้อมูลแบบกระจาย (Distribution database) อยู่ในแต่ละเครือข่าย และให้ ISP (Internet Service Provider) ช่วยจัดทำฐานข้อมูลของตนเอง จึงไม่จำเป็นต้องมีฐานข้อมูลแบบรวมศูนย์ เหมือนแต่ก่อน เช่น การเรียกเว็บ www.yonok.ac.th จะไปที่ตรวจสอบว่ามีชื่อนี้ หรือ หนึ่งที่ www.thnic.co.th ซึ่งมีฐานข้อมูลของเว็บที่ลงท้ายด้วย th ทั้งหมด เป็นต้น

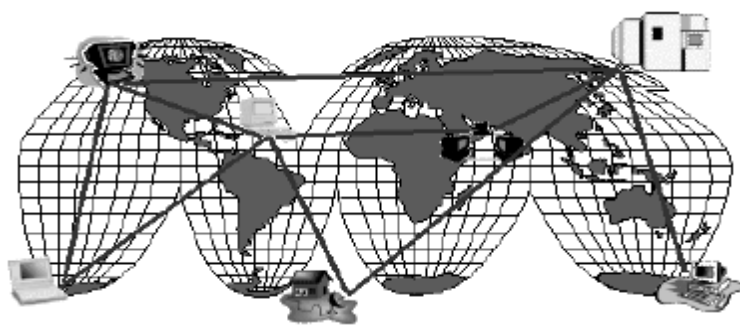
DARPA ได้ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลระบบ Internet เรื่อยมาจนถึงค.ศ.1980 (พ.ศ.2523) และให้มูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (National Science Foundation-NSF) เข้ามาดูแลแทนร่วมกับอีกหลายหน่วยงาน

ค.ศ. 1991 (พ.ศ. 2534) ทีม เบอร์เนอร์ส ลี (Tim Berners-Lee) แห่งศูนย์วิจัย CERN ได้คิดค้นระบบไฮเปอร์เท็กซ์ขึ้น เว็บเบราว์เซอร์ (Web Browser) ตัวแรกมีชื่อว่า WWW (World Wide Web) แต่เว็บได้รับความนิยมอย่างจริงจังเมื่อศูนย์วิจัย NCSA ของมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์เอร์แบนาแชมเปญจ์ สหรัฐอเมริกา ได้คิดโปรแกรม MOSAIC (โมเสค) โดย Marc Andreessen ซึ่งเป็นเว็บเบราว์เซอร์ระบบกราฟฟิก หลังจากนั้นทีมงานที่ทำโมเสคก็ได้ออกไปเปิดบริษัทเน็ตสเคป (Browser Timelines : Mosaic, 1993; IE 1995; Netscape, 1994; Opera, 1996; Macintosh IE, 1996)

ในความเป็นจริงไม่มีใครเป็นเจ้าของ Internet และไม่มีใครมีสิทธิขาดแต่เพียงผู้เดียวในการกำหนดมาตรฐานใหม่ต่าง ๆ ผู้ตัดสินว่าสิ่งไหนดี มาตรฐานไหนจะได้รับการยอมรับ คือผู้ใช้ที่กระจายอยู่ทั่วทุกมุมโลก ที่ได้ทดลองใช้มาตรฐานเหล่านั้น และจะใช้ต่อไปหรือไม่เท่านั้น ส่วนมาตรฐานเดิมที่เป็นพื้นฐานของระบบ เช่น TCP/IP หรือ Domain name ก็จะต้องยึดตามนั้นต่อไป เพราะ Internet เป็นระบบกระจายฐานข้อมูล การจะเปลี่ยนแปลงระบบพื้นฐาน จึงไม่ใช่เรื่องง่ายนัก

Internet (Internet) หมายถึง เครือข่ายของระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องสามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้ทั่วโลก โดยใช้มาตรฐานในการรับส่งข้อมูลที่เป็นโปรโตคอล (Protocol) เดียวกันโปรโตคอลที่ใช้บนระบบเครือข่าย Internet เรียกว่า ทีซีพี / ไอพี (TCP/IP : Transmission Control

Protocol/Internet Protocol) ลักษณะของระบบInternetเปรียบเสมือนใยแมงมุมที่ครอบคลุมทั่วโลก ในแต่ละจุดที่เชื่อมต่อInternetนั้น สามารถสื่อสารกันได้หลายเส้นทางตามความต้องการโดยไม่กำหนดตายตัว และไม่จำเป็นต้องทำการติดต่อไปตามเส้นทางโดยตรง แต่อาจจะผ่านจุดเชื่อมต่ออื่น ๆ หรือเลือกไปเส้นทางอื่นได้หลายเส้นทาง การติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายInternet บางครั้งเรียกว่าการติดต่อสื่อสารแบบไร้มิติหรือการติดต่อสื่อสารแบบไร้ขอบเขต (Cyberspace) ซึ่งรู้จักในนามของโลกไซเบอร์สเปซ

ที่มา : http://www.utc.ac.th/~swm/unit01_1.htm

ตัวอย่างรูปแบบและวิธีการ

ไลน์ (Line)(Lauren Thomas, 2016; Reuters Staff, 2017)

ไลน์ (Line) เป็นซอฟต์แวร์ที่ถูกสร้างมาโดย NHN Japan ซึ่งเป็นบริษัทชั้นนำที่ให้บริการด้านอินเทอร์เน็ต เกม เซิร์ฟเวอร์ เว็บไซต์ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2554 ซึ่งได้ร่วมกับบริษัท Naver Japan Corporation และบริษัท livedoor โดยมี NHN Japan เป็นผู้บุกเบิกและคอยปรับปรุงการให้บริการฟีเจอร์ใหม่ๆ ของไลน์ บางส่วน ดูแลด้านการพัฒนาด้านธุรกิจ ทางตลาด และ โปรโมชันทั่วไป ไลน์ซึ่งจะต้องเชื่อมต่อเครือข่าย Internet ด้วยซิมการ์ดหรือ WIFI และต้องลงทะเบียนผ่านอีเมลล์ หรือหมายเลขโทรศัพท์ก่อนที่จะใช้งาน ซึ่งไม่มีค่าใช้จ่ายในการสนทนา หรือส่งข้อมูลตามบริการที่สมัครไว้เช่น ข้อความ สตีกเกอร์ ภาพ เสียง วิดีโอ ไลฟ์สด สามารถให้ผู้ใช้สามารถแลกเปลี่ยนภาพ และเสียงผ่านทาง Internet โดยโปรแกรมนี้สามารถใช้ให้มีการประชุมออนไลน์ได้หลายคนพร้อมกัน ปัจจุบันมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิด และการแสดงวิดีโอหลายอย่างรวมถึง

เรื่อง การท่องเที่ยว กีฬา ภาษา วัฒนธรรม เล่นเกมตอบปัญหาออนไลน์ แม้แต่เรื่องทางเพศ หรือการร่วมเพศออนไลน์ ทำให้มีผู้ใช้งานโปรแกรมนี้เป็นจำนวนมาก ชาวไทยนิยมใช้เป็นอันดับสองรองจากญี่ปุ่น ในประเทศไทยการส่งต่อสื่อลามกอนาจาร ถือว่ามีความผิดตามกฎหมาย แต่พบว่าในปัจจุบันมีการตั้งกลุ่มในไลน์ เฟซบุ๊ก เพื่อส่งต่อภาพลามกอนาจารของเด็ก และเยาวชน และมีการเก็บค่าบริการจำนวนมากเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศใช้โปรแกรมไลน์ในการสื่อสารกัน ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีความผิดตามมาตรา 287/1 ตามประมวลกฎหมายอาญา

6. แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดอาชญากรรมไซเบอร์

ในปัจจุบันเป็นยุคของโลกาภิวัตน์หรือการสื่อสารไร้พรมแดน โดยเฉพาะการเชื่อมโยงของระบบเครือข่าย Internet (Internet Network) ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมโยงแบบผ่านสาย (Internet) หรือการเชื่อมต่อแบบ ไร้สาย (WIFI) โดยผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ ได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารขนาดใหญ่ที่สามารถเข้าถึงได้ทั่วโลก เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เพราะสามารถติดต่อได้สะดวก รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่ายและไม่มีขีดจำกัดทางกายภาพเปรียบเสมือนโลกอีกโลกหนึ่ง(สมสรรค์ อธิเวสส์, 2557) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ถึงแม้ว่า Internet จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมากก็ตาม แต่ถ้าหากมีการนำ Internet ไปใช้ในทางมิชอบก็จะทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นและสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของสายฝน เป้าพะเนา และงานวิจัยของ ทศนันท์ พุ่มนุช ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สังคมเครือข่ายพบว่ากลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานได้ใช้เครือข่ายสังคมเป็นจำนวนมาก และเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด และถือว่าการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายเช่นนี้เป็นรูปแบบใหม่ของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นพร้อมกับ การพัฒนาสังคมสารสนเทศ และเรียกการกระทำผิดเช่นนี้ว่า “อาชญากรรมไซเบอร์ (Cyber Crime)” เนื่องจากไม่อาจทราบได้ว่าใครเป็นใคร บุคคลในโลก Internet อาจจะมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนในโลกแห่งความเป็นจริงก็ได้

สถานการณ์การคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์หรือสื่อInternetดังนี้

1. การกระทำนอกInternetแต่เกิดผลในInternet เช่น การแอบถ่ายแล้วนำมาเผยแพร่บนInternet เป็นต้น
2. การกระทำในInternetแต่เกิดผลนอกInternet เช่น การล่อลวง การค้าประเวณี การขายยาเสพติด ขานอนหลับ เป็นต้น มีการโฆษณาในInternet แต่จะต้องมีการส่งมอบสินค้าในโลกแห่งความจริง
3. การกระทำในInternetและเกิดผลในInternet เช่น การเล่นเกมบนออนไลน์ การเจาะระบบ (Hacker) การส่งไวรัส เป็นต้น

อาชญากรรมไซเบอร์เป็นการก่ออาชญากรรมรูปแบบใหม่ โดยอาศัยเทคโนโลยี Internet ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากการกระทำผิดแบบเดิมในหลายแง่มุม เช่น เรื่องวัตถุแห่งการกระทำ ความผิดที่เปลี่ยนแปลง ไปเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ซึ่งอยู่ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ วิธีการกระทำความผิดไม่ต้องกระทำละเมิด ทางกายภาพ นอกจากนี้ระยะเวลาที่ใช้การกระทำผิดเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไร้ขอบเขต ไร้พรมแดน ทำให้อาชญากรรมลักษณะดังกล่าวมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้การผลิต และการใช้คอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วพร้อม ๆ กับการวิวัฒนาการ ของการกระทำผิดอย่างใหม่ที่เรียกกันอยู่ในขณะนี้ว่า “อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (Computer Crime)” (นันทชัย เพียรสนอง, 2556) ทั้งนี้เพราะว่าแม้เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ได้ถูกพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วก้าวหน้ากว่าเทคโนโลยีด้านอื่น มีประสิทธิภาพ สามารถทำงานสลับซับซ้อนต่าง ๆ ได้มากขึ้น ก้าวหน้าขึ้นเพียงใดก็ตาม แต่เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่สามารถยับยั้งผู้ที่ไม่มีสิทธิใช้ หรือผู้แปลกปลอมเข้าใช้ ไม่ให้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์นั้นได้ เนื่องจากมาตรการรักษาความปลอดภัยยังไม่เพียงพอ แต่ส่วนใหญ่แล้วอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เกิดขึ้นได้เพราะ ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหรือผู้บริหาร ไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องเหล่านี้ จึงทำให้เกิดขึ้นได้อย่างง่ายดาย ทำให้เครื่อง คอมพิวเตอร์ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดได้อย่างสะดวก เนื่องจากสามารถทำงานได้แม่นยำและรวดเร็ว จึงถูกนำไปเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดได้เช่น ลักทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือความผิดที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ที่กฎหมายยังไม่ได้ระบุชื่อไว้โดยเฉพาะ เช่น การขโมยบริการ หรือการแอบใช้บริการ การขโมยข้อมูลข่าวสาร การทำอุบายหลอกลวงให้ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ หลงผิดในข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

7. แนวคิดเกี่ยวกับสถานการณ์การคุกคามทางเพศในประเทศไทย

การคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) เป็นรูปแบบของการแสดงออกด้วยเหตุแห่งเพศที่มีลักษณะการกระทำในหลายรูปแบบและมีระดับความรุนแรงที่แตกต่างกัน ซึ่งมีสาเหตุมาจากระบบสังคมและวัฒนธรรมที่ชายเป็นใหญ่และปัญหาที่ขยายวงกว้างขึ้นในปัจจุบัน การคุกคามทางเพศเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคม มาเป็นเวลานาน ซึ่งที่ผ่านมามักไม่ได้รับความสนใจ จึงไม่ได้มีการแก้ไขอย่างจริงจัง ผู้เสียหายไม่ได้รับความคุ้มครองทั้งทางกฎหมายและสังคม(ปาริฉัตร รัตนา กาญจน์, 2551)

นับแต่มีการนำคำว่า “Sexual Harassment” มาใช้ในปี ค.ศ.1976 มีการนำเอาประเด็นเรื่องการละเมิดสิทธิสตรีมาถกเถียงกันในระดับนานาชาติ ความคิดดังกล่าวได้เปลี่ยนไปโดยเห็นว่าการคุกคามทางเพศถือ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและมีผลกระทบต่อผู้เสียหายและสังคม ประเด็นสำคัญคือผู้เสียหายไม่กล้าเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบการกระทำที่เกิดขึ้นเพราะความอับอายและความหวาดกลัว โดยผู้เสียหายมักเป็นฝ่ายถูกตำหนิว่าเป็นฝ่ายช่วยเชื่อเชิญ รวมทั้งการที่สังคมไทยไม่ถือว่าการล่วงเกินทางเพศเป็นเรื่องเสียหายร้ายแรงจึงไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร เว้นแต่จะเป็นเรื่องร้ายแรง เช่น การ ข่มขืนกระทำชำเรา การ โทรมหญิง และการกระทำอนาจาร เป็นต้น

การคุกคามทางเพศในสังคมไทยก็เช่นเดียวกันตั้งแต่อดีตสังคมไทยถือว่าเป็นสังคมที่ค่อนข้างปิดโดยเฉพาอย่างยิ่งเรื่องเกี่ยวกับเพศจะเป็นเรื่องต้องห้าม ไม่มีการนำมาเป็นหัวข้อในการสนทนา โดยเฉพาะสำหรับผู้หญิงเพราะถูกมองว่าไม่เป็นกุลสตรี เรื่องเพศจึงเป็นเรื่องปิดบังซ่อนเร้น ทำให้เป็นประโยชน์สำหรับผู้คุกคาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพศชายในการตัดดวงผลประโยชน์อย่างเต็มที่จากผู้หญิงซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามในฐานะที่เสียเปรียบ แต่ปัจจุบันนี้ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีมากขึ้นการยอมรับวัฒนธรรมตะวันตกมีมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้น การพูดคุยหรือการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับเพศจึงมีแนวโน้มที่จะทำได้มากขึ้นกว่าเดิม(วิมณา ธรรมปรีชา, 2533)

การคุกคามทางเพศมีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ในทางเพศซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวในเรื่องเพศของผู้เสียหายซึ่งเป็นสิทธิในร่างกายที่มีมาแต่กำเนิด ซึ่ง

ผู้ถูกคุกคามส่วนมากจะเป็นเพศหญิง ทำให้การคุกคามทางเพศกลายเป็นประเด็นสำคัญที่นักสิทธิสตรีและนักมนุษยชนในระดับสากล เรียกร้องให้มีการคุ้มครองตามกฎหมายและมีการกำหนดมาตรการป้องกันและการดูแลอย่างจริงจัง(ปาริฉัตร รัตนกาญจน์, 2551)

จากการที่มีการใช้คำในลักษณะเดียวกันที่เกี่ยวข้องหลายรูปแบบที่สื่อถึงคำว่า “การคุกคามทางเพศ” ได้แก่ การรังควานทางเพศ การล่วงละเมิดทางเพศ การล่วงเกินทางเพศ การก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญทางเพศ โดยที่ถ้อยคำในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2551 ใช้คำว่า “ล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญทางเพศ” เป็นการสื่อถึงพฤติการณ์ดังกล่าวเพื่อให้ครอบคลุมถึงลักษณะการกระทำในทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้อง

คำว่า “ล่วงเกิน” (Harassment) หมายความว่า การรบกวน การก่อกวน การคุกคาม ทุกชนิดที่ผู้ถูกกระทำเป็นผู้หญิงหรือบางกรณีเป็นชายก็ได้โดยเมื่อพฤติการณ์ที่มีการกระทำทางเพศ (Sex Based and Sexual Behavior) เข้ามาเกี่ยวข้องก็ถือได้ว่าเป็นการล่วงเกินที่มีพื้นฐานทางเพศ (การคุกคามทางเพศ) ทั้งสิ้น

คำว่า “การคุกคามทางเพศ” หมายความว่า พฤติกรรมการล่วงเกินในทุกรูปแบบทั้งทางกาย วาจา และการสัมผัสที่แสดงออกถึงนัยยะทางเพศซึ่งเป็น “พฤติกรรมอันไม่พึงปรารถนา” ตามมาตรฐานของบุคคลทั่วไป โดยเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศของบุคคลซึ่งเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีและสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ถูกกระทำโดยเหตุแห่งเพศที่ผู้ถูกล่วงเกินนั้นเป็นผู้หญิง อันเป็น การขัดต่อหลักความเสมอภาคทางเพศและเป็นรูปแบบหนึ่งของการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ เช่น ขอมิ เพศสัมพันธ์ หรือชวนไปรับประทานอาหาร หรือชวนไปเที่ยว เพื่อความพึงพอใจในทางเพศ โดยแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางด้านการทำงานของผู้ถูกกระทำ เช่น การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหรืออาจจะเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า หรือเพื่อร่วมงานกระทำการอันเป็นการสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตรของการทำงาน เช่น การพูดจาสองแง่ สองง่าม การวิพากษ์วิจารณ์รูปร่างการต่างกายการสัมผัสและต้องร่างกายอันมีนัยในทางเพศที่เป็นการกระทำซ้ำ ๆ ในลักษณะที่ทำให้ผู้ถูกกระทำรู้สึกอึดอัด ผู้ถูกคุกคามทางเพศส่วนใหญ่จะไม่ถือสาและคิดว่าผู้คุกคามทางเพศจะเลิกการกระทำดังกล่าวไปเอง จนกระทั่งผู้ถูกคุกคามทางเพศไม่สามารถยอมรับการล่วงเกินทางเพศที่เกิดขึ้นต่อไปได้จึงจะดำเนินคดีกับการกระทำที่เกิดขึ้น ดังนั้นการตระหนักถึงความสำคัญของการ

คุกคามทางเพศเป็นเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากการห้ามการคุกคามทางเพศเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนซึ่งยังไม่มีแนวทางการตีความหรือคำอธิบายที่ชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมายกับพฤติกรรมที่เข้าข่ายเป็นการคุกคามทางเพศ

ปัจจุบันสังคมไทยยังไม่มีกระบวนการจัดการปัญหาที่มีประสิทธิภาพเนื่องมาจากหลายสาเหตุคือ(สมสรรค์ อธิเวสส์, 2557)

1. ผลกระทบจากการกระทำบนInternetที่มองไม่เห็นได้ว่าเป็นรูปธรรม
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมิได้ให้ความสำคัญในการจัดการปัญหาดังกล่าว
3. ด้วยลักษณะของInternetเองที่ทำให้การควบคุม การตามหาตัวผู้กระทำผิดเป็นไปได้ยาก
4. ขาดเครื่องมือที่ทันสมัยและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคนิค
5. ความไม่เป็นเอกภาพของแนวคิดในการจัดการ เนื่องจากยังมีความหลากหลายของแนวคิดในการจัดการ

สาระสำคัญของลักษณะการกระทำที่เป็นการคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ ได้แก่ (ปาริฉัตร รัตนกาญจน์, 2551)

1. มีการกระทำที่มีพฤติกรรมโดยทางวาจาเกิดขึ้น โดยผู้ถูกกระทำไม่ยินยอมหรือจำเป็นต้องยอมโดยไม่สมัครใจซึ่งอาจจะไม่ใช่เป็นกรณีที่ผู้กระทำมีเจตนาจะแกล้งทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นหรือใช้กำลังรังแกผู้อื่นซึ่ง เป็นสาระสำคัญของความผิดฐานข่มเหงรังแกหรือทำให้ผู้อื่นอับอายเดือดร้อนรำคาญก็ได้ เพราะการคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ เป็นการกระทำที่ต้องการแสวงหาประโยชน์ในทางเพศเป็นสำคัญเท่านั้น

2. คุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ เป็นพฤติกรรมที่ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศและพฤติกรรม การตอบสนองทางเพศของผู้ถูกล่วงเกินทางเพศในขณะที่ความผิดฐานข่มเหงรังแกหรือทำให้ผู้อื่นอับอายเดือดร้อนรำคาญ ต้องมีองค์ประกอบในการใช้กำลังรังแกหรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการรังแก หรือข่มเหงผู้อื่น เป็นสำคัญโดยมิได้มุ่งกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายโดยมีนัยยะทางเพศแต่อย่างใด

3. ผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้สิ่งแวดล้อมในการใช้งานInternetเกิดความตึงเครียดและ
 อึดอัดใจต่อการใช้งานInternetในขณะที่ความผิดฐานข่มเหงรังแกหรือทำให้ผู้สูงอายุเดือดร้อน
 รำคาญ

โดยสรุปแล้วสถานการณ์การคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ในประเทศไทยมีเพิ่มขึ้นอย่าง
 รวดเร็ว ดังนั้นการหาแนวทางเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของการคุกคามทางเพศ
 จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างเร่งด่วน

8. แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายอาญา

การครอบครองสื่อลามกอนาจารของเด็ก ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่า
 ด้วยสิทธิเด็ก และเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก ซึ่งเดิมกฎหมายของ
 ไทยที่มีอยู่นั้น ไม่ได้แยกระหว่างการผลิตและการค้าสื่อลามกอนาจารของผู้ใหญ่กับสื่อลามก
 อนาจารของเด็ก ในกฎหมายไทยอนุญาตให้สามารถมีสื่อลามกอนาจารผู้ใหญ่ไว้ในความ
 ครอบครองได้ แต่ต้องไม่ได้ทำเป็นธุรกิจการค้า แต่สื่อลามกเด็ก กฎหมายไทยต้องมีมาตรการที่
 รัดกุมมากขึ้น เพราะเด็กยังมีความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และวุฒิภาวะยังไม่เพียงพอจึงตกเป็นเหยื่อของ
 การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศในกระบวนการผลิตสื่อลามกได้ง่าย กฎหมายจึงควรควบคุมสื่อ
 ลามกอนาจารเด็กตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตการครอบครอง เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็ก เช่น
 สหรัฐอเมริกา ยุโรป ก็มีการแบ่งแยกประเภทสื่อลามกอนาจารเด็กออกจากสื่อลามกอนาจารผู้ใหญ่
 มีการกำหนดโทษทั้งผู้ครอบครอง ผู้เผยแพร่ส่งต่อ และผู้ขาย มีบทลงโทษที่รุนแรงกว่าการ
 ครอบครองสื่อลามกอนาจารผู้ใหญ่

สื่อลามกอนาจารเด็ก หมายความว่า "วัตถุหรือสิ่งที่แสดงให้รู้หรือเห็นถึงการกระทำทาง
 เพศของเด็กหรือกับเด็ก ซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปี โดยรูป เรื่อง หรือลักษณะสามารถสื่อไปในทางลามก
 อนาจาร ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพ
 โฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ หรือรูปแบบอื่นใดใน
 ลักษณะทำนองเดียวกัน และให้หมายความรวมถึงวัตถุหรือสิ่งต่างๆ ข้างต้น ที่จัดเก็บในระบบ

คอมพิวเตอร์หรือในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นที่สามารถแสดงผลให้เข้าใจความหมายได้" (ชัยทิพ เสนชัย, 2560)

กำหนดให้การครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศของตนเองและผู้อื่น มีโทษจำคุกสูงสุด 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

และกำหนดให้การส่งต่อแก่ผู้อื่น มีโทษจำคุกสูงสุด 7 ปี หรือ ปรับไม่เกิน 140,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ ตามมาตรา 287/1

กำหนดความผิดของ การทำ ผลิต มีไว้ นำเข้าหรือส่งออก หรือเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็กด้วยวิธี ใดๆ การค้า การแจกจ่าย การแสดง หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการค้า สื่อลามกอนาจารเด็ก การ โฆษณาว่าสื่อลามกอนาจารเด็กจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด ให้มีโทษจำคุกตั้งแต่ 3-10 ปี และปรับตั้งแต่ 60,000-200,000 บาท ตามมาตรา 287/2

เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2558 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา(ฉบับที่ 24) เรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เพื่อแก้ไขความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งมีการแก้ไขคำนิยามโดยเพิ่มคำว่า “สื่อลามกอนาจารเด็ก” เข้ามาเป็นครั้งแรก และเพิ่มอีก 2 มาตรา คือ มาตรา 287/1 และมาตรา 287/2 เป็นความผิดฐานครอบครอง ผลิตและจำหน่ายสื่อลามกเด็ก(iLaw, 2558)

มาตรา 287/1 “ ผู้ใดครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางเพศ สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งส่งต่อซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็กแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ”

มาตรา 287/2 “ ผู้ใด

- (๑) เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือ โดยการค้า เพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดงอวดแก่ ประชาชน ทำ ผลิต มีไว้ นำเข้าหรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังให้ส่งออกไปนอก ราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็ก
- (๒) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก แจกแจก หรือแสดงอวดแก่ประชาชนหรือให้เช่าสื่อลามกอนาจารเด็ก

(๓) เพื่อจะช่วยการทำให้แพร่หลาย หรือการค้าสื่อลามกอนาจารเด็กแล้ว โฆษณาหรือโฆษณาโดยประการใด ๆ ว่ามีบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรา นี้ หรือโฆษณาหรือโฆษณาว่าสื่อลามกอนาจารเด็กดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท ” (คณะวิชาการ The Justice Group, 2564)

จากการศึกษาของผู้วิจัยจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์นั้น ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ถูกกระทำจากพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา และไม่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมแบบนั้นขึ้น โดยการกระทำที่เป็นการคุกคามในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการโพสต์ข้อความใน Internet โพสต์รูปภาพ หรือคลิปวิดีโอ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้ถูกกระทำ เกิดความวิตกกังวล ความอับอาย ส่งผลกระทบต่อจิตใจ จนกระทั่งนำไปสู่การสูญเสียชื่อเสียง และทรัพย์สินเมื่อพิจารณาถึงประมวลกฎหมายอาญาในความผิดที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 295 “ ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ” (กฎหมายคอทคอม, 2555)

มาตรา 309 “ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใดหรือ จำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเอง หรือ ของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้น หรือจำยอมต่อสิ่งนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกิน หกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ” (กฎหมายคอทคอม, 2555)

มาตรา 326 “ ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะ ทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ” (กฎหมายคอทคอม, 2555)

มาตรา 328 “ ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณา ด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือ

โดยกระทำการ ป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำได้ระวางโทษ จำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท ” (กฎหมายคอมพิวเตอร์, 2555)

มาตรา 391 “ ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิด อันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ” (กฎหมายคอมพิวเตอร์, 2555)

มาตรา 392 “ ผู้ใดทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัวหรือความตกใจโดยการ ชูเชิญต้องระวางโทษ จำคุก ไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ” (กฎหมายคอมพิวเตอร์, 2555)

มาตรา 397 “ ผู้ใดในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัลกระทำ ด้วยประการใด ๆ อันเป็นการรังแกหรือข่มเหงผู้อื่นหรือกระทำให้ผู้อื่น ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้อง ระวางโทษ จำคุกไม่เกิน หนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ” (กฎหมายคอมพิวเตอร์, 2555)

มาตรา 420 “ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึง แก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่า ผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ” (กฎหมายคอมพิวเตอร์, 2555)

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

มาตรา 14 “ ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับ ไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำและปรับ

1. นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

หรือ ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

4. นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ ”

แม้จะมีมาตรการป้องกันแต่ก็ไม่สามารถครอบคลุมทั้งหมดเนื่องจากอาชญากรรมไซเบอร์เป็นอาชญากรรมที่นำเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการ

กระทำความผิดจึงมีช่องว่างทางกฎหมาย ทำให้ง่ายต่อการคุกคาม และยังไม่มียกกฎหมายเฉพาะทางเกี่ยวกับการคุกคามผ่านสื่อออนไลน์ ประมวลกฎหมายต่าง ๆ ที่ครอบคลุมการกระทำผิด ทางด้านการคุกคาม ซึ่งโดยรวมยังไม่มีความรัดกุมที่รับรองการคุกคามอย่างแท้จริง ยังมีช่องว่างอยู่ มากทำให้ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผลที่เกิดต่อผู้ถูกระทำยังคงมีความ รุนแรง กฎหมายที่เกี่ยวข้องจะทำให้ให้เห็นแนวทางและทิศทางในการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศจากสื่อออนไลน์มากขึ้น

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เปรมฤดี บุญตามช่วย (2550) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทาง Internet : ศึกษากรณีผู้ใช้โปรแกรมการสนทนาทางInternet โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทาง Internet รวมถึงหาวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้โปรแกรมการสนทนาทางInternet จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย 54.3% และเพศหญิง 45.8% เป็นนักเรียน/นักศึกษา 56.0% รองลงมาคือพนักงานบริษัท 22.8% จากผลการวิเคราะห์โดยใช้ Logistic Regression สามารถแบ่งกลุ่มผู้ใช้โปรแกรมสนทนาทางInternetออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางInternet ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีเป้าหมายในการหาเพื่อนใหม่และหาคู่ทางInternetซึ่ง ส่วนใหญ่จะสนทนาในห้อง Chat room และใช้โปรแกรมประเภท Internet Relay Chat (IRC) กลุ่มที่สองคือกลุ่มที่มีเป้าหมายในการพูดคุยกับเพื่อนและแลกเปลี่ยนความรู้ทั่วไป ซึ่งมีความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อน้อยกว่า โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ใช้โปรแกรมประเภท Instant Messaging นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาในการสนทนาทางInternetมากจะมีโอกาสถูกคุกคาม โดยการใช้คำหยาบ และถูกคุกคามจากไวรัสคอมพิวเตอร์ เพิ่มขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่มีเพื่อนทางInternetจำนวนมากมีโอกาสดูถูกคุกคามทางเพศ โดยวาจาและถูกล่อลวงให้ ไปพบเจอมากกว่ากลุ่มที่มีเพื่อนน้อย กลุ่มตัวอย่างที่สนทนาทางInternetห้องแชทรวมมีโอกาสดูถูกคุกคามทางเพศโดยวาจา

มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่สนทนาในห้องทั่วไปเกือบสี่เท่า ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้ปกครองควรเอาใจใส่เด็กและเยาวชนในการใช้สื่อทางInternetรวมทั้งควรศึกษาวิธีการใช้สื่อที่เหมาะสมไปพร้อมๆ กับบุตรหลานเพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีใน การบริโภคสื่อ นอกจากนี้ควรมีการจัดทำคู่มือออนไลน์สำหรับการใช้สื่อInternetที่ถูกต้อง โดยเฉพาะการใช้โปรแกรมการสนทนาทางInternet ควรมีการบังคับใช้ทางกฎหมายกับผู้ให้บริการ โดยเสนอให้นำเอาเลขที่บัตรประชาชนมาใช้เป็นชื่อผู้ใช้ (Username) เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบข้อมูลผู้กระทำผิด รวมไปถึงควรมีมาตรการกำจัดห้องแชทรวมประเภทสื่อลามกและมีโปรแกรมป้องกันไวรัสที่เหมาะสม สำหรับผู้ใช้บริการควรใช้โปรแกรมสนทนาทางInternetอย่างสร้างสรรค์ พยายามหลีกเลี่ยงการแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนตัวและพบเจอกับบุคคลแปลกหน้าทางInternet

รัชชัชฌิตา โพธิ์พิทักษ์กุล (2550) ได้ศึกษา เรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางInternet (cyber stalking) โดยศึกษาเฉพาะกรณีปัญหาการคุกคามทางInternetผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เว็บบอร์ด และห้องสนทนาสดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องเป็นการวิจัยเอกสาร การรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า จากลักษณะที่ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยตัวของInternet จึงมีการใช้Internetเพื่อก่ออาชญากรรมซึ่งอาชญากรรมนั้นมีการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการไปควบคู่กับเทคโนโลยี “การคุกคามทางInternet” (cyber stalking) เป็นอาชญากรรมลักษณะใหม่ที่แตกต่างไปจากการคุกคามในรูปแบบเก่า จากการรวบรวมข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทาง Internet ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นมีรูปแบบกฎหมายที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ แต่มีประเด็นหลักหรือองค์ประกอบของการกระทำความผิดไม่แตกต่างกันเท่าใดนัก ประกอบด้วย 1) การใช้ การส่ง การสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ 2) การข่มขู่ ให้เกิดความกลัว หรือรบกวนให้เกิดความรำคาญ 3) มีเจตนาทำให้เหยื่อนั้นเกิดความกลัวเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หรือความกลัวว่าจะเกิดอันตรายกับคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัวของเหยื่อ และในแต่ละมลรัฐก็บัญญัติอัตราโทษของความผิดดังกล่าวไว้ไม่เท่ากัน บางมลรัฐถือว่าการคุกคามทางInternetเป็น ความผิดฐานเบาสำหรับการกระทำความผิดครั้งแรก บางมลรัฐถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงและต้องรับโทษหนักขึ้นหากมีการกระทำซ้ำ สำหรับบางมลรัฐที่มีได้บัญญัติกฎหมายการคุกคามทางInternet ไว้โดยเฉพาะก็จะนำกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามมาใช้เทียบเคียงเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด

สำหรับประเทศไทยมีเพียงกฎหมายอาญามาตรา 326 มาตรา 328 และมาตรา 392 ที่สามารถนำมาปรับใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดหากแต่บทลงโทษนั้นไม่รุนแรงพอที่จะยับยั้งหรือปราบปรามผู้กระทำความผิด และนอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (ฉบับสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีอัตราโทษสูงกว่าแต่ก็ยังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดในลักษณะของการคุกคามทางInternet

อนุกุล มโนชัย (2554) ได้วิจัยเรื่อง การคุกคามทางเพศต่อวัยรุ่นหญิงผ่านพื้นที่เสมือนจริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการที่วัยรุ่นหญิง ถูกคุกคามทางเพศ ผ่านพื้นที่เสมือนจริง 2) ระดับการคุกคามทางเพศต่อวัยรุ่นหญิงผ่านพื้นที่เสมือนจริง และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการคุกคามทางเพศต่อวัยรุ่นหญิงผ่านพื้นที่เสมือนจริง ศึกษาในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เป็นการศึกษาแบบผสม ประกอบด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวม ข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ด้วยแนวทางการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลเป็นวัยรุ่นหญิงจำนวน 10 คน ที่เป็นวัยรุ่นหญิงในระบบโรงเรียน อายุ 15-18 ปี ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คุกคามผ่านพื้นที่เสมือนจริง ที่ไปแจ้งความกับตำรวจในท้องที่จังหวัดขอนแก่นและไม่แจ้งความ ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 - 2552 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเนื้อหา การศึกษาเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ ด้วยแบบสัมภาษณ์ จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2553 จำนวน 377 คน ผลการวิจัย พบว่าวัยรุ่นหญิงถูกคุกคามทางเพศผ่านช่องทางพื้นที่เสมือนจริง 3 รูปแบบ ประกอบด้วย (1) รูปแบบการคุกคามทางเพศผ่านห้องสนทนา (2) รูปแบบการคุกคามทางเพศผ่านกระดานข่าวแสดงความคิดเห็น และ(3) รูปแบบการคุกคามทางเพศผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่มีกระบวนการคุกคามทางเพศ 5 ขั้นตอน จากการวิเคราะห์ระดับการคุกคามทางเพศ พบว่า การคุกคามทางเพศด้านวาจา การมองเห็น ส่วนมากอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 52.5 ในขณะที่วัยรุ่นหญิงที่ไม่ถูกคุกคามทางเพศ มีเพียงร้อยละ 29.7 การคุกคามทางเพศด้านร่างกาย อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.3 ในขณะที่วัยรุ่นหญิงที่ไม่ถูกคุกคามทางเพศ คิดเป็นร้อยละ 97.1 การคุกคามทางเพศโดยรวม ส่วนมากอยู่ในระดับน้อย คิดเป็น ร้อยละ 56.8 ในขณะที่วัยรุ่นหญิงที่ไม่ถูกคุกคามทางเพศ คิดเป็นร้อยละ 29.7 จากการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีอิทธิพล พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคุกคาม

ทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ($B=0.400$) ปัจจัยด้านโครงสร้างทางสังคม คือ ประสบการณ์การถูกกดขี่ทางเพศ ($B=0.132$) ปัจจัยด้านการใช้พื้นที่เสมือนจริง คือ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ($B=0.143$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล คือ พฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศ ($B=0.113$) ปัจจัยด้านครอบครัว คือ สัมพันธภาพในครอบครัว ($B=-0.099$) และปัจจัยด้านการใช้พื้นที่เสมือนจริง คือ ความไว้วางใจ ($B=0.112$) ทั้งนี้ ตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ศึกษาสามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม คือ การถูกคุกคามทางเพศผ่านพื้นที่เสมือนจริง ได้ร้อยละ 35.2 ($R^2 = 0.352$) ได้เส้นทางความสัมพันธ์หลายลักษณะได้แก่ 1) อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลทางตรงกับการถูกคุกคามทางเพศ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านช่องทางของพื้นที่เสมือนจริง เครือข่ายสังคมออนไลน์ และความไว้วางใจในพื้นที่เสมือนจริง 2) พฤติกรรมการคบเพื่อนต่างเพศ มีอิทธิพลทางตรงกับการถูกคุกคามทางเพศ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านระยะเวลาที่พัฒนาความสัมพันธ์ในพื้นที่เสมือนจริง และความไว้วางใจในพื้นที่เสมือนจริง 3) สถานภาพสมรสของบิดามารดา มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านช่องทางของพื้นที่เสมือนจริง 4) อาชีพมารดา มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ 5) รายได้ของครอบครัวมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านช่องทางของพื้นที่เสมือนจริง และระยะเวลาที่พัฒนาความสัมพันธ์ในพื้นที่เสมือนจริง 6) บทบาทของผู้ปกครองในการใช้พื้นที่เสมือนจริงของวัยรุ่นมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความไว้วางใจในพื้นที่เสมือนจริง 7) สัมพันธภาพในครอบครัว มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านช่องทางของพื้นที่เสมือนจริง 8) ประสบการณ์การถูกกดขี่ทางเพศ มีอิทธิพลทางตรงกับการถูกคุกคามทางเพศ 9) การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ 10) ช่องทางของพื้นที่เสมือนจริงมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์และความไว้วางใจในพื้นที่เสมือนจริง 11) เครือข่ายสังคมออนไลน์มีอิทธิพลทางตรงกับการถูกคุกคามทางเพศ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านระยะเวลาที่พัฒนาความสัมพันธ์ในพื้นที่เสมือนจริงและความไว้วางใจในพื้นที่เสมือนจริง 12) ระยะเวลาที่พัฒนาความสัมพันธ์ในพื้นที่เสมือนจริง มีอิทธิพลทางอ้อมความไว้วางใจในพื้นที่เสมือนจริง 13) ความไว้วางใจในพื้นที่เสมือนจริงมีอิทธิพลทางตรงกับการถูกคุกคามทางเพศ

บารเมษฐ์ ดวงเพชร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การคุกคามทางสื่อออนไลน์ต่อนักศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการคุกคามทางสื่อออนไลน์ ปัจจัยที่ส่งผล

ต่อการคุกคามทางสื่อออนไลน์ วิธีการคุกคามทางสื่อออนไลน์ และผลกระทบของการคุกคามทางสื่อออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า สื่อออนไลน์ที่นักเรียนนิยมมากที่สุดคือ เฟซบุ๊กเพราะใช้ติดตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ของเพื่อนและใช้เข้ากลุ่มในสังคมออนไลน์ ลักษณะการใช้สื่อออนไลน์คือ ใช้สนทนากับเพื่อน โพสต์รูป โพสต์คลิปวิดีโอ วิธีการคุกคามทางสื่อออนไลน์ของนักเรียนพบว่า เคยถูกโพสต์ภาพ หรือคลิปวิดีโอขณะคุกคาม ทำให้คนรู้สึกอับอายต่อสังคมรอบข้าง กลุ่มที่ถูกคุกคามมากจะถูกโพสต์ภาพความสัมพันธ์ระหว่างตนกับแฟน หรือภาพในอดีตของตนเองที่น่าอับอาย ทำให้เหยื่อเสียชื่อเสียงและต้องการแก้แค้นเหยื่อ วิธีการคุกคามทางสื่อออนไลน์ พบว่า กลุ่มที่ถูกคุกคามรุนแรงน้อยใช้การโพสต์ประจาน ภาพถ่าย หรือคลิปวิดีโอในลักษณะที่ทำให้เหยื่อเกิดความอับอาย แตกต่างกับกลุ่มคุกคามความรุนแรงมากที่โพสต์ประจานในลักษณะข่มขู่ให้ได้รับความเดือดร้อนโดยตรง วัตถุประสงค์ในการคุกคามทางสื่อออนไลน์ พบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุกสนาน ความสะใจ ทำให้เหยื่ออับอาย เสื่อมเสียชื่อเสียงในสังคม ส่วนผลกระทบจากการคุกคามทางสื่อออนไลน์ พบว่า มีทรัพย์สินได้รับความเสียหาย เกิดความหวาดระแวง รู้สึกเสียใจ ทำร้ายร่างกายตนเองของเหยื่อ ทำร้ายผู้คุกคาม ผลกระทบต่อสังคม เช่น ถูกสังคมรอบข้างรังเกียจ ได้รับความกดดันจากครอบครัว เกิดปัญหาในครอบครัว เป็นต้น

อมรทิพย์ อมรภิบาล (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลในกลุ่มเยาวชน: ปัจจัยเสี่ยง ผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการปรับทัศนคติที่สาม โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลและพฤติกรรมรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียลของเยาวชนในสถานศึกษา 2) ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียล และ 3) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุฯ ของเพศชายกับ เพศหญิง โดยใช้ทฤษฎีการกระทำที่เป็นกิจวัตร (Routine activity theory) เป็นกรอบแนวคิดหลักในการศึกษา ตัวแปรในโมเดลประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงทางออนไลน์ ภาวะขาดการปกป้อง แรงจูงใจผู้กระทำพฤติกรรมรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียล การตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลการปรับทัศนคติที่สาม และ สุขภาพจิตเชิงลบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาอายุไม่เกิน 25 ปี จำนวน 428 คน เลือกโดยวิธีการสุ่ม แบบง่าย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานด้วยโปรแกรม SPSS และ โมเดลสมการ โครงสร้าง (SEM) ด้วยโปรแกรม AMOS ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตตกเป็นเหยื่อฯ และมีพฤติกรรมรังแกผู้อื่นฯ

ในระดับต่ำ ถึงปานกลาง พบว่า รูปแบบของการตกเป็นเหยื่อฯ และพฤติกรรมรังแกผู้อื่นฯ หลากหลาย โดยข้อมูลเพศชายและหญิงแตกต่างกันเล็กน้อย ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ พบว่าโมเดลที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับพอใช้ ปัจจัยการมีพฤติกรรมรังแกผู้อื่นฯ ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อฯ มากที่สุด เป็นผล ทางตรงเชิงบวก รองลงมาคือพฤติกรรมเสี่ยงทางออนไลน์ เป็นผลทางอ้อมผ่านทางพฤติกรรมรังแกผู้อื่นฯ ส่วนปัจจัยที่ไม่ส่งผลคือภาวะขาดการปกป้อง และปัจจัยแรงจูงใจผู้กระทำในด้านผลของตกเป็นเหยื่อฯ พบว่าส่งผลทางบวกต่อสุขภาพจิตเชิงลบ และต่อการปรึกษาบุคคลที่สาม

นภาพรรณ อาษาเพ็ชร (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรังแกผ่านโลกโซเชียล ความรุนแรงที่ต้องแก้ไข และนวัตกรรม การจัดการปัญหา พบว่า การรังแกผ่านโลกโซเชียลจัดเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัลเกิดจากผู้ใช้สื่อใหม่มีพฤติกรรมรังแกผู้อื่น ในลักษณะต่างๆ เช่น โปสต์ข้อความ นินทา ไล่ความ หรือ คำทอ โดยมีเจตนาสร้างความเสียหาย คุกคาม รวมทั้งการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เช่น การสวมรอยใช้งาน การปลอมแปลงอัตลักษณ์ หรือการเผยแพร่ความลับของผู้อื่น เขาชนเป็นกลุ่มที่มีปัญหาการรังแกผ่านโลกโซเชียลมากที่สุด การอยู่ในวัยที่อารมณ์ไม่คงที่ การใช้เวลากับสื่อสังคมมากไป และลักษณะเฉพาะของการสื่อสารในโลกโซเชียล ที่ทำให้ทุกคนมีสถานะเท่าเทียมกัน รวมทั้งการไม่มีข้อ จำกัดเรื่องพื้นที่ และเวลา เมื่อเกิดปัญหาคนกลุ่มนี้จึงอาจแสดงอารมณ์ที่รุนแรง และใช้วิธีการ โปสต์ข้อความทำร้ายผู้อื่น ซึ่งหากผู้ถูกทำร้ายเกิดความ โกรธแค้นก็อาจใช้วิธีการเดียวกันรังแกกลับ ทำให้เกิดวงจรความรุนแรงก่อเป็นผลกระทบด้านต่างๆ เช่น ผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ฯลฯ การป้องกันและแก้ไขปัญหการรังแกผ่านโลกโซเชียลสามารถทำได้โดยใช้นวัตกรรมที่ก้าวทันปัญหาเช่น การใช้แอปพลิเคชัน ReThink หรือ Stopit การมีความรู้เท่าทัน และเชี่ยวชาญต่อการใช้สื่อดิจิทัล รวมทั้งการมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และ พ.ร.บ. การกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์

อุทัยชนนี สิทธิชัย และ ธันยากร ตุดเกื้อ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียล สาเหตุการเกิดพฤติกรรมการรังแกและลักษณะวิธีการจัดการของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน เป็นผู้ถูกรังแกและรังแกผู้อื่นบนโลกโซเชียล คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิคการบอกต่อ (Snowball Technique) เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่รู้จักและเข้าใจพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ในระดับดีมาก ทั้งการประสบกับตนเองและเห็นบุคคลอื่นปฏิบัติจนเป็นเรื่องปกติ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การนินทาหรือคำทอผู้อื่น 2) การหมิ่นประมาทผู้อื่น 3) การแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ 4) การนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผย และ 5) การลบหรือบล็อกผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ เยาวชนส่วนใหญ่เลือกกระทำกับบุคคลอ่อนแอกว่า เครื่องมือที่เลือกใช้ในการรังแกผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ Facebook และ Line มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ Messenger, Instagram, Twitter, BeeTalk WeChat, SocialCam, and YouTube รวมทั้งการรับส่งข้อความผ่านโทรศัพท์มือถือ สาเหตุส่วนใหญ่พบว่า มาจากปัญหาด้านครอบครัว ด้านเกมและภาพยนตร์ที่ชื่นชอบ ด้านเทคโนโลยีที่สามารถใช้ Internet ได้ตลอดเวลาทุกที่ ด้านความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ด้านความคับข้องใจ และด้านอิทธิพลความรุนแรงจากเพื่อน วิธีการจัดการเมื่อเยาวชนตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ ส่วนใหญ่จะเงียบเก็บไว้คนเดียว ต่อมาใช้วิธีการลบหรือบล็อก ตอบโต้หรือรังแกกลับทันทีในรูปแบบที่โดนรังแก วิธีการพูดคุย เพื่อเจรจาต่อรอง วิธีการอดทน วิธีการหยุดหรือเลิกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น วิธีการที่เยาวชนไม่เลือกใช้ คือ การปรึกษาพ่อแม่ หรือญาติพี่น้อง มีแต่บางคนปรึกษาเพียงเพื่อนสนิทเท่านั้น

วรพงษ์ วิไล และ เสริมศิริ นิลคำ (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดเชียงราย : กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว พฤติกรรมการเปิดรับสื่อทัศนคติต่อพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ พฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ และแนวโน้มพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ของเยาวชน ในจังหวัดเชียงราย และศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรทัศนคติ พฤติกรรม และ แนวโน้มพฤติกรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2,012 คน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่แตกต่างกนของนักเรียนจะมีระดับพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเล่นInternetกับพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์กับระดับพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรานนท์ อินทนนท์ และพลินี เสริมสินศิริ (2561) ได้ศึกษาวิธีการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลของวัยรุ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ การกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลของวัยรุ่น การรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบ และวิธีการป้องกัน โดยทำการสนทนากลุ่ม 1 กลุ่ม เป็นวัยรุ่นอายุ 15 - 18 ปี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ร่วมสนทนาเป็นผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นประจำและมีประสบการณ์ส่วนตัวเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลสามารถอธิบายรูปแบบการกลั่นแกล้งต่าง ๆ ที่เคยประสบมาได้เคยเป็นทั้งผู้กลั่นแกล้งและ/หรือถูกกลั่นแกล้ง ทุกคนทราบความหมายของการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลรูปแบบการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลที่เยาวชนสุรภูมิ 8 รูปแบบ ได้แก่ 1) การตั้งกลุ่มแยกใน Line 2) การกลั่นแกล้งด้วยการใช้ถ้อยคำดูถูกเหยียดหยาม 3) การสร้างบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ขึ้นมาใหม่เพื่อการกลั่นแกล้งโดยเฉพาะ 4) การเผยแพร่ความลับ 5) การขู่ทำร้าย 6) การใส่ความ 7) การหลอกลวง 8) การปลอม Profile สาเหตุของการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลมาจากการกระทำในชีวิตจริง ผู้ร่วมสนทนาระบุถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในระดับบุคคลและในระดับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผู้ร่วมสนทนามีวิธีป้องกันและจัดการการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลที่แตกต่างกันออกไป แต่เห็นพ้องกันว่าไม่สามารถที่จะหยุดยั้งการการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลให้หมดไปได้ แต่สามารถป้องกันตนเองได้ รวมทั้ง ใช้บุคคลที่วัยรุ่นชื่นชอบและยอมรับเป็นคนให้คำแนะนำพูดถึงผลกระทบหรือข้อเสียที่จะเกิดขึ้นจากการกลั่นแกล้งกันบนโลกโซเชียล

ปองกมล สุรัตน์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรังแกผ่านโลกโซเชียลในมิติสังคมวัฒนธรรม : กรณีศึกษาเยาวชนไทยเจนเอเรชั่น Z. มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปรากฏการณ์รังแกผ่านโลกโซเชียลเพื่อทำความเข้าใจมุมมองของเยาวชนที่ถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล ศึกษาคุณค่าและบทเรียนจากประสบการณ์ ศึกษากระบวนการรังแกผ่านโลกโซเชียลและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องตลอดจนค้นหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กับเยาวชนอายุ 19-24 ปีที่มีถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลจำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่ากรณีศึกษามีมุมมองต่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลทั้งในมิติตัวบุคคล ได้แก่ มุมมองจากความรุนแรงตามประสบการณ์ ตัวตน (Identity) ช่วงวัย การเงิน มิติด้านสังคม ได้แก่ ศาสนา วัฒนธรรมการลงโทษ และโครงสร้างหน้าที่สังคม และมิติเชิงนามธรรม ได้แก่ การรุกรานพื้นที่(Space) และการใช้อำนาจ (Power) โดยเยาวชนรับรู้คุณค่าของประสบการณ์ที่เกิดขึ้นว่าทำให้เปลี่ยนแปลงทั้งพฤติกรรม สภาพภายใน และวุฒิภาวะ

รวมทั้งได้รับบทเรียนสำคัญคือการคิดก่อนทำการสื่อสารทางตรง การไม่ตัดสินคุณค่าผู้อื่น และ บทเรียนการแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ

ส่วนกระบวนการรังแกผ่านโลกไซเบอร์มี 3 ช่วงระยะ ได้แก่ 1) ช่วงก่อนการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ เป็นช่วงที่มักเกิดความขัดแย้งหรือเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้รังแกไม่พอใจ รวมทั้งการหยอกล้อระหว่างเพื่อน 2) ช่วงระหว่างการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ เป็นช่วงที่เยาวชนรับรู้ว่าการรังแกผ่านโลกไซเบอร์แบ่งเป็น 3 ช่วงย่อยคือช่วงเริ่มต้นการรังแก คือรับรู้ว่าคุณนิทา ค่าท้อล้อเลียน, ถูกเผยแพร่ความลับ, ถูกใส่ร้าย, ถูกแอบอ้างสวมรอย, ถูกตามข่มขู่, ถูกกีดกันทางสังคม และถูกปล่อยภาพอนาจาร โดยมีเงื่อนไขทางสังคมที่สำคัญคือการมีสื่อออนไลน์อยู่ในมือการกดขี่ใช้อำนาจและวัฒนธรรมเคารพรุ่นพี่ ช่วงการรังแกมีความรุนแรงมากขึ้น เป็นช่วงที่รับรู้ว่าการรังแกบานปลาย เรือรัง เกิดกระแสในวงกว้างหรือเกิดวงจรการรังแก เงื่อนไขสำคัญคือการจัดการปัญหาแบบหลีกเลี่ยงทำให้สถานการณ์แย่ลง และผู้พบเห็นร่วมสนับสนุนการรังแก รวมทั้งสื่อออนไลน์เป็นตัวกลางสื่อสารและทิ้งร่องรอยหลักฐาน และช่วงคลี่คลายการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ เป็นช่วงที่ผู้ถูกรังแกปรับตัวได้ แม้การรังแกยังไม่สิ้นสุด สามารถจัดการปัญหาได้สำเร็จ ผู้รังแกยุติการรังแก แต่บางกรณีกลับไปสู่ช่วงรุนแรงอีกครั้ง โดยเงื่อนไขที่สำคัญคือการจัดการที่ตัวปัญหาและการหันกลับมาสนใจตัวเอง 3) ช่วงหลังผ่านพ้นการรังแกผ่านโลกไซเบอร์เป็นช่วงที่เยาวชนรับรู้ว่าการรังแกสิ้นสุดแล้ว บางกรณีเจอเหตุการณ์รังแกครั้งใหม่ โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญคือการปรับตัวเยียวยา มีพลังใจเข้มแข็ง โดยมีครอบครัวเพื่อนสนับสนุนจิตใจ และพบว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้เยาวชนผ่านพ้นปัญหาได้คือการตระหนักในศักยภาพตน (Self-efficacy) การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-worth) การได้รับความรักและได้รับการยอมรับ (Love and belonging) การเสริมกำลังใจ (Encouragement) และความรู้สึกปลอดภัย (Safety)

งานวิจัยต่างประเทศ

Carroll (2006) ศึกษาเรื่อง ลักษณะของการกลั่นแกล้งไซเบอร์ ผลจากการศึกษาพบว่า ลักษณะที่เรียกได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ คือลบเพื่อนบางคนออกจากกลุ่มในInternet เพื่อนส่งอีเมล มาล่อซื้อฉันในทางที่ไม่ดี เพื่อนได้นำรูปภาพจากโทรศัพท์ของฉันโดยไม่ได้รับอนุญาต ฉันล่อซื้อคนอื่นบนInternet ฉันได้อารูปภาพในโทรศัพท์มือถือของคนอื่น

โดยไม่ได้รับอนุญาต ฉันส่งต่อคนอื่นทั้ง ๆ ที่สิ่งนั้นควรจะเป็นความลับ ฉันพูดเรื่องเพศ ที่น่ารังเกียจของใครบางคนทางInternet ฉันแพร่กระจายข่าวลือที่ไม่ดีของใครบางคนผ่านอีเมล ฉันส่งข้อความไปก่อกวนใครบางคน ฉันกล่าวถึงใครบางคนในทางที่ไม่ดีผ่านอีเมล ใครบางคนขู่ว่าจะเอาชนะหรือทำร้ายฉันทางInternet ฉันแพร่กระจายข่าวลือที่ไม่ดีเกี่ยวกับใครบางคนทางInternet ฉันสร้างข่าวลือในทางที่ไม่ดีแล้วส่งให้คนอื่นทางข้อความ ใครบางคนส่งอีเมลมาคุกคามฉัน ฉันพูดอะไรบางอย่างผ่านInternetให้คนอื่น ๆ อีกด้วย ใครบางคนได้ปล่อยข่าวลือเรื่องโกหกเกี่ยวกับฉันในInternet ใครบางคนกล่าวถึงฉันในทางที่ไม่ดีผ่านโปรแกรมแชทออนไลน์ ใครบางคนปฏิเสธฉันจากสิ่งที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตเช่น เกมออนไลน์ ฉันขู่ว่าจะเอาชนะหรือทำให้ใครบางคนเจ็บผ่านทางInternet ใครบางคนขู่ว่าจะไม่ให้ฉันพูดคุยในInternetเมื่อฉันปฏิเสธการสนทนาแบบห้องแชท ฉันได้ส่งอีเมลไปคุกคามใครบางคน สิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่กล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรมการกลั่น แกล้งไซเบอร์ที่มีอยู่ในสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน

Agatston & et.al. (2007) ได้สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มแยกตามเพศกับนักเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 148 คน จากโรงเรียน 4 แห่งพบว่านักเรียนหญิงมักมองการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ว่าเป็นปัญหาแต่ไม่มีการถกเถียงหรือพูดคุยเรื่องนี้กันมากนักที่โรงเรียน นอกจากนี้นักเรียนบางโรงเรียนเห็นว่าครูในโรงเรียนไม่มีศักยภาพพอในการช่วยเหลือปัญหาการถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ได้ โดยนักเรียนบางส่วนได้เสนอแนวทางเบื้องต้นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการรังแกผ่านโลกไซเบอร์อยู่บ้าง แต่ก็ยังขาดความรู้เกี่ยวกับการรายงานการถูกรังแกไปยังเว็บไซต์ที่เกิดเหตุการณ์ รวมถึงยังไม่รู้วิธีการช่วยเหลือผู้อื่นหากพบเห็นเหตุการณ์การรังแกผ่านโลกไซเบอร์

Vandebosch & Cleemput (2008) ได้ศึกษาการรังแกผ่านโลกไซเบอร์จากการสนทนากลุ่มกับเยาวชนอายุ 10 - 18 ปี จำนวน 279 คน แบ่งออกเป็น 53 กลุ่ม พบว่าเยาวชนมักตีความว่าการรังแกผ่านโลกไซเบอร์คือการรังแกผ่านInternet โดยที่ผู้กระทำต้องมีเจตนาในการลงมือผู้ถูกรังแกได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลายครั้งมากกว่าการเล่นเป็นครั้งคราว แต่ถ้าทำครั้งเดียวเป็นการจงใจรังแกก็ถือว่าเป็นการรังแกผ่านโลกไซเบอร์และผู้ถูกรังแกนั้นอาจมีอำนาจน้อยกว่า แข็งแรงน้อยกว่า จี้อาย เก็บตัว เพราะคนที่ตกเป็นเหยื่อในโลกไซเบอร์ก็มักเป็นเหยื่อที่ผู้กระทำเห็นว่าอ่อนแอในโลกจริงด้วย นอกจากนี้ผู้กระทำอาจมีทักษะทางเทคโนโลยีสูงกว่ารวมทั้งสามารถปิดตัวตนให้นิรนามได้

Mishn & et.al. (2009) ได้ศึกษามุมมองของนักเรียนต่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในด้าน ความหมาย ลักษณะเฉพาะ ประเภท และการบอกปัญหากับผู้ใหญ่ โดยสนทนากลุ่มกับนักเรียนชั้น ประถมและมัธยมศึกษาในเมืองโตรอนโต ประเทศแคนาดา จำนวน 38 คน แบ่งเป็น 7 กลุ่ม พบว่า เยาวชนมองว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการรังแก (Bullying) ที่มีบางลักษณะคล้ายกัน เช่น การนินทา การคุกคาม การให้ความเห็นที่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสีย ซึ่งอาจเกิดที่ใดก็ได้แม้แต่ที่บ้าน และเกิดได้ ตลอดเวลา ด้านลักษณะเฉพาะของการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ เยาวชนเห็นว่าเป็นสิ่งที่เกิดได้ทุกที่ และมีความเป็นนิรนามของผู้กระทำที่เป็นใครก็ได้ แต่บางครั้งอาจเป็นเพื่อน หรือคนรู้จัก ส่วน ประเภทของการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ที่เยาวชนกล่าวถึง ได้แก่ 1) การโพสต์ข้อมูลที่เป็นความลับ ของผู้อื่น การข่มขู่ และการหักหลัง โดยเผยแพร่ข้อมูลที่ทำให้เสื่อมเสีย 2) การชอนเร้น หรือสวม รอยตัวตนของผู้อื่น แล้วรังแกบุคคลที่สาม

Conway (2009) ศึกษาเรื่อง การข่มขู่ในInternetในยุคดิจิทัล ผลจากการศึกษา พบว่า ผู้ที่ ตกเป็นเหยื่อของการข่มขู่กลั่นแกล้งไซเบอร์ มักจะเกิดความกังวล รู้สึกว่าไม่ปลอดภัยและเป็นเรื่อง ที่ค่อนข้างจะมีความละเอียดอ่อน ในขณะที่การรังแกมีเพิ่มมากขึ้นทุกวันเป็นผลจากความล้มเหลว ของการศึกษา ลักษณะมีคนจูงใจหรือมีคนชักจูงให้กระทำลักษณะทางกายภาพ ลักษณะบุคลิกภาพ ของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และนโยบายโรงเรียนและการปฏิบัติสำหรับทั้งเหยื่อและผู้ที่ยังรังแก นักเรียนจะได้ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อก่อกวนเพื่อนของพวกเขา และได้สรุปถึงลักษณะของการ ข่มขู่ผ่านInternet หรือเป็นลักษณะการคุกคามทั้งในรูปแบบของการหมิ่นประมาท การปลอมตัวการ ส่งอีเมลการส่งข้อความซึ่งจะทำให้เหยื่อ ทนทุกข์ทรมานมากขึ้นและเหยื่อ ผู้ที่เคราะห์ร้ายจะ ไม่สามารถหลบจากข่มขู่นี้ได้

Nocentini & et.al. (2010) ได้ทำการศึกษาความหมาย พฤติกรรม และคำเรียกแทนการรังแก ผ่านโลกไซเบอร์ในมุมมองเยาวชน ประเทศอิตาลี สเปน และเยอรมนี จำนวน 70 คน โดยการ สนทนากลุ่ม 9 กลุ่ม พบว่า คำสื่อความหมายเพื่ออธิบายการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ได้ดีที่สุดสำหรับ เยาวชนเยอรมนีคือ การรุมรังแกบนพื้นที่ไซเบอร์ (Cyber-mobbing) สำหรับเยาวชนอิตาลีคือการ รังแกทางไซเบอร์หรือพื้นที่โลกเสมือน (Virtual or cyber-bullying) ส่วนเยาวชนสเปนคือการทำร้าย หรือการล่วงละเมิดผ่านInternet หรือมือถือ (Harassment or harassment via Internet or mobile

phone) โดยการตัดสินใจว่าการกระทำนั้นจะถูกนิยามว่าเป็นการรังแกผ่านโลกโซเชียลได้หรือไม่
 ชาวชนเห็นว่ต้องทราบชัดเจนว่าผู้กระทำมีเจตนา ผู้ถูกระทำได้รับผลกระทบ และเป็นกรกระทำ
 ที่เกิดขึ้นหลายครั้ง ส่วนความนิรนามของผู้รังแกและการเผยแพร่ในวงกว้างเป็นเงื่อนงำที่ทำให้
 ชาวชนรู้สึกว่เหตุการณ์มีความรุนแรงมากขึ้น ผู้ถูกรังแกได้รับผลกระทบมาก และแสดงว่ผู้รังแก
 จงใจที่จะทำร้ายเหยื่ออย่างจริงจัง

Parris & et al. (2012) ที่ได้สัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาจำนวน 20 คน ใน
 โรงเรียนเทศบาลแห่งหนึ่งทางเขตการศึกษาตะวันออกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา โดยนักเรียนได้
 เสนอแนวคิดป้องกันและแก้ไขปัญหกรรังแกผ่านโลกโซเชียล 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ การแก้ไข
 ปัญหาเชิงรับ เช่น กรหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยง กรเพิกเฉย กรปรึกษาผู้อื่น กรใช้เหตุผลที่ลด
 ความรุนแรงของปัญหา (เช่น กรรังแกผ่านโลกโซเชียลเป็นเรื่งที่ไม่ควรค่าต่อการใส่ใจ หรือผู้
 รังแกเป็นพวกขี้ขลาด ไม่มีวุฒิภาวะ) กรลบข้อความที่คุกคาม กรแก้ไขปัญหกรเชิงรุก เช่น กร
 เจรจากับผู้รังแก กรเพิ่มระดับความปลอดภัยและตระหนักในความเสี่ยง และการไม่มีทางแก้ปัญห
 ได้หากผู้รังแกไม่หยุดพฤติกรรมและเป็นนิรนาม โดยผู้รังแกอาจเปลี่ยนตัวตนใหม่ และปรับเปลี่ยน
 วิธีการรังแกต่อไป

Singh & Sonkar (2013) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า นักศึกษาในวิทยาลัยอายุ 18-26 ปี จำนวน 80
 คน พบว่ นักศึกษาร้อยละ 44 จะบอกปัญหกรรังแกผ่านโลกโซเชียลให้ผู้ใหญ่ทราบ และส่วน
 ใหญ่จะจัดการกับปัญหามากกว่า 1 วิธี มักใช้การแก้ไขทางออนไลน์ เช่น กรบล็อก กรลบเพื่อน
 กรเปลี่ยนชื่อ account โดยการบล็อกและการลบเพื่อนจะได้ผลมากที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่มักเผชิญ
 ปัญหกรรังแกที่ถูกล่อซื้อคอมเมนต์ข้อความรุนแรงหรือส่งภาพที่ทำให้รู้สึกเจ็บปวดไม่สบายใจมา
 ให้

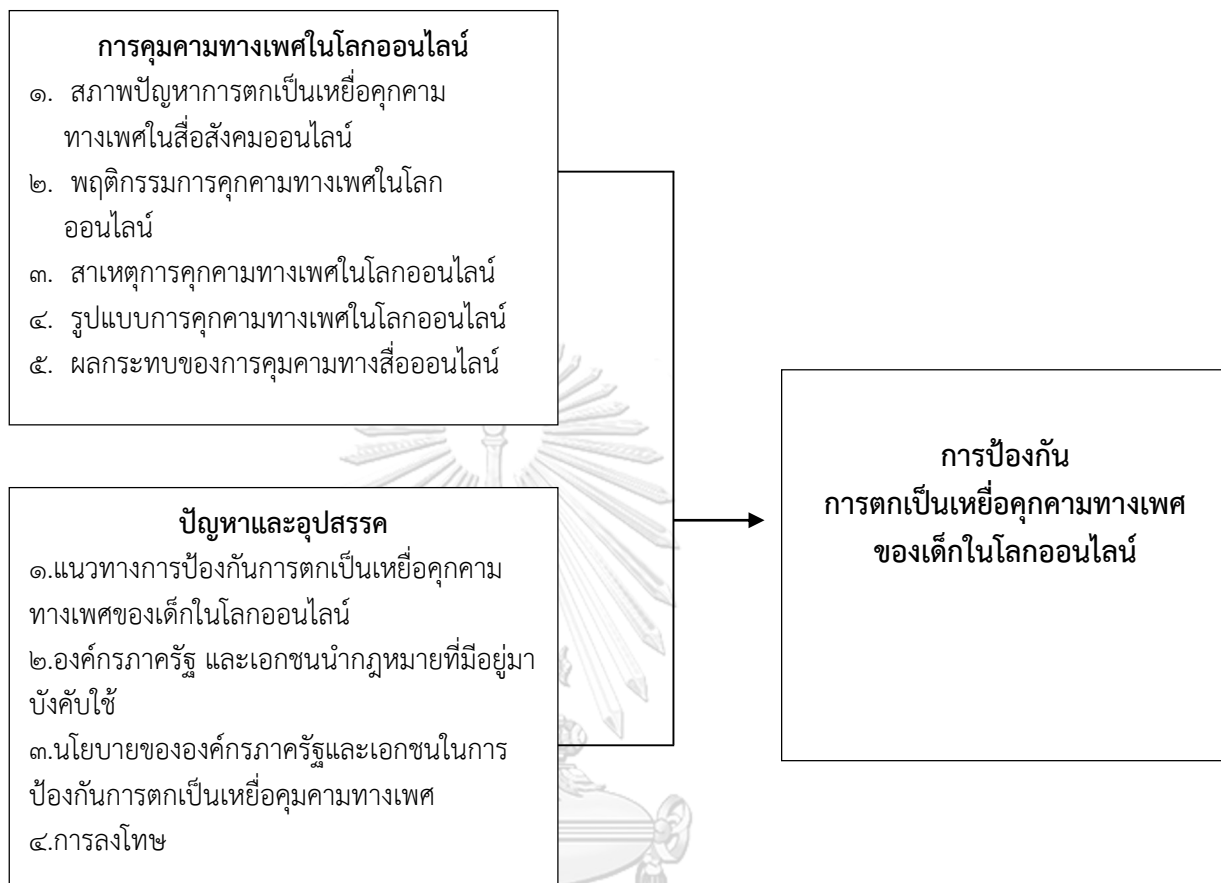
Guo (2016) ได้ศึกษาวิจัยรวบรวมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรังแกหรือถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล
 ด้วยกรวิเคราะห์งานวิจัยจำนวน 77 เรื่ง ตั้งแต่ปี 2004-2013 รวมจำนวนชาวชนวัย 9-24 ปีที่ถูก
 ศึกษาจากงานวิจัยนั้น 129,278 คน พบว่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเป็นผู้รังแกผ่านโลกโซเชียลมากที่สุดคือ
 กรเคยเป็นผู้รังแกในโลกจริง และเป็นผู้ที่มปัญหาพฤติกรรม ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ถู
 รังแกผ่านโลกโซเชียลมากที่สุดคือ กรเป็นผู้ถูกรังแกในโลกจริง และการมปัญหาสุขภาพจิตเรื่งรัง

แสดงว่าการรังแกผ่านโลกโซเชียลมีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์การรังแกในโลกจริงอย่างมาก และทั้งผู้รังแกและถูกรังแกมักเป็นคนที่มีความผิดปกติหรือสุขภาพจิตไม่ดี

โดย กูว์ ได้วิเคราะห์จากงานวิจัยที่ผ่านมาว่าผู้รังแกผ่านโลกโซเชียลส่วนใหญ่มักเป็นผู้ชาย ที่อายุมากกว่าเหยื่อ เคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการรังแกในโลกจริง มีปัญหาพฤติกรรมอย่างชัดเจน รับรู้ถึงความรุนแรงเป็นสิ่งที่เหมาะสม มีข้อดี หรือแม้แต่เป็นความถูกต้องทางศีลธรรม ทำกิจกรรมในโลกออนไลน์บ่อย เคยถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลมาก่อน มีปัญหาทางสุขภาพจิต มีบุคลิกภาพต่อต้านสังคม หลงตัวเอง หุนหันพลันแล่น ไร้อารมณ์ ฯลฯ ขาดค่านิยมทางศีลธรรมและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี บรรยากาศในโรงเรียนไม่ดี และสัมพันธภาพกับเพื่อนไม่ดี ส่วนผู้ถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลส่วนใหญ่มักเป็นผู้หญิง เคยรังแก หรือถูกรังแกในโลกจริงมาก่อน เป็นคนที่เครียด ซึมเศร้า โดดเดี่ยว ลึนห่าง ทำกิจกรรมในโลกออนไลน์บ่อย มีปัญหาพฤติกรรม มีบุคลิกภาพต่อต้านสังคม เห็นคุณภาพในตนเองต่ำ มีการรับรู้ตนเองต่ำ มีความพึงพอใจในตนเองต่ำ บางรายมีทัศนคติทางบวกต่อความรุนแรง สิ่งแวดล้อมในครอบครัวไม่ดี ไม่ค่อยสนใจการเรียน และมักถูกปฏิเสธจากกลุ่มเพื่อน

Anker (2011) ศึกษาเรื่อง การข่มขู่ในยุคของเทคโนโลยีผลจากการศึกษา พบว่า มีการเข้าถึงที่ง่ายต่อการใช้เทคโนโลยีปัญหาของการข่มขู่ในวัยรุ่นได้เพิ่มขึ้น แม้ว่าการข่มขู่ยังคงเกิดขึ้นในรูปแบบดั้งเดิมของการติดต่อแบบตัวต่อตัว การข่มขู่ในยุคเทคโนโลยีได้กลายเป็นเรื่องปกติมากขึ้น ในขณะที่เด็กและเยาวชนมีการเข้าถึงInternetมากขึ้น ไม่ว่าจะข่มขู่ด้วยภาพ การส่งข้อความตัวอักษรผ่านทางโทรศัพท์มือถือ ลักษณะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ เช่น ไม่อยากไปโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เกิดภาวะซึมเศร้า จากการข่มขู่ในยุคของเทคโนโลยี

10. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) เป็นวิธีการในการศึกษาเพื่อหาคำตอบของคำถามในการวิจัยที่กำหนด โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และอ้างอิงข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลเอกสารเพื่อใช้ในการกำหนดขอบเขต เนื้อหา ทิศทางของการศึกษา และแนวทางการสัมภาษณ์ จากการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ซึ่งปรากฏในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นจากหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ โดยมีคำถามที่ได้กำหนดเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ อาทิ ข้อมูลสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อการถูกคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ แนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ โดยเป็นรูปแบบการวิจัยเอกสาร และเนื้อหาข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน อัยการ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

- 1) เจ้าหน้าที่ สังกัด กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จำนวน 1 คน
- 2) เจ้าหน้าที่ สังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 1 คน
- 3) เจ้าหน้าที่ คณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดต่อเด็กทางInternet (TICAC) จำนวน 2 คน
- 4) เจ้าหน้าที่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท) จำนวน 2 คน

- 5) เจ้าหน้าที่ กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ปคม) จำนวน 2 คน
- 6) เจ้าหน้าที่ อัยการ จำนวน 1 คน
- 7) เจ้าหน้าที่ องค์กรภาคเอกชน จำนวน 1 คน

2. วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 การศึกษาคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study) เพื่อใช้ในการกำหนดขอบเขต เนื้อหา ทิศทางของการศึกษา และแนวทางการสัมภาษณ์ จากการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ซึ่งปรากฏในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาโดยผู้วิจัยได้จากการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย เพื่อต้องการทราบรายละเอียดต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2.2 การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก จะมีลักษณะสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งจะกำหนดชุดคำถามไว้เบื้องต้น และจะนำคำตอบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาสร้างชุดคำถามเพิ่มเติมในขณะสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะลึกที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure in-depth interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยออกแบบจากการประมวลแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ทำ

การทบทวนวรรณกรรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องซึ่งถูกกำหนดเป็นแนวคำถามเพื่อกำหนดทิศทางในการสัมภาษณ์เพียงเท่านั้น โดยในการสัมภาษณ์ คำถามอาจถูกเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทที่เกิดขึ้นขณะสัมภาษณ์ และทำหน้าที่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและสัมภาษณ์ประเด็นที่เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศเด็กและเยาวชนในโลกออนไลน์ไปยัง เจ้าหน้าที่ สังกัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เจ้าหน้าที่ สังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เจ้าหน้าที่ คณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดต่อเด็กทางInternet (TICAC) เจ้าหน้าที่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท) เจ้าหน้าที่ กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ปคม) และเจ้าหน้าที่อัยการ

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยจะแจ้งวัตถุประสงค์ และอธิบายเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ แบบบันทึกสนาม (Field note) ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลในระหว่างการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมทุกด้าน เทปบันทึกการสัมภาษณ์ ก่อนทำการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ผู้วิจัยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการบันทึกเสียง และทำการบันทึกเสียงเมื่อได้รับการยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลเท่านั้น

3.3 เมื่อดำเนินการสัมภาษณ์เสร็จผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น โดยผู้วิจัยจะทำการถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงคำพูดใดๆของผู้ให้ข้อมูลเพื่อจะได้นำข้อมูลมาเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ และประมวลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และอ้างอิงข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 ตรวจสอบและวิเคราะห์ ข้อมูลเอกสารทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ (In-depth Interview)

4.2 เรียบเรียง และจัดระเบียบข้อมูลเป็นกลุ่มตามประเภทชุดคำตอบ และตามประเด็นในวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.3 ตรวจสอบความครบถ้วนของคำตอบ และความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับมา

5. จริยธรรมของผู้วิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ก่อนเริ่มสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจ้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ทราบถึงชุดคำถามที่เตรียมไว้ก่อน และแจ้งเพิ่มเติมถึงอาจมีชุดคำถามเสริมเพิ่มเติมขณะ สัมภาษณ์รวมถึงอธิบายกระบวนการขั้นตอนการสัมภาษณ์ที่มีการอัดเทปเสียงในขณะที่ สัมภาษณ์นอกจากนี้จะชี้แจงถึงผลที่สัมภาษณ์ได้ ซึ่งมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้อ่าน และขอความยินยอมในการสามารถนำข้อมูลไปเผยแพร่ต่อได้ด้วยความสะดวกใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ 2) ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ และ 3) เสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน อัยการ จำนวน 10 คน โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชนในโลกออนไลน์

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน อัยการ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

1) เจ้าหน้าที่ สังกัด กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จำนวน 1 คน

2) เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 1 คน

3) เจ้าหน้าที่ คณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดต่อเด็กทางInternet (TICAC) จำนวน 2 คน

4) เจ้าหน้าที่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท) จำนวน 2 คน

5) เจ้าหน้าที่ กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ปกม) จำนวน 2 คน

6) เจ้าหน้าที่ อัยการ จำนวน 1 คน

7) เจ้าหน้าที่ องค์กรภาคเอกชน จำนวน 1 คน

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ เจ้าหน้าที่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานสอบสวนเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานทางคดีในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดผ่านเทคโนโลยี เจ้าหน้าที่ กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานสอบสวนเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานทางคดีในการดำเนินคดีที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กไม่ว่าจะเป็นคดีที่เข้าข่ายค้ำมนุษย์ กระทำชำเรา หรือพรากผู้เยาว์ เจ้าหน้าที่อัยการซึ่งปฏิบัติงานสำนักงานคดีค้ำมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด และเจ้าหน้าที่องค์กรภาคเอกชนซึ่งปฏิบัติหน้าที่องค์กรสาธารณะประโยชน์สปริง มีจำนวนมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และเป็นเพศชาย จำนวน 4 คน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เจ้าหน้าที่คณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดต่อเด็กทาง Internet ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าชุดฝ่ายสืบสวนในชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต เจ้าหน้าที่กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานสอบสวนเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานทางคดีในการดำเนินคดีที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กไม่ว่าจะเป็นคดีที่เข้าข่ายค้ำมนุษย์ กระทำชำเรา หรือพรากผู้เยาว์ คิดเป็นร้อยละ 40.00

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นระดับหัวหน้างาน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และระดับปฏิบัติการ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

2. สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชนในโลกออนไลน์

2.1 การรับรู้สภาพปัญหาการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์

การรับรู้สภาพปัญหาการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ เป็นปัญหาอันดับต้นๆ ของประเทศไทย และสามารถพบเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นปัญหาที่มีกฎหมายสำหรับลงโทษผู้กระทำความผิด และมีช่องทางสำหรับเหยื่อในการขอความช่วยเหลือได้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะทำงานเกี่ยวข้องกับปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศ ของเด็กและเยาวชนจึงมีการรับรู้เกี่ยวกับการกระทำผิดทางเพศของเด็กและเยาวชนจากหลากหลายช่องทาง ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ส่วนแรกรับรู้ได้จากการทำงานซึ่งผู้ให้ข้อมูลปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ จึงมองว่าปัญหาดังกล่าวพบมาก และมีความรุนแรงขึ้น และทราบข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและการลงโทษ

“จากการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์เอง ซึ่งจากประสบการณ์การทำงาน การกระทำผิดต่อเด็กและเยาวชนบนโลกออนไลน์ เป็นปัญหาอันดับต้นๆ ของประเทศไทย”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, สัมภาษณ์, 8 มกราคม, 2564)

“ตนเองเป็นเจ้าของหน้าที่เกี่ยวกับป้องกันปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กอยู่แล้ว เลยทราบว่าปัจจุบันมีการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กมาก อีกทั้งในสื่อสังคมออนไลน์นั้นก็ยังสามารถพบเห็นได้อยู่ตลอด ปัจจุบันกฎหมายเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์นั้นก็มียู่แล้ว ปัจจุบันกฎหมายเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์นั้น มีอยู่แล้วและยังมีกฎหมายที่เพิ่มขึ้นมาอีกด้วย”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มกราคม, 2564)

“เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านนี้โดยเฉพาะอยู่แล้วนั้น จำเป็นต้องหาความรู้จากสื่อต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางกับส่วนราชการของเราเอง แต่แหล่งข่าวเกี่ยวกับการค้ามนุษย์นั้น ไม่ได้เจาะจงเข้าไปในสื่อออนไลน์โดยตรง แต่ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์ และ

เกี่ยวข้องกับสื่อออนไลน์ด้วย ปัจจุบันกลุ่มเด็กนั้นจะมีส่วนร่วมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีองค์กรที่ให้ความรู้ด้านนี้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

“จากข่าวทางโลกออนไลน์ จากสื่อทางโทรทัศน์ และจากการที่ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวกับด้านนี้โดยตรงเองด้วย”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, สัมภาษณ์, 22 มกราคม, 2564)

“เนื่องจากคุณเป็นผู้ปฏิบัติงาน ก็จะได้รับรู้ข่าวสารจากหลากหลายช่องทาง ทาง Internet ส่วนในข้อกฎหมายตามข่าวสารต่าง ๆ นั้น ในรายงานข่าวก็จะนำเสนอข้อกฎหมายรวมอยู่ในข่าวด้วย แต่ในบางครั้งก็ไม่ได้เข้าข้อกฎหมายนั้น ๆ โดยตรง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6, สัมภาษณ์, 24 มกราคม, 2564)

“จากการทำงาน จากสื่อวิทยุโทรทัศน์ Internet ซึ่งส่วนมากนั้น สื่อจะไม่รู้กฎหมาย ดังนั้นเวลาสื่อนำเสนอจะเป็นการนำเสนอเพื่อให้เกิดความน่าสนใจในการติดตามมากกว่าที่จะเสนอข้อมูลที่จะให้ความรู้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 7, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์, 2564)

“จากประสบการณ์ทำงาน เช่น การรับแจ้งพาดพิงการกระทำผิด จะเข้าข้อกฎหมาย หรือตัวพินิจภาควิชาที่ว่าจะสามารถเทียบเคียงกับพาดพิงการกระทำผิดได้หรือไม่”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

“เนื่องจากคุณเป็นผู้ปฏิบัติงานก็จะได้รับรู้ข่าวสารจากเพื่อนร่วมงานทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ, เจ้าหน้าที่สวิชาชีพ, เจ้าพนักงานอัยการ, เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ซึ่งมีทั้งนักสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา รวมทั้งเพื่อน ๆ มุขนีติต่างๆ ซึ่งมักจะมีการอัปเดตข่าวสาร สถานการณ์ แนวโน้ม และสถิติ ว่าปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์, 2564)

ส่วนที่สองอาจจะไม่ได้รับรู้สภาพปัญหาจากการทำงานโดยตรงแต่รับรู้สภาพปัญหาดังกล่าวจากสื่อออนไลน์

“ผู้ให้สัมภาษณ์รับรู้ข้อมูลแต่โดยผิวเผินมาก ในความเห็นส่วนตัวเหยื่อทุกคนจะคิดว่ามีกฎหมายแล้ว ทำไมถึงไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้ ซึ่งในความจริงแล้ว แอปพลิเคชันบางตัวนั้น ก็จะมีช่องทางที่สามารถแจ้งขอความช่วยเหลือได้ แต่ต้องเข้าใจว่าโลกทุกวันนี้ แอปพลิเคชันเปลี่ยนไปเร็วมาก อย่างเช่น บางแอปฯเพิ่งจะมานิยมกัน แต่แอปฯบางตัวเจ้าหน้าที่รัฐเพิ่งจะมีช่องทางในการติดต่อเพื่อแจ้งขอความช่วยเหลือในด้านกฎหมายไป แต่ก็เป็นที่ทราบของเจ้าของแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่ทำแอปฯ ออกมาเพื่อธุรกิจ ไม่ใช่เพื่อกฎหมาย อีกทั้งแอปฯส่วนใหญ่มาจากต่างประเทศ เขาก็จะไม่ได้ใช้กฎหมายประเทศไทยเท่านั้น แต่มี *Child protection law* ซึ่งเป็นกฎหมายสากลที่ทุกประเทศใช้ และบางแอปฯ ให้ความสำคัญสนับสนุนในการทำงานกับเจ้าหน้าที่รัฐของไทย แต่ในขณะที่บางแอปฯก็ไม่ได้สนับสนุนตรงส่วนนี้มากนัก”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, สัมภาษณ์, 16 มกราคม, 2564)

2.2 การคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์

จากการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึง การคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์คือการโพสต์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามก ภาพ วิดีโอ รวมถึงถ้อยคำ ที่กระทบกับจิตใจอาจจะนำรูปไปเปลือยของเด็กไปแบล็คเมลล์ การคุกคามทางวาจา การใช้กล้องถ่ายภาพไม่ว่าจะเป็นภาพนิ่งหรือการวิดีโอคอล ซึ่งนำไปสู่การนำภาพลามก ภาพวาบหวิว ไปเผยแพร่หรือขาย ซึ่งเป็นการแสวงหาประโยชน์ (กำนุชย์) การกระทำความผิดกล่าวนั้นอาจจะถูกเชื่อมโยงไปถึงการค้าประเวณีเด็กทั้งเพศหญิง และเพศชาย โดยเป็นการเกิดขึ้นจากสังคมออนไลน์แต่สามารถเชื่อมโยงไปถึงชีวิตจริงของเด็กได้ หรือมีงานวิจัยอาจจะเข้ามาติดสนิทกับเด็กผ่านโลกออนไลน์ ไปถึงขั้นนัดเจอกันจนเป็นเหตุให้เด็กถูกล่อลวง ส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่ออาจจากการมีวุฒิภาวะต่ำ ไม่ระมัดระวังตัว รู้ไม่เท่าทันสังคมออนไลน์ และไวใจผู้อื่นหรือมีงานวิจัยมากจนเกินไป

ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“การโพสต์ความคิดเห็น การลงรูปภาพหรือวิดีโอที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือมีความไม่เหมาะสมทางเพศอยู่ อีกทั้งสังคมไทยเคยชินกับวัฒนธรรมที่เพศชายเป็นใหญ่ เพศหญิงจึงมักจะ

เป็นฝ่ายที่ถูกกระทำเป็นปัญหาในสังคมออนไลน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อมาในชีวิตจริงด้วย การแสดงความคิดเห็น การโพสต์รูป รวมทั้งการชักชวนให้เด็กไปขายบริการทางเพศ การส่งคลิปไปเพื่อล่อลวงเด็กเพื่อแลกเงิน จากประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์จะมีการที่เด็กถูกหลอกให้ส่งคลิปไปให้กับผู้ต้องหา จากนั้นผู้ต้องหาก็นำคลิปไปนั้นมาแบล็กเมล์เด็กในภายหลัง การกดคั่นให้ส่งภาพที่เกี่ยวกับเรื่องเพศของเหยื่อกรณีนี้เด็กบางคนก็รู้จักกับผู้ต้องหามาก่อน หรือบางคนก็ไม่มีรู้จักกันมาก่อน โดยผู้ต้องหาจะหาเหยื่อโดยดูจากเน็ตไอดอล หรือเด็กที่มียอดวิวสูงๆ เด็กที่หน้าตาดี จากนั้นผู้ต้องหา ก็จะล่อลวงเด็กด้วยการให้เด็กส่งรูปส่วนตัวของเด็ก หรือรูปไปให้กับผู้ต้องหา ผู้หา ก็จะเก็บภาพพวกนั้นไว้ แล้วก็ส่งภาพพวกนั้นมาขู่เด็ก เพื่อให้เด็กส่งคลิปช่วยตัวเองกลับมาให้ผู้ต้องหา หรือให้เด็ก ไปมีเพศสัมพันธ์กับผู้ต้องหา”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, สัมภาษณ์, 8 มกราคม, 2564)

“ยกตัวอย่างเช่น การแอบมอง แอบส่อง โดยมีการพูดคุยผ่านทางช่องทางออนไลน์ หรือนำรูปบุคคลอื่นไปโพสต์และเขียนข้อความเกี่ยวข้องกับทางเพศ ซึ่งมักเป็นข้อความที่ส่งไปในเชิงที่ไม่ดี แม้รูปนั้นเจ้าของรูปหรือบุคคลในรูปเป็นผู้โพสต์ลงในแพลตฟอร์มออนไลน์เองแล้วก็บรรยายถึงรูปนั้นๆ ในทางเสียหาย หรือเอารูปของผู้อื่นไปแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนีงโป๊ หรือทักหาเด็กเพื่อล่อลวงว่าถ้าเด็กยอมทำตามที่ผู้ต้องหาบอก ก็จะจ่ายเงินให้ เช่น หลอกให้เด็กโชว์ภาพโป๊เช่นหน้าอกแล้วส่งมาให้ผู้ต้องหา แต่ผู้หา ก็ไม่ได้ส่งเงินกลับให้เด็ก การปลอมตัวแล้วส่งเนื้อหาทางเพศ เป็นเหตุให้บุคคลในรูปนั้นได้รับความเสื่อมเสีย รวมถึงการทักเข้ามาพูดคุยทางเพศ และล่อลวงให้ผลิตสื่อลามกออกมา”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มกราคม, 2564)

“ผู้ให้สัมภาษณ์รู้ข้อมูลแต่โดยผิวเผินมาก ในความเห็นส่วนตัวเหยื่อทุกคนจะคิดว่ามีกฎหมายแล้ว ทำไมถึงไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้ ซึ่งในความจริงแล้ว แอปพลิเคชันบางตัวนั้น ก็จะมีช่องทางที่สามารถแจ้งขอความช่วยเหลือได้ แต่ต้องเข้าใจว่าโลกทุกวันนี้ แอปพลิเคชันเปลี่ยนแปลงไปเร็วมาก อย่างเช่น บางแอปฯ เพิ่งจะมานิยมกัน แต่แอปฯ บางตัวเจ้าหน้าที่รัฐเพิ่งจะมีช่องทางในการติดต่อเพื่อแจ้งขอความช่วยเหลือในด้านกฎหมายไป แต่ก็เป็นที่รวมดาของเจ้าของแอปพลิเคชันต่างๆ ที่ทำแอปฯ ออกมาเพื่อธุรกิจ ไม่ใช่เพื่อกฎหมาย อีกทั้งแอปฯ ส่วนใหญ่มาจากต่างประเทศ เขาก็จะไม่ได้ใช้กฎหมายประเทศไทยเท่านั้น แต่มี Child protection law ซึ่งเป็น

กฎหมายสากลที่ทุกประเทศใช้ และบางแอปฯให้ความสนับสนุนในการทำงานกับเจ้าหน้าที่รัฐของไทย แต่ในขณะที่บางแอปฯก็ไม่ได้สนับสนุนตรงส่วนนี้มากนัก ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การถูกข่มขู่ด้วยสื่อ เงิน ที่ผู้ใหญ่เอามาล่อให้เด็กกระทำผิด หรือตัวเด็กเองที่เอาคลิปมาขายเพื่อแลกกับเงิน จากการทำงานของผู้ถูกสัมภาษณ์เองนั้นพบว่าปัจจุบันมีน้อยมาที่เด็กหรือผู้เสียหายจะถูกแอบถ่าย การล้อเลียนร่างกายหรือเพศสภาพของเหยื่อ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, สัมภาษณ์, 16 มกราคม, 2564)

“การใช้ Internet ของเด็กในปัจจุบันนี้แม้ว่าจะเป็นการใช้งานทั่วไป แต่ตัวผู้กระทำผิดก็สามารถเข้าถึงข้อมูลของเด็กได้ผ่านทางโลกออนไลน์ การที่เด็กมีส่วนร่วมในการกระทำผิด เช่น เด็กขอมถ่ายภาพเพื่อแลกเงิน โดยผู้กระทำผิดทราบว่าจะต้องทำอะไรเพื่อให้เด็กยินยอม เนื่องจากผู้กระทำผิดหาข้อมูลของเด็กก่อนอยู่แล้ว แม้เด็กจะรู้ตัวว่าการกระทำนั้นผิด แต่การที่ผู้กระทำผิด ได้กระทำผิดต่อเด็ก ก็ถือว่าเป็นความผิดอยู่ดี การกระตุ่นให้ผู้อื่นล่วงละเมิดทางเพศอีกคน”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

“หากอิงจากทางกฎหมาย พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ รวมทั้งพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ด้วยนั้น ในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์มองว่าเรื่องทางเพศเป็นเรื่องของสิทธิ ดังนั้นการถูกคุกคามทางเพศก็เป็นการละเมิดสิทธิ หรือเป็นการยุ่งเกี่ยวกับสิทธิอย่างหนึ่ง ก็มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การถูกข่มขู่ด้วยสื่อ เงิน ที่ผู้ใหญ่เอามาล่อให้เด็กกระทำผิด หรือตัวเด็กเองที่เอาคลิปมาขายเพื่อแลกกับเงิน จากการทำงานของผู้ถูกสัมภาษณ์เองนั้นพบว่าปัจจุบันมีน้อยมาที่เด็กหรือผู้เสียหายจะถูกแอบถ่าย”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, สัมภาษณ์, 22 มกราคม, 2564)

“การคุกคามทางเพศคือ ภาพโป๊ หรือวีดีโอโป๊ รวมทั้งภาพแบล็กเมย์ ไม่ว่าจะเป็ นหญิงหรือชาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่น ในวัยผู้ใหญ่กรณีนี้ก็มีย่าง แต่ถ้ามีการหลอกว่าถ่ายคลิปแล้วจะให้เงิน แต่สุดท้ายผู้ร้ายก็นำภาพดังกล่าวมาแบล็กเมย์ในภายหลัง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6, สัมภาษณ์, 24 มกราคม, 2564)

“ในปัจจุบันเกิดจากการเชื่อมชว่นของอีกฝ่ายระหว่างบุคคล 2 คน ซึ่งฝ่ายหนึ่งรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็มักจะถูกอีกฝ่าย (ผู้คุกคาม) จะพยายามโน้มน้าวให้เข้ามาอยู่ในวงจรรนี้ และในตอนนี้กลายเป็นว่า เด็กเองที่ต้องการสร้างจุดสนใจให้กับตนเอง ซึ่งมักจะออกมาในทางที่ผิด เช่น เด็กจะแข่งกันมียอดไลค์ หรือยอดติดตามใน โลกออนไลน์ ดังนั้นเด็กจะถ่ายรูปเพื่อให้มีคนติดตาม เป็นช่องทางให้มีโฆษณเข้าถึงตัวเด็ก เช่นเข้ามาตีสนิทเป็นแฟน เพื่อขอให้เด็กถ่ายรูปไปเปลือยมาให้ หลังจากนั้นก็จะนำภาพเหล่านั้นไปขายต่อ นี่ก็ถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่ง การที่เด็กตกเป็นเหยื่อ อาจเกิดจากภาวะของเด็กเอง ที่ไม่ระมัดระวังตัว รู้ไม่เท่าทันสังคมออนไลน์ และไว้ใจผู้อื่น หรือมีโฆษณามากจนเกินไป บางรายอาจจะนำรูปไปเปลือยของเด็กไปแบล็กเมลเด็กเอง หรือมีโฆษณอาจจะเข้ามาตีสนิทกับเด็กผ่าน โลกออนไลน์ ไปถึงขั้นนัดเจอกันจนเป็นเหตุให้เด็กถูกล่วงได้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 7, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์, 2564)

“การโพสต์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามก ภาพ วิดีโอ รวมถึงถ้อยคำที่กระทบกับจิตใจซึ่งจะทำให้เด็กบางคนรับไม่ได้ อีกทั้งคำศัพท์บางคำซึ่งเป็นคำเฉพาะกลุ่ม เช่น คำว่า “หอม” ซึ่งบางคนอาจจะตีความไปอีกในความหมายหนึ่ง โดยคนปรกติจะตีความหมายได้ทั่วไป”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“รูปแบบการคุกคามทางเพศของเด็กในสื่อสังคมออนไลน์

1) การกลั่นแกล้งรังแก หรือbully หมายถึง การที่กลั่นแกล้งซ้ำๆมีการคุกคามการข่มขู่ถูกเหยียดหยามผ่าน โลกออนไลน์มีการกระทำซ้ำๆ อคติยังไม่มีโซเชียลมีเดีย เด็กแกล้งกันก็จะจบที่ห้องเรียน แต่ปัจจุบันมีโซเชียลมีเดียทำให้ไม่มีการจำกัดสถานที่และเวลา ก็สามารถทำซ้ำๆ ได้ตลอด ประเทศไทยกำลังมีการเพิ่มเติมในกฎหมายอาญา คล้ายกับกฎหมายอาญามาตรา 287/1 และ 287/2 ว่าการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กความผิดที่มีการแก้เพิ่มเติมเข้าไปในกฎหมายอาญาเมื่อปี 2558 ขณะนี้อยู่ในขั้นที่รับฟังความเห็นเตรียมจะออกเป็นกฎหมาย

2) การติดตาม คุกคาม และสะกดรอยเด็ก (stalker) ให้เด็กระมัดระวังความเป็นส่วนตัวในการใช้สื่อออนไลน์ เช่น การโพสต์สถานที่ที่เด็กอยู่ เช่น โรงเรียน บ้าน หรือสถานที่ต่างๆ

3) การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก เช่น การอนาจาร หรือการล่วงละเมิดทางเพศจากเด็ก โดยมีสิ่งจูงใจเด็ก ผู้ต้องหาอาจจะไปเจอเด็กในกลุ่มที่ตัวของเด็กเองก็มีความเสี่ยงที่จะถูกล่วงละเมิดทางเพศอยู่แล้ว เช่น เด็กที่อยู่ในกลุ่มซื้อขายรูปลามกอนาจารเด็ก หรือกลุ่มทวิตเตอร์ เด็กกลุ่มนี้มักจะถูกเฉลยการดูแลจากครอบครัว เป็นเหตุให้เด็กต้องอาศัยเพื่อนในการให้คำปรึกษา หรือพึ่งพาสิ่งเร้ากระตุ้นจากภายนอกเพื่อให้ตัวเด็กเองมีจุดเด่นที่เด็กต้องการสร้างขึ้นมา ผู้ต้องหาไม่วิธีการที่จะล่อลวงเด็กแตกต่างกันออกไป เช่น ผู้ต้องหาให้เด็กถ่ายภาพเปลือยของเด็กส่งมาให้ผู้ต้องหาเพื่อแลกกับของมีค่า เช่น บัตรเติมเงิน หรือบัตรเติมเกมส์ แม้จะไม่เห็นหน้าชัดเจนแต่ผู้ต้องหาจะใช้รูปที่อยู่ในโซเชียลมีเดียของเด็กมาเปรียบเทียบกับภาพถ่ายเปลือยที่เด็กได้ส่งมาให้เพื่อเปรียบเทียบและระบุว่า เป็นบุคคลคนเดียวกัน แล้วส่งมาข่มขู่เด็ก หรือคุกคามตัวเด็ก ถ้าเด็กไม่ยอมทำตามที่ผู้ต้องหาข่มขู่ ก็นำรูปดังกล่าวนั้นส่งไปให้กับเพื่อน ผู้ปกครองหรือคนรอบตัวของเด็กได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโซเชียลมีเดียที่เป็นโลกจำลอง โลกเสมือน ก็สามารถส่งผลกระทบต่อโลกแห่งความจริงของเด็กได้

4) ภาพลามกอนาจารเด็ก ปัจจุบันมีกฎหมายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา(ฉบับที่ 24) เรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เพื่อแก้ไขความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งมีการแก้ไขคำนิยามโดยเพิ่มคำว่า “สื่อลามกอนาจารเด็ก” เข้ามาเป็นครั้งแรก และเพิ่มอีก 2 มาตรา คือ มาตรา 287/1 และมาตรา 287/2 เป็นความผิดฐานครอบครอง ผลิต และจำหน่ายสื่อลามกเด็ก การทำ ผลิต มีไว้ นำเข้าหรือส่งออก หรือเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็ก ด้วยวิธีใดๆ การค้า การแจกจ่าย การแสดง หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการค้า สื่อลามกอนาจารเด็ก การโฆษณาว่าสื่อลามกอนาจารเด็กจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด ห้ามผู้ใดมีภาพ หรือวิดีโอในเชิงอนาจารเด็กไว้ในครอบครองจะมีโทษในทางอาญา เนื่องจากเด็กนั้น จะมีวุฒิภาวะไม่เท่ากับผู้ใหญ่ จึงเป็นเหตุให้มีกฎหมายนี้ออกมาเพื่อคุ้มครองเด็กโดยตรง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 9, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์, 2564)

“การคุกคามทางวาจา (หรือ การบูลลี่) ซึ่งสามารถเกิดได้ทั้งต่อหน้า หรือทางออนไลน์ แล้วกรณีที่เกิดขึ้นทางการสื่อสารออนไลน์นั้น ถ้าหากมีการใช้กล้องถ่ายภาพไม่ว่าจะเป็นภาพนิ่ง หรือการวิดีโอคอลนั้น มักจะนำไปสู่การนำภาพลามกไปเผยแพร่หรือขาย โดยมักจะให้เด็กถ่ายภาพหวิว หรือวิดีโอคอลช่วยตัวเอง ซึ่งหากเกิดในลักษณะนี้นั้นก็จะเป็นการแสวงหาประโยชน์(ค้ำมนุษย์) โดยเฉพาะกับเด็ก ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ อาจจะถูกร่วมโดยไปถึงการค้า

ประเวณีเด็กทั้งเพศหญิง และเพศชาย โดยเป็นการเกิดขึ้นจากสังคมออนไลน์แต่สามารถเชื่อมโยงไปถึงชีวิตจริงของเด็กได้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์, 2564)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่ารูปแบบการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ ดังนี้

1) การกลั่นแกล้งทางเพศ ได้แก่ การล้อเลียนร่างกาย การล้อเลียนเพศสภาพ การปลอมตัวแล้วส่งเนื้อหาทางเพศ การคุกคามการข่มขู่ถูกเหยียดหยามผ่านโลกออนไลน์มีการกระทำซ้ำๆ โขเซี่ยลมีเดียทำให้ไม่มีการจำกัดสถานที่และเวลา ก็สามารถทำได้ตลอด

2) การข่มขู่ทางเพศ ได้แก่ การกดดันให้ส่งภาพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศของเหยื่อ การข่มขู่ว่าจะล้วงละเมิดทางเพศ การแบล็คเมล์ เช่น ถ้าเด็กไม่ยอมทำตามที่ถูกข่มขู่ ก็นำรูปดังกล่าวนั้นส่งไปให้กับเพื่อน ผู้ปกครองหรือคนรอบตัวของเด็ก จากโซเซี่ยลมีเดียที่เป็นโลกจำลอง ก็สามารถส่งผลกระทบต่อโลกแห่งความจริง การกระตุ้นให้ผู้อื่นล้วงละเมิดทางเพศอีกคน

3) การลวนลามทางเพศ ได้แก่ การคอมเม้นท์ลวนลามทางเพศ การเล่าโจ๊กเรื่องเพศ การขอทำกิจกรรมทางเพศกับบุคคลอื่นในโลกออนไลน์ การตัดต่อภาพของคนอื่นให้ดูยั่ววนทางเพศ

4) การอนาจารทางเพศ ได้แก่ การบันทึกภาพเพศสัมพันธ์ที่ไม่เต็มใจ การถ่ายหรือส่งต่อคลิปภาพทางเพศของเหยื่อโดยไม่ได้รับความยินยอม การชักชวนขายบริการทางเพศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์

สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์ปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้น เด็กมีความเสี่ยงที่จะถูกล้วงละเมิดทางเพศได้ง่ายขึ้น เพราะเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น การเข้าถึงโซเซี่ยลมีเดียเข้าถึงInternetได้ง่ายขึ้น ไม่ถูกจำกัดเรื่องสถานที่ และเวลาในการเข้าถึง ตัวของเด็กเองมีการรับรู้สื่อหรือว่ามีภาระวังตัวเองที่ต่างกันออกไปในเด็กแต่ละคน เช่น เด็กที่มีประสบการณ์น้อยยังต้องพึ่งพาผู้ใหญ่และเชื่อฟังผู้ใหญ่ ส่วนตัวผู้กระทำความผิดหรือตัวผู้ก่อเหตุมักจะเป็นคนที่มีความชำนาญ หรืออยู่ในแวดวงการกระทำผิดทำให้รู้จุดอ่อนของเด็กกว่าจะสามารถเข้าไปล่อลวงได้อย่างไร จะทำพฤติกรรมลักษณะไหน จะสามารถล้วงละเมิดทางเพศเด็กได้ ซึ่งเด็กแต่ละคนความรู้ในเรื่องนี้ที่ไม่เท่ากัน รวมถึงการตอบสนองเมื่อเกิดเหตุหรือถูกกระทำก็จะแตกต่างกัน

กันออกไป เด็กบางคนอาจจะเจิบหรือซึมเศร้าเก็บไว้หรือบางคนก็อาจจะบอกพ่อแม่ผู้ปกครอง อีกทั้งในปัจจุบันเด็กอยากลอง โดยเด็กนั้นไม่มีความขยับยั้งชั่งใจและความรู้ทางเพศ และมักจะมีความตื่นเต้นในเรื่องดังกล่าว อยากได้รับการเป็นที่ยอมรับและความชื่นชม เช่น อยากโคเคนเป็นคาราเป็นเน็ตไอคอลล ให้มียอดไลค์ หรือยอดติดตาม จำนวนมา ต้องการหาเงิน โดยการถูกลอกให้รีวิวลินค้า หรือ ให้ถ่ายภาพอาจารย์ แล้วคิดว่าจะได้เงินตอบแทน ซึ่งส่วนใหญ่เด็กมักจะไม่ได้เงินจริงๆ แต่เป็นการหลอกให้ทำ บางกรณีก็มักจะนำภาพไปเปลือยฝ่ายหญิงโพสต์ในโซเชียลมีเดียเพื่อเป็นการแบล็คเมลได้ หรือตัวเด็กเองเวลาโพสต์ภาพของตนบนโลกออนไลน์ ถูกนำภาพเหล่านั้นไปโพสต์ในทางที่เสียหาย เมื่อถูกคุกคามแล้วนั้น ไม่กล้าที่จะมาแจ้งความเนื่องจากกลัวว่าจะเกิดความอับอาย ส่วนใหญ่ปัญหาการคุกคามมักจะเป็นคนใกล้ชิดของเด็กเอง เช่น แฟน แฟนเก่า หรือเพื่อนของเด็ก การคุกคามที่เจอคือการที่เด็กเป็นแฟนกัน มีการถ่ายรูปเก็บไว้ แล้วอีกฝ่ายเอาไปอวดเพื่อนหรือเมื่อเลิกกันแล้ว อีกฝ่ายก็ปล่อยภาพพวกนั้นออกมา ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“มีเด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อจำนวนมาก ส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า สื่อออนไลน์เป็นสื่อที่เข้าถึงตัวเด็กได้ง่ายที่สุด และอยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดเป็นเพราะ โทรศัพท์มือถือและ Internet ซึ่งผู้ปกครองก็มักจะสนับสนุนให้เด็กใช้งาน เนื่องจากความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร แต่ว่าโทรศัพท์มือถือและ Internet ก็ถือเป็นดาบสองคมได้เช่นเดียวกัน อีกทั้งค่านิยมไทยมักจะมีความต้องการที่จะแสดงออกในสังคม เพื่อต้องการเป็นที่สนใจ เป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น ยอดไลค์ ยอดวิวในเฟสบุ๊ก ซึ่งนั่นก็เป็นอีกหนึ่งสิ่งจูงใจให้เด็กแสดงออกไปในทางสื่อออนไลน์มากกว่าในชีวิตจริงในอีกกรณีหนึ่งเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศอาจจะไม่ใช่เด็กที่ขาดความอบอุ่นเสมอไป โดยปัญหาครอบครัวที่เด็กเจอนั้นบางครั้งก็อาจจะรู้ได้ แต่ก็เป็นไปได้ว่าเด็กได้รับความอบอุ่นไม่เพียงพอ หรือเด็กอาจจะต้องการความมั่นใจ เช่นในสังคมออนไลน์นั้น เด็กมักจะมี ความมั่นใจ กล้าที่จะพิมพ์ กล้าคุย กล้าที่จะส่งรูปเข้าไปในโลกออนไลน์ หรือ โลกเสมือนจริง ซึ่งในบางครั้งเด็กไม่กล้าที่จะทำในชีวิตจริงของเด็ก และเด็กมักจะคิดว่าโลกออนไลน์นั้นไม่เกี่ยวกับชีวิตจริง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, สัมภาษณ์, 8 มกราคม, 2564)

“ตัวเด็กเองเวลาโพสต์ภาพของตนบนโลกออนไลน์ ถ้าหากมีการนำภาพเหล่านั้นไปโพสต์ในทางที่เสียหาย จะนำภาพออกจากโลกออนไลน์ได้ลำบากมาก อีกทั้งเมื่อเด็กถูกคุกคามแล้วนั้น ไม่กล้าที่จะมาแจ้งความเนื่องจากกลัวว่าจะเกิดความอับอาย”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มกราคม, 2564)

“เหยื่อที่พบมักจะเป็นเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง โดยเด็กผู้ชายมักจะเป็นเด็กในช่วงมัธยมต้น แต่เด็กผู้หญิงจะเป็นเด็กช่วงมัธยมปลาย ซึ่งลักษณะการหลอกลวงก็มักจะหลอกเด็กให้ถ่ายภาพอวัยวะเพศหรือภาพโป๊ไปให้ผู้ต้องหา หรือนัดออกไปเจอข้างนอกจากนั้นก็ Blackmail เด็ก ซึ่งเด็กไม่กล้าที่จะแจ้งความเนื่องจากคิดว่าตนเองจะสามารถแก้ปัญหาได้ ส่วนใหญ่ปัญหาการคุกคามมักจะเป็นคนใกล้ชิดของเด็กเอง เช่น แฟน แฟนเก่า หรือเพื่อนของเด็ก การคุกคามที่เจอคือการที่เด็กเป็นแฟนกัน มีการถ่ายรูปเก็บไว้ แล้วอีกฝ่ายเอาไปอวดเพื่อน หรือเมื่อเลิกกันแล้ว อีกฝ่ายก็ปล่อยภาพพวกนั้นออกมา”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, สัมภาษณ์, 16 มกราคม, 2564)

“หน่วยงานของผู้ให้สัมภาษณ์ ดูแลเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ โดยเด็กพลาดพลั้งในโลกโซเชียล และผู้รำนนำไปแสวงหาประโยชน์ โดยเฉพาะเด็กและผู้หญิง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

“ทุกวันนี้สื่อพัฒนาไปเป็นอย่างมาก สามารถเข้าถึงได้ทุกคน ดังนั้น ข้อมูลส่วนบุคคลทุกอย่างก็สามารถที่อยู่บนโลกออนไลน์ก็สามารถเข้าถึงทุกคนได้ โดยผู้ให้สัมภาษณ์นั้นทำงานเกี่ยวกับด้านนี้มาประมาณ 9 ปี จะเห็นได้ชัดเจนว่าทุกๆครั้งที่มิดีมีดีใหม่ๆเข้ามา จะมีความสลับซับซ้อนในการทำคดีมากขึ้น เช่น มีการปกปิดตัวบุคคล ทำให้การจับกุมตัวผู้ต้องหาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, สัมภาษณ์, 22 มกราคม, 2564)

“น้อยคนมากที่จะโดนแอบถ่าย หรือโดนแบล็กเมย์ แต่ส่วนใหญ่ผู้ร้ายมักจะทักไปหาเด็กจะขอให้เด็กถ่ายวิดีโอช่วยตัวเองเพื่อแลกเงิน แต่สุดท้ายภาพหรือวิดีโอก็ถูกเผยแพร่ไปในภายหลัง ซึ่งเหยื่อมักจะมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด แต่ถ้าหากมองลึกลงไป เด็กก็ยังไม่มีความ

ภาวะ รวมถึงปัจจัยภายนอกเช่น อยากรู้เงิน อีกทั้งสังคมของเด็ก หรือการได้รับสื่ออื่น จะทำให้เด็กหลงไปเป็นเหยื่อได้ ซึ่งบางครั้งเด็กเห็นว่าเพื่อนเคยทำหรือตัวเองเคยทำเองแล้วได้เงิน ก็เลยอยากที่จะทำอีก”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6, สัมภาษณ์, 24 มกราคม, 2564)

“ผู้เสียหายที่แท้จริง มักจะเป็นเด็กที่น่ารัก สวย เป็นเน็ต ไอคอลล จากนั้นก็นำภาพของเด็กๆดังกล่าวมาโพสต์เพื่อให้คนเข้ามาดูเยอะๆ เป็นเด็กที่หารายได้ จากการถ่ายรูปสวยสวย เช่น ให้เปิดช่วงบน, ช่วงล่าง หรือช่วยตัวเอง หรือส่งคลิป ถ่ายวิดีโอ ซึ่งเด็กไม่ทราบว่าปลายทางขณะนั้นปิดกล้องได้แอบอัปเดตวิดีโอของเด็กไว้ ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนหน้านี้ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า กรณีนี้นั้น เด็กไม่ได้เป็นผู้เสียหายที่แท้จริง เนื่องจากเด็กจะรู้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นภาวะเสี่ยง หรือบางคนก็กลับไปทำแบบเดิมอีก เด็กหลายๆคนก็เริ่มที่จะหาเงินในลักษณะนี้มากขึ้น ซึ่งกรณีนี้จะมียากกว่าแบบแรก”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

“สภาพปัญหาปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้น เด็กมีความเสี่ยงที่จะถูกล่วงละเมิดทางเพศได้ง่ายขึ้น เพราะสามารถเข้าถึง โซเชียลมีเดียเข้าถึง Internet ได้ง่ายขึ้น ไม่ถูกจำกัดเรื่องสถานที่ และเวลาในการเข้าถึง ตัวของเด็กเองมีการรับรู้สื่อหรือว่ามีกิจกรรมที่ต่างกันออกไปในแต่ละคน เช่นเด็กที่มีประสบการณ์น้อยยังต้องพึ่งพาผู้ใหญ่และเชื่อฟังผู้ใหญ่ ส่วนตัวผู้กระทำความผิดหรือตัวผู้ก่อเหตุมักจะเป็นคนที่มีความชำนาญ หรืออยู่ในแวดวงการกระทำผิดทำให้รู้จุดอ่อนของเด็กว่าจะสามารถเข้าไปล่อลวงได้อย่างไร จะทำพฤติกรรมลักษณะไหน จะสามารถล่วงละเมิดทางเพศเด็กได้ ซึ่งเด็กแต่ละคนความรู้ในเรื่องนี้ที่ไม่เท่ากัน รวมถึงการตอบสนองเมื่อเกิดเหตุหรือถูกกระทำก็จะแตกต่างกันออกไป เด็กบางคนอาจจะเจ็บหรือซึมเศร้า เก็บไว้หรือบางคนก็อาจจะบอกพ่อแม่ผู้ปกครอง ดังนั้นในปัจจุบันด้วยความที่เทคโนโลยีสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้นส่งผลให้เด็กมีโอกาสที่จะถูกล่วงละเมิดทางเพศในโลกออนไลน์และล่วงละเมิดทางเพศในสถานที่จริงสถานที่รอบตัว”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 9, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์, 2564)

“เด็กอยากลอง โดยเด็กนั้นไม่มีความยับยั้งชั่งใจและความรู้ทางเพศ และมักจะมี ความตื่นเต้นในเรื่องดังกล่าว เด็กอยากได้รับการเป็นที่ยอมรับและความชื่นชม เช่นอยากโคเคน เป็นคารา เป็นเน็ตไอดอล เด็กต้องการหาเงิน โดยการถูกลอกให้รีวิวลินค้า หรือให้ถ่ายภาพ อนุจาร แล้วคิดว่าจะได้เงินตอบแทน ซึ่งส่วนใหญ่เด็กมักจะไม่ได้อะไรจริงๆ แต่เป็นการหลอก ให้ทำ เด็กอยากหาแฟน ปัจจุบันการหาแฟนจากสังคมออนไลน์เป็นเรื่องปกติ แต่ต่อมาถ้าหากเลิก กัน บางกรณีก็มักจะนำภาพ ไปเปลือยของฝ่ายหญิง โพสต์ในโซเชียลมีเดีย เพื่อเป็นการแบล็คเมลได้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์, 2564)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่าเด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อจำนวนมาก สื่อ ออนไลน์เป็นสื่อที่เข้าถึงตัวเด็กได้ง่ายที่สุด และอยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดเป็นเพราะโทรศัพท์มือถือ และInternet ซึ่งผู้ปกครองก็มักจะสนับสนุนให้เด็กใช้งาน เนื่องจากความสะดวกในการ ติดต่อสื่อสาร เด็กก็ยังไม่มีความรู้ รวมถึงปัจจัยภายนอกเช่น อยากได้เงิน ตัวของเด็กเองมีการรับรู้ สื่อหรือว่ามีภาระของตัวเองที่ต่างกันออกไปในแต่ละคน เช่นเด็กที่มีประสบการณ์น้อยยังต้อง พึ่งพาผู้ใหญ่และเชื่อฟังผู้ใหญ่ ส่วนตัวผู้กระทำความผิดหรือตัวผู้ก่อเหตุมักจะเป็นคนที่มีความ ชำนาญ ค่านิยมไทยที่ต้องการเป็นที่สนใจ เป็นที่ยอมรับในสังคม ทำให้เด็กแสดงออกไปในทางสื่อ ออนไลน์มากกว่าในชีวิตจริง สุดท้ายเด็กไม่กล้าที่จะแจ้งความเนื่องจากคิดว่าตนเองจะสามารถ แก้ปัญหาได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.4 พฤติกรรมการเข้าสู่โลกโซเชียลของเด็กในสื่อสังคมออนไลน์

จากข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ส่วนใหญ่ต่างมีความคิดเห็นว่า พฤติกรรมการเข้าสู่โลกโซเชียลหรือสื่อสังคมออนไลน์ของเด็ก มีผลให้เด็กหรือเยาวชนถูกคุกคามทางเพศมากยิ่งขึ้นมีอาชีพ ส่วนใหญ่ จะเข้าถึงข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ ของเด็กเนื่องจากเด็กและเยาวชนบางส่วนตั้งคำถามการเข้าถึง เป็นสาธารณะ โพสต์กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งรูปภาพและสถานที่ อยู่ตลอดเพื่อต้องการเป็นเน็ตไอดอล ให้มียอดไลค์ ยอดติดตาม จำนวนมาก ยอมรับการเป็นเพื่อนทั้งบุคคลที่รู้จัก และไม่รู้จัก ซึ่งทำให้ มีอาชีพเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายยิ่งขึ้น เด็กและเยาวชนบางคนเป็นผู้โพสต์รูปภาพของตนเอง จนทำให้เกิดการคุกคามและนำไปเผยแพร่ต่อ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“ในเด็กนั้นมักจะตั้งค่าเป็นสาธารณะ โดยอาจจะมีการอวดเพื่อนว่าไปทานข้าว ไปเที่ยว เพื่อต้องการยอหวีจากเพื่อนๆ ซึ่งมักจะทำให้เด็กถูกเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น แต่ในเด็กวัยรุ่นจะรู้ทันจึงมันจะไม่ตั้งค่าเป็นสาธารณะ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, สัมภาษณ์, 8 มกราคม, 2564)

“จริง ๆ แล้วส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้มองว่าการที่เด็กเข้าไปเล่นสื่อสังคมออนไลน์ไม่ได้เป็นเหตุให้เด็กถูกคุกคาม แต่การถูกคุกคามของเด็กเกิดจากผู้ต้องหาที่มีพฤติกรรมใคร่เด็ก ดังนั้นการตั้งค่าสาธารณะในสื่อสังคมออนไลน์ของเด็กที่จะตั้งค่าเป็นสาธารณะหรือไม่นั้นก็ เป็นเพียงแค่ช่องทางที่จะทำให้คนร้ายเข้าถึงเด็กได้ง่ายขึ้นเท่านั้นเอง ไม่ใช่ความผิดของเหยื่อแต่อย่างใด”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มกราคม, 2564)

“เมื่ออยู่ในโลกออนไลน์เด็กมักจะเชื่อมั่นในตัวเองสูง เด็กมักจะคิดว่าตัวเองสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ อีกทั้งเด็กมักจะไม่นับพ่อแม่หรือครูเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊ก แต่รับคนอื่นที่ขอเป็นเพื่อนมา ซึ่งการรับเพื่อนในเฟซบุ๊กของเด็กนั้น บางทีเด็กอาจจะอยากมีตัวตนมากขึ้น แม้จะเป็นตัวตนในโลกออนไลน์ก็ตาม บางครั้งยิ่งเด็กเปิดเผยตัวตนของตนเองมากเท่าใดก็จะยิ่งอันตรายมากเท่านั้น เช่น เด็กบางคนโพสต์ทุกกิจกรรมที่ทำในแต่ละวัน เช่นพ่อแม่มารับ เด็กไปเรียนพิเศษ ไปทานข้าว ไปเที่ยว ฯลฯ ผู้ต้องหาก็คจะสามารถเห็นกิจกรรมของเด็ก เห็นความเป็นอยู่ชีวิตทั่วไปของเด็ก ก็จะสามารถคาดเดาได้ว่าเด็กสนใจอะไร ชอบสิ่งไหน และนำข้อมูลพวกนั้นมาใช้เพื่อหลอกลวงเด็กได้

เด็กบางคนก็ระวังตัวในการรับเพื่อนในโลกออนไลน์ โดยจะรับแต่คนที่เป็เพื่อนของตนเองเท่านั้น แต่เพื่อนบางคนของเด็กอาจจะรับคนอื่นๆ ทั่วไปเป็นเพื่อนก็ได้ เป็นเหตุให้เด็กก็อาจจะเผลอรับผู้ต้องหา เข้ามาเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊กซึ่งลักษณะนี้เป็นแบบ *Network of Network*”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, สัมภาษณ์, 16 มกราคม, 2564)

“เด็กพลาดที่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของตัวเอง โดยผู้กระทำผิดสามารถเข้าถึงได้ เด็กบางคนมีการปกปิดข้อมูลส่วนตัวของตนเอง โดยมั่นใจว่าตนเองสามารถป้องกันตัวเองได้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

“ทุกวันนี้เด็กบางคน ยังเป็นคนเผยแพร่รูปภาพของตนเองลงในโซเชียลด้วยซ้ำ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเจ้าหน้าที่ทราบว่ามีผู้ต้องหาพยายามเอาภาพเด็กมาขาย บางครั้งเจ้าหน้าที่ยังไม่ทราบเลยว่าเด็กที่เป็นบุคคลในภาพนั้นเป็นใคร”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, สัมภาษณ์, 22 มกราคม, 2564)

“เด็กวัยรุ่นมักจะตกเป็นเหยื่อ เนื่องจากเด็กวัยรุ่นใช้เวลาส่วนใหญ่กับสื่อสังคมออนไลน์ เด็กมักจะเปิดเผยข้อมูลของเด็กลงในสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้ตัวตนจริงๆของเด็กในการเข้าสังคมออนไลน์ ซึ่งมักจะเป็นช่องทางที่ผู้กระทำผิดใช้ในการเลือกเหยื่อ เช่นภาพที่เด็กลง อีกกรณีหนึ่งที่เด็กที่มีพฤติกรรมเรียบร้อย แต่มีการพบรักในเฟซบุ๊ก มีการพูดคุยกัน และแลกเปลี่ยนภาพลับของกันและกัน จากประสบการณ์จะพบว่าเด็กมักจะพูดว่าไม่คิดว่าผู้ร้ายจะแบล็กเมล์ในภายหลัง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6, สัมภาษณ์, 24 มกราคม, 2564)

“มีผลเกือบจะทั้งหมด โดยเด็กมักจะเปิดโลกออนไลน์ของเด็กเป็นสาธารณะ ถ้าหากเด็กไปกดติดตามเพจใด มีจลาชีพที่ได้ติดตามเพจนั้นก็จะสามารถเห็นเด็กและเข้าถึงตัวเด็กได้ ทำให้มีจลาชีพเห็นรูปโปรไฟล์ของเด็ก และได้เข้ามาพูดคุยกับเด็ก อีกทั้งบางโรงเรียนยังให้เด็กสมัครเฟซบุ๊ก หรือเด็กบางคนพ่อแม่สมัครเฟซบุ๊กให้เด็ก แล้วนำภาพเด็กลงเฟซบุ๊กเองด้วย ตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์ เคยเห็นคือ พ่อแม่บางคนนำรูปที่กำลังอาบน้ำให้ลูกลงในเฟซบุ๊ก ดังนั้น มีจลาชีพอาจจะนำภาพเหล่านั้น ไปจำหน่ายให้กับกลุ่มคนที่มีความชอบในเรื่องแบบนี้ได้ เห็นได้ชัดจากกรณีนี้ว่า วุฒิภาวะของผู้ปกครองนั้น ไม่มีความระมัดระวังเป็นเหตุให้ข้อมูลของเด็กนั้นถูกมีจลาชีพติดตามเด็กได้ง่ายขึ้น อีกทั้งการแต่งตัวที่ในปัจจุบันนั้นเป็นสิทธิที่ผู้หญิงไปกระตุ้นความต้องการทางเพศ แต่ถ้ามีการปกปิดฝั่งให้ประชาชนหรือพ่อแม่เป็นตัวอย่างได้ เด็กมักจะมีคามอยากได้ของเด็ก เนื่องจากเห็นเพื่อนได้ เด็กจึงจะชักจูงกัน โดยเพื่อนเป็นคนแนะนำ ซึ่งครั้งหนึ่งเพื่อนอาจจะเคยตกเป็นเหยื่อมา

ก่อนไปชักจูงเพื่อนต่อ และเด็กคิดว่าเพื่อนหาเงินได้ แทนที่จะคิดที่จะป้องกันตัว เนื่องจากความที่เด็กอยากจะมีได้เหมือนเพื่อนคนอื่นหรือเน็ตไอคอลล”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 7, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์, 2564)

“เด็กบางคนจะโพสต์รูปภาพเพื่อเรียยกอดไลค์ ให้คนมากดไลค์ เป็นช่องทางที่ผู้ต้องหาจะนำข้อมูลต่างๆ ที่เด็กโพสต์ มาใช้เป็นผลให้บุคคลอื่นจะเชื่อว่าเด็กเป็นเจ้าของคลิปจริง ปัจจุบันเด็กมีความสามารถในการใช้Internetได้ดีมากขึ้นอย่างมาก ทางผู้ให้บริการแอปพลิเคชันต่างๆ จะมีนโยบายในการร่วมมือแค่บางส่วน ดังนั้นการสืบค้นข้อมูลผู้ต้องหาเป็นไปได้ยาก เป็นเหตุให้ผู้ต้องหากลัวที่จะทำผิดต่อ โดยเฉพาะทวีเตอร์ ซึ่งถือเป็นคาร์กไอซ์ ในโลกInternet”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

“การเข้าถึงความเป็นส่วนตัวของเด็กก็เป็นความเสี่ยงในการถูกคุกคามได้ เช่นการที่ผู้ปกครองแยกห้องนอนกับเด็ก โดยเด็กสามารถเข้าถึงสังคมออนไลน์ได้ตลอดเวลา รวมถึงเวลาส่วนตัว ทำให้การเข้าสังคมออนไลน์ของเด็กอยู่นอกเหนือสายตาของผู้ปกครองก็ถือว่าเป็นสาเหตุหรือพฤติกรรมที่เด็กอาจจะถูกคุกคามได้ กรณีดังกล่าวนี้ไม่ว่าครอบครัวแบบใด ก็สามารถถูกระงับในกรณีนี้ได้เหมือนกันหมด”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์, 2564)

ส่วนแรกผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มองว่าพฤติกรรมในการเล่นสื่อสังคมออนไลน์ของเด็กเองที่มีการเปิดเผยข้อมูลทั้งเรื่องส่วนตัว ความถี่ในการโพสต์ ทำให้เป็นข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดเห็นช่องทางในการกระทำความผิดเนื่องจากทราบข้อมูลการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กที่กำลังจะตกเป็นเหยื่อ เช่น ตั้งค่าเป็นสาธารณะ การรับเพื่อนในเฟซบุ๊กของเด็ก การโพสต์ทุกกิจกรรมที่ทำในแต่ละวัน

ทำให้ผู้กระทำความผิดเข้ามาพูดคุยกับเด็ก สร้างความสนิทสนมให้เด็กไว้ใจจากนั้นจึงล่อลวงเด็กด้วยปัจจัยหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นเงิน หรือความต้องการอย่างอื่นที่เด็กต้องการ แลกกับสิ่งที่ผู้กระทำความผิดต้องการด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเด็กจึงกระทำลงไปนำไปสู่ปัญหาการล่อลวงไปข่มขืน ชักชวนให้ขายบริการทางเพศ

ส่วนที่สองเป็นส่วนน้อยที่ผู้ให้ข้อมูลมองว่าพฤติกรรมการเล่นสื่อโซเชียลของเด็กในสื่อสังคมออนไลน์ไม่ได้ส่งผลหรือเป็นเหตุให้เด็กตกเป็นเหยื่อแต่เกิดจากตัวผู้กระทำความผิดที่

ต้องการจะกระทำความผิดอยู่แล้วนั้นเพียงแต่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเข้าถึงตัวเด็กที่ตกเป็นเหยื่อได้ง่ายขึ้นเท่านั้น

2.5 สาเหตุการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์

สาเหตุการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์เกิดจากหลายสาเหตุทั้งจากตัวของเด็ก ครอบครัวของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ รวมไปถึงเพื่อนของเด็กด้วย และตัวผู้ก่อเหตุ

สาเหตุจากตัวเด็ก เกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเด็ก การข่มขู่จากเพื่อน แรงจูงใจในรูปของเงิน หรือสิ่งตอบแทน เด็กบางคนประเมินคุณค่าของตัวเองน้อยลง อีกทั้งเพื่อนๆ รอบตัวก็ทำแบบนี้ แล้วได้เงินทำให้เด็กอยากที่จะทำตาม มองว่าเรื่องแบบนี้ก็ไม่ใช่อะไรที่น่าอายของเด็กจนกว่าคลิปจะออกมา อีกส่วนคือการที่เด็กมีแฟน ถ่ายคลิป ถ่ายรูปกับแฟน เมื่อเลิกกันไป แฟนก็เอาไปโพสต์ ซึ่งมีทั้งตั้งใจถ่าย และ โดนแอบถ่าย หรือรู้ว่าผู้ชายแอบถ่ายแต่เด็ก ณ ตอนนั้นก็ไม่ได้สนใจ แต่เมื่อเลิกกันแล้ว ผู้ชายกลับเอาภาพหรือวิดีโอมาโพสต์ลง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“แรงข่มขู่ข่มขู่ใจนั้นเกิดจากตัวเด็กเอง เป็นเหตุให้เด็กถูกคุกคามได้ง่าย ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีความเหมาะสมอยู่แล้ว แต่ในส่วนของผู้ให้ข้อมูลที่รัฐนั้นมักจะขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, สัมภาษณ์, 8 มกราคม, 2564)

“การหลอกเด็ก ไปถ่ายภาพ หรือหลอกให้เด็กถ่ายภาพ ไปเพื่อที่เด็กจะได้เงินตอบแทน”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

“เกิดจากตัวเด็กเป็นส่วนหนึ่ง เนื่องจากเด็กยังมีอายุน้อย เด็กบางคนประเมินคุณค่าของตัวเองน้อยลง อีกทั้งเพื่อนๆ รอบตัวก็ทำแบบนี้ แล้วได้เงินทำให้เด็กอยากที่จะทำตาม อีกทั้งเรื่องแบบนี้ก็ไม่ใช่อะไรที่น่าอายของเด็กจนกว่าคลิปจะออกมา ผู้ปกครองก็ยังไม่สามารถอบรมได้มากพอที่จะสั่งสอนลูกหลานได้ โดยที่ผู้ปกครองมักจะปล่อยให้เด็กโตไม่อบรมเด็ก เป็นเหตุให้เด็กตัดสินใจพลาด อีกเรื่องคือเด็กกับผู้ปกครองมีปัญหา เด็กต่อต้านสังคม ทำให้เด็กทำโดยประชด

ผู้ปกครอง อีกส่วนคือการที่เด็กมีแฟน ถ่ายคลิป ถ่ายรูปกับแฟน เมื่อเลิกกันไป แฟนก็เอาไปโพสต์ ซึ่งมีทั้งตั้งใจถ่าย และ โคนแอบถ่าย หรือรู้ว่าผู้ชายแอบถ่ายแต่เด็ก ณ ตอนนั้นก็ไม่ได้สนใจ แต่เมื่อเลิกกันแล้ว ผู้ชายกลับเอาภาพหรือวิดีโอมาโพสต์ลง และอีกสาเหตุคือกฎหมาย ซึ่งตัวกฎหมายนั้นดีอยู่แล้ว แต่กระบวนการที่จะได้พยานหลักฐานเพื่อนำไปฟ้อง เช่น การนำเข้าสู่ข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้น หายากมาก ซึ่งเราไม่รู้ว่าใครเป็น ผู้นำเข้า เราจึงต้องขอจากผู้บริการ ซึ่งบางครั้งผู้บริการก็ไม่ได้ช่วยเหลือ ซึ่งก็จะต้องเป็นหน้าที่ของ ผู้ปฏิบัติเช่นเราที่จะต้องนำไปแจ้งกับผู้เสียหายเอง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

สาเหตุจากสภาพครอบครัว ปัญหาครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู เนื่องจากผู้ปกครองบางครอบครัวไม่สามารถดูแลเด็กได้ ขาดการอบรมเลี้ยงดูที่ดี ปล่อยให้เด็กในใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยไม่ได้ดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร ขาดการให้ความรู้เพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคาม ตลอดจนขาดความรู้เกี่ยวกับช่องทางในการขอความช่วยเหลือ ปัญหาครอบครัวที่ขาดความอบอุ่นทำให้เด็กต้องพึ่งพาสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปกครองไม่สามารถอบรมได้มากพอ เป็นเหตุให้เด็กตัดสินใจพลาด เด็กกับผู้ปกครองมีปัญหา เด็กต่อต้านสังคม ทำให้เด็กทำโดยประชดผู้ปกครอง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“ปัญหานี้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากว่าผู้ปกครองบางครอบครัวก็ไม่สามารถดูแลเด็ก เพราะโดยส่วนใหญ่เด็กจะอยู่กับคอมพิวเตอร์ตลอดเวลา แต่การอบรมเลี้ยงดูก็ยังสามารถทำได้โดยการปลูกฝังให้เด็กรู้จักรักษาวลสงวนตัว รวมทั้งสอนให้เด็กทราบถึงโทษของสื่อออนไลน์ว่ามีประโยชน์หรือโทษอย่างไรบ้าง แต่ปัญหาคือผู้ปกครองก็ยังไม่มีความรู้ด้านสื่อสังคมออนไลน์มากพอที่จะสอนเด็กได้ หรือผู้ปกครองบางคนก็มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสังคมออนไลน์กับเด็ก”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, สัมภาษณ์, 8 มกราคม, 2564)

“ครู และผู้ปกครองต้องหมั่นเฝ้าระวังลูกหลานของตนเอง และให้ความรู้แก่เด็ก เพื่อที่เด็กจะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อได้ง่าย”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มกราคม, 2564)

“ผู้ให้สัมภาษณ์มองว่าเป็นที่สภาพสังคมและจิตใจของคนในสังคม เนื่องจากสื่อทุกแขนง สามารถชักจูงเด็กให้หลงผิดได้ง่าย อีกทั้งปัญหาครอบครัวและสังคมก็เป็นอีกเหตุผลที่สำคัญ เนื่องจากในปัจจุบันนี้จะพบเห็น ได้บ่อยว่า เป็นตัวเด็กเองที่โพสต์ภาพถ่ายของตนลงในสื่อสังคมออนไลน์”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, สัมภาษณ์, 16 มกราคม, 2564)

“ถ้าเกิดมีปัญหาเกิดขึ้นกับเด็กการเลี้ยงดูจากครอบครัวซึ่งต้องดูแลและสภาพแวดล้อมชุมชนเองต้องมีความรับผิดชอบ เนื่องจากผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ปกครองต้องตระหนักให้ได้ว่า ต้องคอยปกป้องดูแล มีความรับผิดชอบต่อเด็กในการดูแล ซึ่งตามพรบ.คุ้มครองเด็กนั้น เด็กมีสิทธิที่จะอยู่อย่างปลอดภัย อีกทั้งถ้าผู้ใหญ่เข้าใจเด็กมากขึ้น เพื่อที่เด็กจะได้ไว้วางใจ และกล้าที่จะพูดคุยกับผู้ปกครองเอง แทนที่จะปรึกษากับเพื่อนเพียงอย่างเดียว”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

“ผู้ให้สัมภาษณ์เน้นไปที่การอบรมดูแลและความอบอุ่นในครอบครัวเป็นหลัก”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, สัมภาษณ์, 22 มกราคม, 2564)

“เรื่องนี้ส่งผลกับเด็กว่ากล้าหรือไม่กล้าทำในสิ่งที่ผิด ยกตัวอย่างเช่นเด็กบางคนไม่กล้าลงทำในสิ่งที่ผิดเนื่องจากคิดถึงบุคคลในครอบครัว”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6, สัมภาษณ์, 24 มกราคม, 2564)

“การติดตามมิจลาชีพนั้นยังไม่สามารถติดตามตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ หรือเทคโนโลยีของเจ้าหน้าที่รัฐยังไม่สามารถติดตามมิจลาชีพได้ และความต้องการของเด็กที่อยากมีอยากได้ อยากมีคนยอมรับ เมื่อมิจลาชีพทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวก็สามารถเข้าถึงตัวเด็กได้ ความสัมพันธ์ของเด็กและพ่อแม่ที่ต่างกัน ด้านศีลธรรมที่น้อยลงในสังคมที่ต้องแข่งขันพื้นฐานทางความคิด(สถาบันครอบครัว) ที่ถูกปลูกฝังไม่เข้มแข็ง รวมถึงการพิจารณาโทษของแต่ละกรณีนั้น ศาลสามารถใช้ดุลพินิจได้ ถ้าโทษหนักแต่กลับลงโทษผู้ต้องหาเบาว่าที่ควรนั้นผู้ต้องหาที่ไม่เข็ดหลาบและกลับมาก่อทำผิดซ้ำอีก”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 7, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์, 2564)

“ผู้ปกครองต้องมีความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่านี้ และต้องพร้อมที่จะช่วยเหลือเด็กให้มากที่สุด และเมื่อสุดท้ายเด็กเกิดพลาด ผู้ปกครองต้องคอยช่วยเหลือเด็กและให้กำลังใจเด็ก”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

“ครอบครัวมีส่วนร่วมป้องกันตัวเด็กให้ปลอดภัยที่สุดในการเลี้ยงดู และอบรมสั่งสอนเนื่องจากเด็กยังไม่สามารถดูแลตัวเองได้ รวมทั้งโรงเรียน เพื่อน และครู ร่วมกระตุ้นให้เด็กทราบถึงภัยคุกคาม การดูแลเด็กในการใช้ช่องทางออนไลน์ว่าเด็กใช้ช่องทางออนไลน์ไหนบ้าง ควบคุมการใช้ให้อยู่ในสายตาของผู้ปกครองตลอดเวลา”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 9, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์, 2564)

ในส่วนของผู้ก่อเหตุ สมัยก่อนอาจจะเป็น โรคจิตทางเพศ เช่น สำเร็จความใคร่ให้เด็กดู แต่ในปัจจุบันมีการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการเข้าถึงตัวเด็ก เช่น การส่งภาพเรื่อร่างของผู้ก่อเหตุให้เด็กดูผ่านทางช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ สื่อโซเชียลมีเดีย จึงเป็นช่องทางให้ผู้ก่อเหตุยังสามารถเข้าถึงตัวเด็กผ่านช่องทางออนไลน์ได้หลายช่องทาง อีกทั้งผู้ต้องหาต้องการได้ประโยชน์จากเด็ก ทั้งในรูปแบบของเงินที่จะสามารถนำภาพลามกของเด็กไปขาย หรือนำมาขู่ตัวเด็กเองให้กลัว กรณีที่ผู้ต้องหาเป็นเด็ก อาจเกิดจากความคึกคะนอง อยากอวดเพื่อนว่าได้กระทำลงโรงงไปโดยที่ตัวเองไม่รู้ว่าควรหรือไม่ อาจเกิดจากความสนุกของเด็ก ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“เกิดจากคนร้ายที่มีพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากเด็กในทางออนไลน์ ซึ่งมักจะ เป็นโรคใคร่เด็กซึ่งในอดีตนั้นอาจจะพบได้น้อย แต่ในปัจจุบันพบได้ง่ายขึ้น และอีกสาเหตุคือคนร้ายมีอยู่จริงในโลกออนไลน์ ส่วนการจำกัดสิทธิ์เด็กนั้นอาจจะไม่ถูกต้อง อีกทั้งคนร้ายควรถูกสังคมประณามกับพฤติกรรมของคนร้ายมากกว่านี้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มกราคม, 2564)

“ผู้ร้ายต้องการเงิน ก็เลยคิดวิธีที่จะได้เงิน โดยเสนอเงินให้เหยื่อ แล้วเมื่อเหยื่ออยากได้เงินก็เลยถ่ายรูปส่งให้ผู้ร้าย จากนั้นผู้ร้ายก็นำภาพดังกล่าวมาแบล็คเมลล์เหยื่อ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6, สัมภาษณ์, 24 มกราคม, 2564)

“ผู้ต้องหาต้องการได้ประโยชน์จากเด็ก ทั้งในรูปแบบของเงินที่จะสามารถนำภาพลามกของเด็กไปขาย หรือนำมาขู่ตัวเด็กเองให้กลัว กรณีที่ผู้ต้องหาเป็นเด็ก อาจจะเกิดจากความคึกคะนอง อยากอวดเพื่อนว่าได้กระทำการลงไปโดยที่ตัวเองไม่รู้ว่าจะควรหรือไม่ และอาจจะเกิดจากความสนุกของเด็ก”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์, 2564)

นโยบายการป้องกันการคุกคามเด็ก เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ แต่ละแพลตฟอร์ม ก็จะมีระดับความเข้มในการป้องกันต่างกัน ไปบางแพลตฟอร์มถ้าพบภาพเด็กลามกอนาจารก็จะมีการบล็อกอัตโนมัติ แต่ในบางช่องทางนั้นยังไม่สามารถป้องกันในส่วนการคุกคามเด็กได้ ในเรื่องของการให้ความร่วมมือในการขอข้อมูลก็แตกต่างกันไปในแต่ละนโยบายของแต่ละแพลตฟอร์ม ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจกระทำที่เป็นการล่วงละเมิดทางเพศของเด็กเช่นกัน

ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“เนื่องจากเด็กหรือเยาวชนตามกฎหมายอายุนั้น อายุยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์เด็กที่ถูกล่วงละเมิดนั้น ไม่จำกัดว่าต้องเป็นเด็กเพศหญิงเท่านั้น ปัจจุบันยังมีเด็กเพศชายที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศอีกด้วย สาเหตุนั้นอาจจะแบ่งได้ทั้งจากตัวของเด็ก ได้แก่ ครอบครัวของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ รวมไปถึงเพื่อนของเด็กด้วย และตัวผู้ก่อเหตุ โดยในส่วนของตัวผู้ก่อเหตุนั้นในสมัยก่อนอาจจะเป็นโรคจิตทางเพศที่อาจพบเจอได้ เช่น พวกที่สำเร็จความใคร่ให้เด็กดู แต่ในปัจจุบันมีการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการเข้าถึงตัวเด็ก เช่น การส่งภาพเรื่อร่าของตัวผู้ก่อเหตุให้เด็กดูผ่านทางช่องทางออนไลน์ต่างๆ ซึ่งทั้งในตัวของเด็กก็จะมี การป้องกันในส่วนของเด็กแต่ละคน โดยเด็กบางคนสามารถป้องกันตัวเองโดยการตัดการติดต่อกับผู้ก่อเหตุไปได้ แต่เด็กบางคนไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวของเด็กเองว่าสามารถหาวิธีการป้องกันตัวเองได้ไหมและผู้ก่อเหตุว่ามีช่องทางวิธีการในการเข้าถึงเด็กได้มากน้อยแค่ไหน หากทั้งสองมีความสัมพันธ์กันก็จะเกิดการล่วงละเมิดเกิดขึ้น คล้ายกับทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรมที่มีทั้งเหยื่อ ผู้กระทำความผิด และโอกาสในที่นี้หมายถึงสื่อโซเชียลมีเดีย จึงเป็นช่องทางให้ผู้ก่อเหตุยังสามารถเข้าถึงตัวเด็กผ่านช่องทางออนไลน์ได้ แต่ในปัจจุบันมีช่องทางออนไลน์หลายๆช่องทางนั้น ยังมีนโยบายการป้องกันการคุกคามเด็ก

เพื่อปกป้องตัวเองแล้ว เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ แต่ละแพลตฟอร์มก็จะมีระดับความเข้มในการป้องกันต่างกัน ไปบางแพลตฟอร์มถ้าพบภาพเด็กลามกอนาจารก็จะมีการบล็อกอัตโนมัติแต่ในบางช่องทางนั้นยังไม่สามารถป้องกันในส่วนการคุกคามเด็กได้ ในเรื่องของความร่วมมือในการขอข้อมูลก็แตกต่างกันไปในแต่ละนโยบายของแต่ละแพลตฟอร์ม ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจกระทำที่เป็นการล่วงละเมิดทางเพศของเด็กเช่นกัน”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 9, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์, 2564)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่าสาเหตุการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์เกิดจากตัวเด็กเป็นส่วนหนึ่ง เนื่องจากเด็กยังมีอายุน้อยขาดความระมัดระวังตัวเอง หรือเห็นเพื่อนๆ รอบตัวทำแล้วได้เงินทำให้เด็กอยากที่จะทำตาม ผู้ปกครองไม่อบรมสั่งสอนลูกหลานเป็นเหตุให้เด็กตัดสินใจพลาด เด็กมีแฟน ถ่ายคลิป ถ่ายรูปกับแฟน เมื่อเลิกกันไป แฟนก็เอาไปโพสต์ กระบวนการทางกฎหมายที่จะได้พยานหลักฐานเพื่อนำไปฟ้อง เช่น การนำเข้าข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นหายาก ต้องขอความร่วมมือจากผู้ให้บริการ ซึ่งผู้ให้บริการบางรายก็ไม่ให้ความร่วมมือ

2.6 บุคลิกภาพของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์

ในสังคมออนไลน์นั้น เด็กทุกคนสามารถตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศได้เสมอ เด็กที่เรียบร้อยก็สามารถตกเป็นเหยื่อได้ เด็กบางคนนั้นเมื่ออยู่โลก โซเชียลบุคลิกภาพจะเปลี่ยนไปตามแต่ละ Platform เนื่องจากว่า Platform นั้น จะเป็นพื้นที่ของตัวเอง หรือในโลกชีวิตจริง เด็กจะถูกตีกรอบจากสภาพแวดล้อมหลายอย่างรอบตัว แต่เมื่ออยู่ในโลกออนไลน์เด็กจะมีความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งจะเป็นช่องทางให้คนร้ายเข้ามาหา หรือตัวเด็กเองก็จะมีโอกาสไปคุกคามคนอื่น

ส่วนแรกเป็นเด็กที่ปกติมีบุคลิกภาพเรียบร้อยจะส่งผลให้ตกเป็นเหยื่อได้ง่ายเนื่องจากไม่มีประสบการณ์โดยตรง หรือสภาพแวดล้อมที่คนรอบตัวเคยตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ จึงทำให้ขาดการระมัดระวังตัวเอง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“เด็กที่เรียบร้อยก็สามารถตกเป็นเหยื่อได้ เด็กเรียบร้อยบางคนก็ไม่กล้าที่จะส่งรูปของตนเองให้กับผู้ต้องหา แต่บางคนก็กล้าที่จะส่งให้ ซึ่งเด็กกลุ่มนี้ผู้ต้องหาจะเข้าถึงได้ง่าย ส่วนเด็กที่มีความมั่นใจในตัวเองนั้น มักจะป้องกันตัวเองได้ดีกว่าเด็กที่เรียบร้อย”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, สัมภาษณ์, 8 มกราคม, 2564)

ส่วนที่สองจะมองว่าเด็กที่มีหน้าตาดีมีบุคลิกภาพที่มีความมั่นใจในตนเองสูง กล้าแสดงออก และได้รับความนิยมมากจากสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้มีความโดดเด่นกว่าเด็กทั่วไป

“เด็กมีหลากหลายแบบ เช่น ภาพโป๊อาจจะต้องเป็นเด็กที่มีหน้าตาดี หรือเด็กที่ต้องการพิธีเซนต์ตัวเองเพื่อจะได้เงิน หรือเด็กที่ต้องการเงินเอาไวใช้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

“เราไม่สามารถดูว่าเด็กเป็นเด็กแบบไหนเมื่อมองจากภายนอกได้ แต่จากประสบการณ์การทำงานนั้น เด็กที่มีเงิน หรือเด็กที่ขาดความอบอุ่น (เนื่องจากเด็กหาเลี้ยงชีพด้วยวิธีนี้) ก็สามารถตกเป็นเหยื่อของการถูกคุกคามทางเพศได้เหมือนกัน”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, สัมภาษณ์, 22 มกราคม, 2564)

“เด็กที่มั่นใจ พบเยอะ เด็กที่เรียบร้อย และเด็กที่มีลักษณะทั่ว ๆ ไป”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6, สัมภาษณ์, 24 มกราคม, 2564)

“คนที่ถูกนำภาพไปใช้ หรือแอบอ้างว่าคลิปนั้นเป็นคลิปของเด็กนั้น ส่วนใหญ่ผู้กระทำผิดจะอิจฉาเด็กคนดังกล่าว ซึ่งมักจะเป็นเด็กที่โดดเด่นกว่าคนอื่น เช่น เรียนเก่ง ประพาศดี ซึ่งบางกรณีทำให้เด็กกลัว และเสียความมั่นใจไปเลย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่ไม่เกี่ยวข้องเลย เด็กที่เอาตัวเองเข้าไปมีส่วนในการกระทำผิดนั้น เช่น เด็กส่งภาพ วิดีโอช่วยเหลือตัวเองให้ผู้ต้องหาเพื่อแลกกับเงิน มักจะเป็นเด็กคือ เชื่อมั่นในตัวเองสูง และไม่คิดว่าการกระทำของตนเองนั้นผิด แต่พอเกิดความเสียหายนั้นเด็กก็จะมาแจ้งความและคิดว่าจะกลับไปทำอีก บางคนครอบครัวก็มีปัญหาหรือสังคม เช่น โรงเรียนมีปัญหา โดยเด็กบางคนจะคิดว่าการทำเรื่องแบบนี้ได้เด็กนั้นเท่า แจ้งเนื่องจากหาเงินโดยตัวเองได้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

“ไม่มีข้อจำกัดว่าเด็กที่มีบุคลิกใด จะตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศ แต่จากที่ตนพบ เจอนั้น เด็กที่มักจะตกเป็นเหยื่อมักจะกล้าแสดงออก มีความโตกว่าวัย อยากรู้อยากลอง หรือในบางกรณีนั้นผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลมากนัก แต่ในบางกรณีนั้นเด็กที่ค่อนข้างจะเก็บตัวก็สามารถตกเป็นเหยื่อได้เช่นเดียวกัน ซึ่งเด็กกลุ่มนี้นั้นเมื่ออยู่ในสังคมออนไลน์ก็จะมีพฤติกรรมที่กล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าคุย แตกต่างจากในชีวิตจริง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์, 2564)

ส่วนที่สามจะมองว่าเด็กทุกคนไม่ว่าจะมีบุคลิกแบบไหนมีโอกาสตกเป็นเหยื่อได้เท่ากัน เนื่องจากขาดประสบการณ์ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ตามผู้กระทำความผิดไม่ทัน ฉะนั้นผู้ปกครองต้องคอยควบคุมการเข้าถึงสื่อออนไลน์

“เด็กทุกคนสามารถตกเป็นเหยื่อได้หมด ไม่ว่าจะมีบุคลิกแบบไหน”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มกราคม, 2564)

“บุคลิกเด็กบางคนนั้นเมื่ออยู่โลกโซเชียล เปลี่ยนไปตามแต่ละ Platform เนื่องจากว่า Platform นั้น จะเป็นพื้นที่ของเด็กเอง หรือในโลกชีวิตจริงเด็กจะถูกตีกรอบจากสภาพแวดล้อมหลายอย่างรอบตัว แต่เมื่ออยู่ในโลกออนไลน์เด็กจะมีความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งจะเป็นช่องทางให้คนร้ายเข้ามาหา เด็กเองก็จะมีโอกาสไปคุกคามคนอื่นเช่นเดียวกัน”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, สัมภาษณ์, 16 มกราคม, 2564)

“ในสังคมออนไลน์นั้น เด็กทุกคนสามารถตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศได้เสมอ เพราะประสบการณ์ของเด็ก ตามไม่ทัน ฉะนั้นผู้ปกครองต้องคอยควบคุมการเข้าถึงสื่อออนไลน์อย่างใกล้ชิดในการใช้สังคมออนไลน์”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 7, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์, 2564)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นว่าไม่สามารถรู้ว่าเด็กเป็นเด็กแบบไหนเมื่อมองจากภายนอกแต่เด็กที่มีหน้าตาดีมีบุคลิกภาพที่มีความมั่นใจในตนเองสูง กล้าแสดงออก

และได้รับความนิยมนอกจากสื่อสังคมออนไลน์ มีความโตกว่าวัย อยากรู้ อยากลอง ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแล ส่วนเด็กที่ค่อนข้างจะเก็บตัวก็สามารถตกเป็นเหยื่อได้เช่นเดียวกัน ซึ่งเด็กกลุ่มนี้นั้นเมื่ออยู่ในสังคมออนไลน์ก็จะมีพฤติกรรมที่กล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าคุย แตกต่างจากในชีวิตจริง

2.7 ผลกระทบของการคุกคามทางเพศต่อเด็กและเยาวชนทางสื่อออนไลน์

การคุกคามทางเพศต่อเด็กและเยาวชน ในสังคมออนไลน์นั้น ส่งผลกระทบต่าง ๆ ดังนี้

1) ผลกระทบต่อตัวเด็กจะเป็นผลกระทบโดยตรง การถูกคุกคามทางเพศทางสื่อออนไลน์ ส่งผลกระทบต่อเด็กที่เป็นเหยื่อทั้งทางด้านร่างกาย สภาพจิตใจ และสังคม สุขภาพจิตไม่ดี เกิดภาวะซึมเศร้า อยากฆ่าตัวตาย เนื่องจากรู้สึกอับอาย หวาดกลัว กังวลใจ ถูกเพื่อนดูถูก กลียดชัง ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เกิดความเครียด บางคนเกิดบาดแผลในรวมถึงสภาพจิตใจ เมื่อเพื่อนโรงเรียนเห็นภาพหรือวิดีโอลามกของเด็ก ก็จะแก้ปัญหาโดยให้เด็กลาออก หรือเด็กบางคนต้องย้ายที่เรียนเพื่อหนีสังคมเดิมๆ ส่งผลทำให้ผลการเรียนต่ำลง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“เด็กมักจะมีอาการซึมเศร้า หวาดระแวง ไม่กล้าเข้าสังคม กลัวคนอื่นจะรู้จักตัวเอง ซึ่งอาการเหล่านี้ต้องใช้เวลาหรือการบำบัด ซึ่งเด็กมักจะจำเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ และถ้ามีคนมาพูดถึงเรื่องราวของเด็กในอดีตก็จะเป็นการตอกย้ำเด็ก”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มกราคม, 2564)

“ผลกระทบต่อตัวเด็กมีเยอะมาก เนื่องจากเด็กจะคิดว่าตนเองจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ เพราะเด็กคิดว่าครอบครัวจะต่อว่า แล้วเด็กจะคิดว่าเพื่อนของตนจะสามารถช่วยเหลือได้ แต่กลายเป็นว่าการกระจายของข่าวสารขยายไปมากกว่า และไม่สามารถควบคุมได้ จากนั้นทางครอบครัวจึงทราบข่าว โดยเบื้องต้นทางพ่อแม่เด็กมักจะไม่ว่างหน่วยงานราชการ จะจัดการด้วยตัวเองก่อน แต่กรณีที่สถานการณ์มันแพร่ไปไกลกว่าที่ครอบครัวจะดูแลได้ จึงจะเข้ามาให้ภาครัฐช่วยเหลือ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

“ผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นตัวผู้กระทำผิดก็จะถูกดำเนินคดีส่วนตัวเด็กที่เป็นเหยื่อนั้น มักจะมีผลกระทบในอนาคต เนื่องจากภาพดังกล่าวจะถูกเผยแพร่ออกไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อจิตใจของเด็กอย่างแน่นอน อีกทั้งในปัจจุบันสังคมจะมองเหยื่อในแนวทางที่เป็นไปในทิศทางลบชะมากกว่า”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, สัมภาษณ์, 22 มกราคม, 2564)

“1) กระทบต่อตัวเด็ก เช่นเด็กที่โดนแอบถ่ายมักจะรับไม่ได้ ครอบครัวมีความกังวล ตัวเด็กมีความอาย ส่งผลกระทบต่อเด็กในการดำเนินชีวิตทั่ว ๆ ไป 2) ผู้ปกครองที่อยู่กับเด็ก โดยเด็กที่ไม่มีความสุข พ่อแม่ก็ไม่มีความสุขตามเด็กไปด้วย”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6, สัมภาษณ์, 24 มกราคม, 2564)

“เด็กบางคนมีผลกระทบต่อสภาพจิตใจบางคนมีภาวะซึมเศร้าหรือถึงขั้นฆ่าตัวตายได้ แม้ว่าผู้ปกครองจะได้อธิบายให้เด็กฟังได้ ซึ่งมีทั้งผู้ปกครองที่เข้าใจ และไม่เข้าใจ และผู้ปกครองที่ไม่สนใจเลย มีหน่วยงานกระทรวงยุติธรรมจะเยียวยายอยู่แล้ว โดยการจ่ายเงินให้กับเด็ก แต่ต้องดำเนินคดีก่อน สังคมในโรงเรียนที่ดูคลิปลหุด เนื่องจากสังคมในโรงเรียนพูดถึงเรื่องนี้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

“ในกลุ่มตัวอย่างเด็กที่ได้ศึกษา ผลกระทบที่มีต่อเด็กนั้นจะไม่ *one side fit all* โดยผลกระทบจะแตกต่างกันไปตามประเภทของเด็กแต่ละคน ตามสภาพแวดล้อมของเด็กที่แตกต่างกันไป เช่น เด็กที่นำตัวเองไปเสี่ยง หรือ ไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี กลุ่มเด็กแว้น เด็กที่มีความเสี่ยงในการใช้ยาเสพติด เด็กในกลุ่มนี้จะมีแนวโน้มถูกคุกคามทางเพศ มากกว่าเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี หรือครอบครัวที่เอาใจใส่ในตัวเด็ก มาตรการที่จะลงไปเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดเพื่อการช่วยเหลือเด็กนั้น ก็ต้องแบ่งตามสาเหตุที่จากนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงนำไปสู่มาตรการแก้ไข”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 9, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์, 2564)

“1) อนาคตเด็กเสียหายเช่นเมื่อโรงเรียนเห็นภาพหรือวิดีโอลามกของเด็ก จะแก้ปัญหาโดยให้เด็กลาออก 2) ถูกเพื่อนดูถูก เกลียดชัง ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม 3) เด็กต้องเปลี่ยนแปลงตนเอง ทั้งการทำศัลยกรรมเพื่อเปลี่ยน ไปจนถึงการเปลี่ยนชื่อ นามสกุล เพื่อไม่ให้ผู้อื่นจำได้ 4) เด็กมีอาการนอนไม่หลับ กินผิดปกติทั้งกินไม่ได้ หรือกินมากจนเกินไป ซึ่งมักจะเกิดจากความเครียดรวมถึงสภาพจิตใจของเด็กมีภาวะซึมเศร้าภาวะฆ่าตัวตายมีบาดแผลทางจิตใจ รู้สึกอับ

อายุ หวาดกลัว 5) ครอบครัว โดยบางครอบครัวนั้นมีความเสี่ยง หรือเป็นครอบครัวที่ประสบความสำเร็จ ก็มักจะกังวลว่าญาติจะได้รับความอับอาย 6) การเรียนของเด็กตก หรือเด็กบางคนต้องย้ายที่เรียน เพื่อหนีสังคมเดิมๆ 7) โดยส่วนใหญ่แล้วนั้น ครอบครัวไม่เข้าใจ และรับไม่ได้กับสิ่งที่เกิดขึ้น ทางคนซึ่งทำงานในด้านนี้เฉพาะนั้น ต้องพูดคุยให้ครอบครัวเด็กเข้าใจว่าเด็กนั้นถูกหลอกหรือล่อลวง โดยผู้ใหญ่ซึ่งมีวุฒิภาวะมากกว่าเด็กมาก ในกรณีอย่างนี้เด็กจะถูกหลอกหรือล่อลวงได้ง่ายมาก ซึ่งสุดท้ายแล้วปัญหาเมื่อเกิดขึ้น ทุกครอบครัวก็จะสามารถยอมรับได้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์, 2564)

2. ผลกระทบด้านครอบครัว บางครอบครัวนั้นมีความเสี่ยง หรือเป็นครอบครัวที่ประสบความสำเร็จ ก็มักจะกังวลว่าญาติจะได้รับความอับอาย โดยส่วนใหญ่แล้วนั้น ครอบครัวไม่เข้าใจ และรับไม่ได้กับสิ่งที่เกิดขึ้น ต้องสร้างความเข้าใจให้ครอบครัวเด็ก เข้าใจว่าเด็กนั้นถูกหลอกหรือล่อลวง โดยผู้ใหญ่ซึ่งมีวุฒิภาวะมากกว่าเด็กมาก ในกรณีอย่างนี้เด็กจะถูกหลอกหรือล่อลวงได้ง่ายมาก ดังนั้นครอบครัวจะเป็นผู้ดูแลและรักษาสภาพจิตใจของเด็กได้ดีที่สุด

ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“เมื่อรูปภาพ หรือคลิปวิดีโอได้ถูกโพสต์ลงในโลกออนไลน์ไม่สามารถลบได้ 100 % ซึ่งเจ้าหน้าที่อาจจะลบที่ต้นคลิปได้ แต่ปลายทางที่คลิปได้กระจายออกไปนั้น เราไม่สามารถทราบได้เลยว่ารูปภาพหรือวิดีโอจะถูกเผยแพร่เมื่อใด เมื่อเป็นดังนี้เด็กก็จะถูกกระทำซ้ำๆ ไปเรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อจิตใจของเด็กแน่นอน ยกตัวอย่างคดีของผู้ให้สัมภาษณ์เอง ผู้เสียหายขณะที่ถูกอัคคลิปไว้มีอายุประมาณ 12 ปี ต่อมาเมื่อคลิปถูกเผยแพร่ไปผู้เสียหายได้แต่งงานมีครอบครัวไปแล้ว หรือผู้เสียหายบางคนไม่เคยเปิดเผยให้ผู้ปกครองหรือญาติพี่น้องทราบเรื่องมาก่อน ต่อมาภายหลังทราบก็จะทำให้ผู้ปกครองหรือญาติรับไม่ได้ ซึ่งบางครั้งผู้ปกครองไม่ได้กลัวหรืออับอายกับรูปภาพหรือวิดีโอดังกล่าว แต่ผู้ปกครองเริ่มไม่มั่นใจในพฤติกรรมของเด็กว่าเหตุใดจึงมีพฤติกรรมอย่างนั้นได้ ถ้าหากเด็กหรือครอบครัวต้องการเยียวยาสภาพจิตใจสามารถส่งตัวไปที่ กระทรวงพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์(พม.)”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, สัมภาษณ์, 8 มกราคม, 2564)

“การที่ชุดปฏิบัติการ TICAC ทำงานจะไม่มี การแถลงข่าวดังนั้นคนทำผิดก็ได้รับโทษไป เพราะมันจะส่งผลกระทบต่อตรงกับเหยื่อและผู้ต้องหา เนื่องจากญาติพี่น้องยังคงต้องอยู่ในสังคมต่อไป และการขอความร่วมมือระหว่างประเทศก็ง่าย”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, สัมภาษณ์, 16 มกราคม, 2564)

“ก่อให้เกิดเด็กและครอบครัวได้รับความอับอาย ไม่อยากอยู่ในสังคม(โรงเรียน) เดิมๆ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 7, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์, 2564)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นว่าผลกระทบโดยตรงจะเป็นผลกระทบต่อตัวเด็ก ผลกระทบจะแตกต่างกันไปตามประเภทของเด็กแต่ละคน ตามสภาพแวดล้อมของเด็กที่แตกต่างกันไปทางด้านร่างกาย สภาพจิตใจ และสังคม สุขภาพจิตไม่ดี ต้องใช้เวลาหรือการบำบัด และยังส่งผลในระยะยาวในอนาคต เมื่อรูปภาพ หรือคลิปวิดีโอได้ถูกโพสต์ลงในโลกออนไลน์ไม่สามารถลบทั้งหมดได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่อาจจะลบที่ต้นคลิปได้ แต่ปลายทางที่คลิปได้กระจายออกไปไม่สามารถทราบว่าจะถูกเผยแพร่อีกเมื่อใดบางครั้งรอบรั้วนั้นมีชื่อเสียง หรือเป็นครอบครัวที่ประสบความสำเร็จ ก็มักจะกังวลว่าญาติจะได้รับ ความอับอาย

3. ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

3.1 ความเหมาะสมสอดคล้องของกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ ตลอดจนบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิด

กฎหมายหรือนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ ตลอดจนบทลงโทษสำหรับผู้กระทำ นั้น บทลงโทษมีความเหมาะสมดีแล้ว แต่การดำเนินการนำผู้ต้องหามาลงโทษนั้นมีความลำบาก เนื่องจากว่าในโลกออนไลน์นั้น ไม่สามารถเก็บพยานหลักฐานได้ครบทั้งหมด เพราะบางครั้งผู้ต้องหาที่สามารถลบพยานหลักฐานออกไปจากออนไลน์ได้ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะจับกุมตัวผู้ต้องหาได้ การจะไปถึงซึ่งการลงโทษนั้น หน่วยงาน หรือเครื่องมือยังไม่สามารถทำได้ เช่น ผู้เสียหายมาแจ้งความ เจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถลบคลิปได้ทันที

ต้องขอหมายจากศาล อีกทั้งยังไม่สามารถลบได้ทุกคลิปซึ่งในกรณีแล้วแต่ประเทศ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“บทลงโทษมีความเหมาะสมดีแล้ว แต่การดำเนินการนำผู้ต้องหามาลงโทษนั้นมีความลำบาก เนื่องจากว่าในโลกออนไลน์นั้น ไม่สามารถเก็บพยานหลักฐานได้ครบทั้งหมด เพราะบางครั้งผู้ต้องหาก็สามารถลบพยานหลักฐานออกไปจากออนไลน์ได้ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะจับกุมตัวผู้ต้องหาได้ อีกทั้งรัฐบาลขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการสืบค้นหาพยานหลักฐานออนไลน์ แม้แต่หน่วยงานของตัวเอง ถึงแม้จะมีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำงานในการสืบหาพยานหลักฐานออนไลน์โดยเฉพาะ แต่ก็ยังเป็นเพียงการสืบหาในระดับเบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถสืบค้นถึงต้นตอการกระทำผิดได้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, สัมภาษณ์, 8 มกราคม, 2564)

“บทลงโทษมีความเหมาะสมดีแล้ว แต่การจะไปถึงซึ่งการลงโทษนั้น หน่วยงานหรือเครื่องมือยังไม่สามารถทำได้ เช่น ผู้เสียหายมาแจ้งความ เจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถลบคลิปได้ทันที ต้องขอหมายจากศาล อีกทั้งยังไม่สามารถลบได้ทุกคลิปซึ่งในกรณีแล้วแต่ประเทศ ในกรณีนี้กระทรวงดิจิทัลควรรู้ข้อมูลเฉพาะทาง เช่น เมื่อพนักงานสอบสวนได้สอบถามไปนั้น กระทรวงดิจิทัลก็มักจะตอบในภาพรวมว่าเซิร์ฟเวอร์อยู่ต่างประเทศไม่สามารถระบุตัวตนได้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6, สัมภาษณ์, 24 มกราคม, 2564)

“กฎหมายเหมาะสมพอแล้ว แต่การลงโทษยังต้องมีการปรับ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 7, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์, 2564)

“กฎหมายนั้นครอบคลุมดีอยู่แล้ว แต่ควรแก้ไขเพื่อความครอบคลุมเพื่อให้เข้ากับบริบทสังคมปัจจุบัน เนื่องจากผู้ต้องหาหวังเงินอยู่แล้ว และทราบด้วยการตรวจสอบการโพสต์ภาพลงในInternetนั้นยาก ดังนั้น กฎหมายควรแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบทการทำความผิดซึ่งในปัจจุบันนี้มีหลากหลายมากขึ้นกว่าเดิม”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

“ตัวบทกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันนั้น ถือว่าดี และมีความเหมาะสมอยู่แล้ว แล้วในบางมาตราก็มีการปรับให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันอีกด้วย ส่วนบทลงโทษตามกฎหมายถือว่ามีความรุนแรง การบังคับใช้กฎหมายหลาย ๆ หน่วยงานยังพบว่ามีความหละหลวมอยู่ เนื่องจากหลายๆพื้นที่มีการปฏิบัติที่แตกต่างกันไป เช่น การเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน การบันทึกลงแผ่นซีดี ซึ่งสามารถนำไปเผยแพร่ได้ จะถือว่าเป็นการข่มขืนซ้ำ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์, 2564)

อีกประเด็นคือ รัฐบาลขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการสืบค้นหาพยานหลักฐานออนไลน์ แม้แต่หน่วยงานของตัวเอง ถึงแม้จะมีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำงานในการสืบหาพยานหลักฐานออนไลน์โดยเฉพาะ แต่ก็ยังเป็นเพียงการสืบหาในระดับเบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถสืบค้นถึงต้นตอการกระทำผิดได้ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“เหมาะสมสอดคล้องแต่ควรต้องเข้าไปถึงการขอร้องเพื่อให้ได้พยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ครั้งควรปรับเปลี่ยนการให้ความรู้จัดการไปจัดโครงการปกติทำ Infographic แจกเป็นการทำ Interactive ว่าหากเกิดปัญหาขึ้นเด็กจะต้องทำอะไรและให้ความรู้ไปตามทางเลือกต่างๆ โดยให้โลกออนไลน์เป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์และดึงให้เด็กรู้ว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว ให้รู้ว่าเด็กจะปรึกษาใครได้ ครูควรมีชั่วโมงใช้ความรู้ออนไลน์”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, สัมภาษณ์, 16 มกราคม, 2564)

“กฎหมายหรือนโยบายของรัฐนั้น จริงๆแล้วถือว่าเหมาะสมดีอยู่แล้ว แต่ผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานในสายงานนี้โดยตรง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นอาจจะตามรูปแบบการกระทำผิดไม่ทัน เนื่องจากปัจจุบันไม่ใช่แค่ภาพโป๊แต่เป็นสื่อ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, สัมภาษณ์, 22 มกราคม, 2564)

“ถ้าหากมีการกระทำผิดเกิดขึ้น การดำเนินการด้านกฎหมายนั้นยังไม่มีปัญหา แต่อาจจะมีขั้นตอนเพิ่มขึ้นในเรื่องสหวิชาชีพในการสอบปากคำ และในปัจจุบันที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการตั้งคณะทำงานเฉพาะที่มีความชำนาญ (ticac) อยู่แล้วมาปฏิบัติหน้าที่แต่ปัญหาอาจจะ

เกิดจากตัวของเด็กในการให้ความร่วมมือการให้ข้อมูล โดยเด็กอาจจะไม่ยอมเปิดเผยเหตุการณ์ที่เด็กถูกล่วงละเมิด หรือผู้ปกครองอาจมีอิทธิพลกับตัวเด็กเพราะบางครั้งเด็กยังไม่สามารถตัดสินใจเองได้ หลักฐานที่ตรวจพิสูจน์หาการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เด็กอาจมีส่วนร่วมหรือให้ความยินยอมในเหตุการณ์ หากมีคดีดังกล่าวเกิดขึ้นมานั้น หน่วยงานเฉพาะทางจะมารับมือกับปัญหาได้ดีกว่าหน่วยงานทั่วไป เนื่องจากการดำเนินการคดีเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนจะมีขั้นตอนที่ยุ่ยากมากกว่าคดีที่เกี่ยวกับผู้ใหญ่และหน่วยงานเฉพาะจะทำงานในหน่วยงานเดียว เช่น กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ หรือคณะทำงาน ticac แต่สถานีตำรวจทั่วไปอาจจะมีปัญหาเรื่องทรัพยากรทางด้านอุปกรณ์ คน เงินที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน ดังนั้นควรจะมีกฎหมายหรือข้อบังคับต่อหน่วยที่ชัดเจน เช่นหน่วยที่ตั้งมาเพื่อดำเนินคดีเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็กว่ากรณีไหนควรจะมีเจ้าหน้าที่ให้เข้ามาช่วยเหลือในการดำเนินคดี หรือตามสถานีตำรวจต่างๆ ก็ควรมีพนักงานสอบสวนหญิงที่เข้ามาทำคดีโดยเฉพาะแยกออกมาจากการปฏิบัติหน้าที่โดยทั่วไปเพื่อให้สะดวกต่อการปฏิบัติโดยตรงลดปัญหางานล้นมือเพราะคดีประเภทนี้เป็นคดีที่มีขั้นตอนยุ่งยาก ยกตัวอย่างเช่น กองบัญชาการตำรวจนครบาลนั้น จะมีกองกำกับการเด็กและสตรี(คส.) จะมีหน่วยงานที่ชัดเจนที่ทำเฉพาะนี้อยู่

โทษตามกฎหมายในคดีเกี่ยวกับเด็กนั้นจะเป็นโทษที่มีอัตราโทษจำคุกกว่า 3 ปี ซึ่งถือว่าเป็นโทษหนัก ลงโทษที่ศาลอาญา แต่จะสามารถยับยั้งการกระทำผิดได้ผลจริงหรือไม่นั้น เช่นผู้ก่อเหตุจะกระทำการล่วงละเมิดทางเพศเด็กนั้นผู้ก่อเหตุจะประเมินอยู่ 2 ประเด็น 1.ผลกระทบทหรือโทษที่ผู้ก่อเหตุจะได้รับว่าจะได้รับโทษเท่าใด 2.ประเมินโอกาสในการถูกจับกุม ถ้าหากผู้กระทำผิดมีโอกาสถูกจับกุมมากต้องได้รับผลกระทบแบบนี้แน่นอนก็จะทำให้การลงโทษครั้งนั้นสำเร็จเพราะจุดประสงค์ของการลงโทษคือทำให้ผู้เสียหายพึงพอใจว่าคนกระทำผิดได้รับการลงโทษแล้ว แต่ถ้การลงโทษนั้นเป็นยาแรงเกินไป เช่น ช่มชู้มีโทษประหาร อาจจะทำให้ผู้ก่อเหตุเกิดการชั่งใจ คำนวณผลกระทบที่จะตามมาถ้าล่วงละเมิดปกติแต่ลงโทษเท่ากับฆ่าคนตายทั้งสองอย่างต้องถูกประหารเหมือนกันผู้กระทำผิดอาจจะตัดสินใจใช้วิธีการรุนแรงต่อเด็ก”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 9, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์, 2564)

อีกประเด็นเมื่อผู้กระทำผิด เมื่อถูกปล่อยตัวแล้ว มักจะกระทำผิดซ้ำ นอกจากนี้ถึงแม้ผู้เสียหายจะมีการเรียกร้องเป็นตัวแทน ก็ไม่สามารถเรียกความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นกลับคืนมาได้ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“กฎหมายหรือนโยบายของรัฐนั้น จริงๆแล้วถือว่าเหมาะสมดีอยู่แล้ว แต่ผู้กระทำผิดนั้นมักจะมีการกระทำผิดซ้ำๆ รัฐต้องขึ้นแบล็คลิสต์ให้ชัดเจน เนื่องจากผู้ป่วยใคร่เด็กเป็น แล้วมักจะไม่หาย ที่ผ่านมาจากประสบการณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์เคยจับกุมตัวผู้ต้องหา แต่เมื่อผู้ต้องหาถูกปล่อยตัวมาก็มักจะกระทำผิดซ้ำ อีกทั้งการกระทำผิดในโลกออนไลน์ก็มักจะตามมาด้วยการกระทำผิดในชีวิตจริง เช่นผู้ต้องหาเคยใช้รูปโป๊ในการสร้างความใคร่ ก็อาจจะล่วงละเมิดเหยื่อได้ในชีวิตจริง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มกราคม, 2564)

“กฎหมายการคุ้มครองเป็นกฎหมายเฉพาะ ถึงแม้ผู้เสียหายจะมีการเรียกร้องเป็นตัวแทน ก็ไม่สามารถเรียกความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นกลับคืนมาได้ ทางให้ผู้สัมภาษณ์เองนั้นก็จะต้องให้ความรู้และคำแนะนำให้กับผู้เสียหาย โดยแจ้งให้ผู้เสียหายทราบว่าภาพหรือคลิปที่หลุดออกไปนั้นไม่สามารถเรียกคืนกลับมาได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ซึ่งภาพพวกนั้นอาจจะย้อนกลับมาสู่โลกออนไลน์อีกครั้งหลังจากเหตุการณ์ผ่านไปแล้วหลายสิบปี”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นว่าบทลงโทษมีความเหมาะสมเนื่องจากคดีเกี่ยวกับเด็กมีอัตราโทษจำคุกกว่า 3 ปี ซึ่งถือว่าเป็นโทษหนักแต่จะสามารถยับยั้งการกระทำผิดได้หรือไม่ผู้ก่อเหตุจะประเมิน 2 ประเด็น 1.ผลกระทบหรือโทษที่ผู้ก่อเหตุจะได้รับว่าจะได้รับโทษเท่าใด 2.ประเมินโอกาสในการถูกจับกุม แต่ถ้าเพิ่มการลงโทษนั้นรุนแรงเกินไป เช่น ข่มขืนมีโทษประหาร อาจจะทำให้ผู้ก่อเหตุเกิดการชังใจคำนวณผลกระทบที่จะตามมาถ้าล่วงละเมิดปกติแต่ลงโทษเท่ากับฆ่าคนตายผู้กระทำผิดอาจจะตัดสินใจใช้วิธีการรุนแรงต่อเด็ก แต่การดำเนินการนำผู้ต้องหาลงโทษมีความลำบาก เนื่องจากว่าในโลกออนไลน์ไม่สามารถเก็บพยานหลักฐานได้ครบทั้งหมด ขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการสืบค้นหาพยานหลักฐานออนไลน์ หน่วยงานเฉพาะทางจะมารับมือกับปัญหาได้ดีกว่าหน่วยงานทั่วไป เนื่องจากการดำเนินการคดีเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนจะมีขั้นตอนที่ยุ่งยากมากกว่าคดีที่เกี่ยวกับผู้ใหญ่

3.2 การสนับสนุนหรือมาตรการเสริมสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ในการรับมือ ป้องกัน แก้ไข ปัญหาการคุกคามทางเพศต่อเด็กในโลกออนไลน์

ปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนหรือมาตรการเสริมสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ในการรับมือ ป้องกัน แก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศต่อเด็กในโลกออนไลน์ นั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เน้นถึงการสร้างความใกล้ชิดของครอบครัว สถาบันการศึกษา ที่ต้องมีการปรับตัวให้เข้าโลกออนไลน์ และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องกับเด็กและเยาวชนทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรเข้าไปสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสถาบันครอบครัว หรือจะนำผู้ที่มีความรู้ไปให้ความรู้แก่เด็กและให้ความรู้ด้านกฎหมายต่อเด็ก

“ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรเข้าไปสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสถาบันครอบครัว หรือจะนำผู้ที่มีความรู้ไปให้ความรู้แก่เด็กและให้ความรู้ด้านกฎหมายต่อเด็ก”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 7, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์, 2564)

ปัญหาที่พบหน่วยงานตำรวจอาจจะยังขาดความรู้ด้านกฎหมาย อีกทั้งยังไม่รู้ว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร เช่น เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจพบเห็นการกระทำผิดทางInternetแล้วนั้น แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการทางกฎหมายได้ เจ้าหน้าที่ควรได้รับการอบรมให้มีความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ และแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ต้องชัดเจน แน่นอน มีคู่มือเพื่อให้ทุกๆหน่วยงานปฏิบัติเหมือนกัน เนื่องจากการปฏิบัติงาน และมาตรฐานของแต่ละหน่วยงานนั้นยังมีความแตกต่างกันในการทำงาน และแนวทางการปฏิบัติก็ไม่เหมือนกัน

“ยกตัวอย่างเช่น หน่วยงานตำรวจอาจจะยังขาดความรู้ด้านกฎหมาย อีกทั้งยังไม่รู้ว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร เช่นเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจพบเห็นการกระทำผิดทางInternetแล้วนั้น แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการทางกฎหมายได้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, สัมภาษณ์, 22 มกราคม, 2564)

“จากมุมมองของคนคิดว่าเจ้าหน้าที่ควรได้รับการอบรมให้มีความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ และแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ต้องชัดเจน แน่นนอน มีคู่มือเพื่อให้ทุกๆหน่วยงานปฏิบัติเหมือนกัน เนื่องจากการปฏิบัติงาน และมาตรฐานของแต่ละหน่วยงานนั้นยังมีความแตกต่างกันในการทำงาน และแนวทางการปฏิบัติก็ไม่เหมือนกัน”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์, 2564)

กระทรวงดิจิทัลฯ ที่ดูแลเกี่ยวกับความผิด พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ อยู่แล้ว แต่ส่วนใหญ่ไม่มีการร่วมงานกันอย่างแท้จริง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามาร่วมสืบสวนสอบสวนหาผู้กระทำความผิดให้มากกว่านี้ อีกทั้งการประสานงานกับหน่วยงานเอกชน เช่น Truemove ตอบรับหนังสือในการขอ IP Addresses ล่าช้า ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“หน่วยงานต้องคิดว่าจะเข้าไปใกล้ชิดกับเด็กอย่างไร สถาบันการศึกษา ครอบครัว จะต้องปรับตัวให้เข้ากับ Platform ต้องมี Team research and Development เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลง เช่น กระทรวงดิจิทัลต้องมี Team research and Development เกี่ยวกับ Game เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่ต้องเล่นเกม เจ้าหน้าที่ยังไม่เคยได้ปรึกษาปัญหาของเด็ก กับ Platform ที่เป็นที่นิยมในประเทศ เช่น เฟซบุ๊กเขาจะให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ภาพลามก เมื่อพบเห็นก็สามารถแจ้งข้อมูลได้ และเจ้าของ Platform ก็ให้ความร่วมมือ แต่ Platform ใหม่นั้น เมื่อเกิดขึ้นมาหน่วยงานรัฐก็ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะได้รับความนิยมหรือไม่ จะมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นบน Platform หรือไม่ และการประสานงานในความร่วมมือต้องใช้เวลาซึ่งจะใช้เวลานานมาก ซึ่งเมื่อได้รับความร่วมมือแล้ว เด็กก็จะหัน ไปใช้ Platform ใหม่ๆที่เกิดขึ้นอีกเรื่อยๆ ซึ่งเจ้าของ Platform ใหม่นั้น ต้องการผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็นหลัก ดังนั้นจึงมักไม่ได้ความร่วมมือเท่าที่ควร”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, สัมภาษณ์, 16 มกราคม, 2564)

“ปัจจุบันมีกระทรวงดิจิทัลฯ ที่ดูแลเกี่ยวกับความผิด พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ อยู่แล้ว แต่จากประสบการณ์นั้น ส่วนใหญ่ไม่มีการร่วมงานกันอย่างแท้จริง สุดท้ายแล้วงานหนักก็ตกอยู่ที่พนักงานสอบสวนที่จะต้องทำงานคนเดียว อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมสืบสวน

สอบสวนหาผู้กระทำความผิดให้มากกว่านี้ อีกทั้งการประสานงานกับหน่วยงานเอกชน เช่น Truemove นั้น พนักงานสอบสวนต้องส่งไปหาผู้ใด ถึงจะได้คำตอบที่ชัดเจน อีกทั้งหนังสือก็ตอบซ้ำมาก อีกทั้งการขอ IP Address นั้น หากล่าช้า คนอื่นก็สามารถนำไปใช้ได้ การรวดเร็วในการขอนั้น มีความจำเป็นมาก บางครั้งจากการทำงานนั้น ก็อยากให้หน่วยงานอื่นๆ ให้ความร่วมมือมากขึ้น”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

“ควรจะต้องแก้สาเหตุที่ทำให้เด็กถูกล่วงละเมิด และป้องกันเด็กมากกว่าที่จะไปปราบปรามในภายหลัง เช่น การลดสื่อลามก ลดแหล่งมั่วสุมที่สามารถนำไปสู่การกระทำความผิด รวมทั้งการขอความร่วมมือทางสื่อ โซเชียลมีเดียให้มีการบล็อกเนื้อหาลามกหรือกลุ่มสื่อประเภทนี้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 9, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์, 2564)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรเข้าไปสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นส่วนที่ใกล้ชิดกับเด็กที่สุด สถาบันการศึกษา ครอบครัวจะต้องปรับตัว ให้ความรู้ด้านกฎหมายต่อเด็ก ส่วนเจ้าหน้าที่ควรได้รับการอบรมให้มีความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ และแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ต้องชัดเจน แน่นอน มีคู่มือเพื่อเป็นมาตรฐานให้ทุกๆ หน่วยงานปฏิบัติเหมือนกัน ท้ายที่สุดควรจะต้องแก้สาเหตุที่ทำให้เด็กถูกล่วงละเมิด และป้องกันเด็กมากกว่าที่จะไปปราบปรามในภายหลัง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

4.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ สำหรับหน่วยงานภาครัฐ มีดังนี้

1) รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการดำเนินการเชิงรุก โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ออกมาตรการเชิงรุกในการประชาสัมพันธ์ ลงใน Internet ให้ ความรู้กับประชาชน ยิ่งประชาชนรู้มาก ผู้ตกเป็นเหยื่อน้อยลง ให้ผู้ปกครองรู้ว่าจะดูแลเด็กอย่างไร ให้ปลอดภัย ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“ควรมีการดำเนินการเชิงรุก โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งต้องเป็นสื่อที่เข้าถึงง่ายเด็กสามารถเข้าถึงได้ เช่น Shotfilm หรืออาจจะเป็นสติ๊กเกอร์ไลน์ ข่าวน่าหัวไลน์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐควรเข้าไปให้ความรู้ด้วยเช่นกัน”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, สัมภาษณ์, 8 มกราคม, 2564)

“ถ้าในระบบInternetนั้นป้องกันยากมาก อีกทั้งจะป้องกันเด็กจากเว็บไซต์นั้นยาก เนื่องจากโทรศัพท์มือถือที่อยู่กับตัวเด็กตลอดเวลา แต่รัฐสามารถออกมาตรการเชิงรุกในการประชาสัมพันธ์ ลงในInternetให้ความรู้กับประชาชน ยิ่งประชาชนรู้มาก ยิ่งมีผู้ตกเป็นเหยื่อน้อยลง ให้ผู้ปกครองรู้ว่าจะดูแลเด็กอย่างไรให้ปลอดภัย คุณครูจะรู้ว่าจะป้องกันเด็กอย่างไรให้ปลอดภัย ในส่วนเชิงรับ ถ้าหากมีปัญหาแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจจะจับกุมผู้ต้องหาอย่างไร ควรมีข่าวการรับโทษของผู้ต้องหาเพื่อให้ผู้ต้องหาคนอื่นๆ ชังใจก่อนที่จะทำความผิด”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

“ป้องกัน รณรงค์ กระตุ้นเตือนจากหน่วยงานภาครัฐ โดยให้ความรู้ หลังเกิดเหตุให้บังคับใช้กฎหมาย(ถึงแม้จะไม่ใช่ทางที่ดีที่สุดในการป้องกัน) เช่น ถ้าหากผู้กระทำผิดเป็นคนในครอบครัวของเด็กอาจจะส่งผลกระทบต่อกรดำเนินชีวิตของเด็กโดยตรง จึงต้องมีการคัดแยกเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมจริงๆ และเกิดประโยชน์ต่อตัวเด็กมากที่สุด”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 9, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์, 2564)

2) ให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันเจ้าหน้าที่

รัฐที่มีความรู้ความชำนาญในงานด้านนี้นั้นมีน้อย เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับคดีและเหยื่อ เช่น ไม่เผยแพร่ให้เหยื่อได้รับความอับอาย ห้ามให้มีการโทษเหยื่อเช่นว่า การที่เด็กตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศนั้น เนื่องจากว่าเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่ดีเอง การทำงานกับเด็กเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวัง โดยการทำให้เด็กไวใจนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญมากๆ เนื่องจากเจ้าหน้าที่นั้นไม่ใช่คนในครอบครัวของเด็ก เมื่อเด็กไม่ไวใจเจ้าหน้าที่การทำงานในขั้นต่อไปก็ไม่สามารถทำได้ การพูดคุยกับเด็กต้องให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พูดคุยเพื่อให้เด็กไวใจ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“ต้องมีความเข้าใจเด็กเป็นหลัก และต้องประณามผู้กระทำผิด ห้ามให้มีการโทษเหยื่อ เช่นว่า การที่เด็กตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศนั้น เนื่องจากว่าเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่ดีเอง เป็นต้น อีกทั้งเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศมักจะกลายเป็นผู้กระทำผิดเองในอนาคต และสุดท้ายถ้าหากมีการมาแจ้งความดำเนินคดีในลักษณะนี้ผู้ให้สัมภาษณ์อยากให้ผู้ให้ข้อมูลที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับคดีและเหยื่อ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มกราคม, 2564)

“การทำงานของภาครัฐ ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้เต็มที่ ยิ่งการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์เองนั้น ข้อมูลการทำงานบางอย่างก็ไม่สามารถเปิดเผยได้ อีกทั้งการช่วยเหลือของรัฐนั้นยังมีเงื่อนไขที่เยอะมาก และเมื่อเหตุการณ์ไม่เป็นที่สนใจก็ไม่มีการช่วยเหลือเท่าที่ควร”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

“ให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความรู้ความชำนาญในงานด้านนี้นั้นมีน้อย”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, สัมภาษณ์, 22 มกราคม, 2564)

3) สถาบันการศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักในการป้องกันการถูก

คุกคาม

วิธีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนให้ความรู้เด็กและวิธีรับมือกับรูปแบบภัยคุกคามในปัจจุบันเพื่อให้เด็กมีความรู้และไม่ตกเป็นเหยื่อ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“การศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น โรงเรียนควรให้ความรู้เด็กและวิธีรับมือกับรูปแบบภัยคุกคามในปัจจุบันเพื่อให้เด็กมีความรู้และไม่ตกเป็นเหยื่อ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, สัมภาษณ์, 22 มกราคม, 2564)

“ควรเตือนภัยในโซเชียล หรือโรงเรียนควรรอมาตรการการป้องกัน หรืออย่าให้เด็กคิดว่าการกระทำใดจะส่งผลให้เด็กฆ่าตัวเองก่อนที่จะทำผิด อีกทั้งควรเปลี่ยนความคิดให้เด็กตามทันผู้ร้ายที่มักจะใช้ช่องทางโซเชียลเพื่อหาผลประโยชน์จากเด็ก”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6, สัมภาษณ์, 24 มกราคม, 2564)

“ให้ความรู้สร้างความตระหนักในชุมชน โรงเรียน และครอบครัวรวมทั้งการโปรโมตลงสื่อสังคมออนไลน์ให้มากขึ้น”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์, 2564)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นว่าระบบInternet นั้นป้องกันยากและการป้องกันเด็กจากเว็บไซต์นั้นยาก เนื่องจากโทรศัพท์มือถืออยู่กับตัวเด็กตลอดเวลา แต่รัฐสามารถออกมาตรการเชิงรุกในการประชาสัมพันธ์ ลงในInternetให้ความรู้กับประชาชน ผู้ปกครองรู้ว่าจะดูแลเด็กอย่างไรให้ปลอดภัย ให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความรู้ความชำนาญในงานด้านนี้นั้นมีน้อยหลังเกิดเหตุให้บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ สำหรับองค์กรอื่นที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ มีดังนี้

1) ร่วมเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชนในโลกออนไลน์ เพื่อลดความเสี่ยงในการที่เด็กหรือเยาวชนจะถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ หากเด็กมีความรู้และเข้าใจถึงความเสี่ยงในการถูกคุกคามนี้ เด็กก็จะสามารถป้องกันได้ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“อยากให้ร่วมกันทำงานอย่างเต็มที่ โดยจากประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์นั้น ที่เคยร่วมงานกับองค์กรเอกชน มักจะเจอกับหน่วยงานเอกชนที่จะสร้างผลงานของตน เพื่อต่อยอดผลงานมากกว่าซึ่งหน่วยงานเอกชนมักจะทำงานได้ดีกว่าภาครัฐ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

“หลังจากที่เกิดการกระทำผิดไปแล้วนั้น อยากรู้ให้ภาคเอกชนสนับสนุนการให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่เพื่อให้การทำงานและการดำเนินคดีเร็วขึ้น เพื่อสุดท้ายให้ผู้ร้ายถูกจับได้รวดเร็วขึ้น”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 6, สัมภาษณ์, 24 มกราคม, 2564)

“เช่นบริษัท แอดด้า ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของกระทรวงดิจิทัลฯ ควรให้ความรู้ด้านนี้กับประชาชน อีกทั้งบริษัทผู้ให้บริการเครือข่ายควรแจ้งให้ประชาชนทราบว่า การกระทำแบบนี้มีความผิดอย่างไร อีกทั้งภาคเอกชนเข้าหาประชาชนได้ง่ายกว่าภาครัฐ อีกทั้งเอกชนมีงบประมาณที่มากกว่าเอกชน และประชาชนนั้นสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้มากกว่าภาครัฐให้ความรู้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

“การเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชนในโลกออนไลน์นั้น ทุกๆหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมไปถึง ชุมชน โรงเรียน และครอบครัว ต้องมีส่วนร่วมช่วยเหลือกัน เสริมสร้างความตระหนักรู้ให้กับเด็กและเยาวชนให้มาก เพื่อลดความเสี่ยงในการที่เด็กหรือเยาวชนจะถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ หากเด็กมีความรู้และเข้าใจถึงความเสี่ยงในการถูกคุกคามนี้ เด็กก็จะสามารถป้องกันได้”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 10, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์, 2564)

2) ควรให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากร และข้อมูล เนื่องจากภาครัฐมีทรัพยากรดังกล่าวไม่เพียงพอตามที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“ทรัพยากรของรัฐด้านสื่อออนไลน์นั้นขาดแคลน ซึ่งเอกชนจะทำได้ดีกว่าในด้านนี้ ดังนั้นเอกชนสามารถช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงออนไลน์ได้ดีกว่า”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, สัมภาษณ์, 8 มกราคม, 2564)

“เอกชนสนับสนุนรัฐ พวก NGO”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, สัมภาษณ์, 16 มกราคม, 2564)

“ภาคเอกชนมักจะมีทรัพยากรที่มากกว่ารัฐ ในกรณีที่รัฐไม่สามารถทำได้ เนื่องจากรัฐไม่มีทรัพยากรที่เพียงพอที่จะสามารถทำได้ ยกตัวอย่างเช่น แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนก็จะสามารถคัดกรองการเข้าถึงเว็บไซต์ ในส่วนของรัฐบาลนั้นจะมีหน้าที่สนับสนุนเพื่อไม่ให้มีการเอาเปรียบกันเกินไป”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 9, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์, 2564)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นว่าภาคเอกชนเป็นหน่วยงานสนับสนุนการให้

ข้อมูลที่เป็นข้อมูลจำเป็นต่อเจ้าหน้าที่ แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียบางแพลตฟอร์มบริษัทเอกชนสามารถคัดกรองการเข้าถึงเว็บไซต์ได้ ควรให้ความรู้กับประชาชนเนื่องจากสามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่ายกว่าภาครัฐ อีกทั้งเอกชนมีทรัพยากรด้านต่างๆมากกว่าหน่วยงานของรัฐ

4.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์
สำหรับผู้ปกครอง มีดังนี้

ผู้ปกครองสร้างความรู้ความเข้าใจดูแลบุตรหลาน อดช่องว่างระหว่างวัย ซึ่งจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน และไม่นำข้อมูลต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวซึ่งจะทำให้มีงานอาชีพเข้าถึงได้ง่าย โพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ครอบครัวจะต้องดูแลเด็ก จากนั้นหน่วยงานอื่นต้องร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหากันอย่างจริงจัง ทุก ๆ ฝ่ายให้ความสำคัญต่อเด็ก

ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“ครอบครัวของเด็กและเยาวชนต้องปลูกฝังให้ทราบว่าสื่อออนไลน์นั้นมีข้อดีข้อเสียอย่างไร เนื่องจากทุกๆข้อมูลเมื่อเข้าไปอยู่ในสังคมออนไลน์แล้ว ไม่สามารถลบออกได้ร้อยเปอร์เซ็นต์และยังมีหน่วยงานของตำรวจที่ดูแลเรื่องเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และสตรี โดยตรง เช่น การเป็นครูแคร์ เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าใจในการถูกคุกคามทางเพศของสื่อออนไลน์ ซึ่งเราจะใช้ประสบการณ์และข้อกฎหมายรวมถึงคดีจริง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง อีกทั้งเวลาที่มိคดีเกิดขึ้นซึ่งเป็นคดีที่เข้าข่ายความผิด พ.ร.บ. ค้ามนุษย์”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, สัมภาษณ์, 8 มกราคม, 2564)

“ไม่ถ่ายรูปที่มีความเสี่ยง เนื่องจากเมื่อรูปถ่ายเข้าไปใน โลกออนไลน์แล้วนั้น มันจะคงอยู่ตลอดไป เนื่องจากเราไม่ทราบว่าผู้ใดจะเป็นผู้เก็บรูปของเราไว้ และจะโพสต์ลงอีกเมื่อใด เนื่องจากธรรมชาติของ Internet ถูกออกแบบมาให้คงอยู่ตลอดไปไม่สามารถทำลายได้ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องรู้ไว้เพื่อระมัดระวังตนเอง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, สัมภาษณ์, 16 มกราคม, 2564)

“ทุกๆ ฝ่ายให้ความสำคัญต่อเด็กและการทำงานกับเด็กเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวัง โดยการทำให้เด็กไว้ใจนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญมากๆ เนื่องจากเจ้าหน้าที่นั้นไม่ใช่คนในครอบครัวของเด็ก เมื่อเด็กไม่ไว้ใจเจ้าหน้าที่การทำงานในขั้นตอนต่อไปก็ไม่สามารถทำได้ การพูดคุยกับเด็กต้องให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พูดคุยเพื่อให้เด็กไว้ใจ”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

“สิ่งสำคัญคือครอบครัวดูแลเด็ก จากนั้นสถาบันอื่น ๆ ค่อยเข้ามาควบคุมดูแลอีกที และการที่ภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาช่วยเหลือกันในการทำงานยิ่งเสริมการทำงานให้ดียิ่งขึ้นไป ผู้ปฏิบัติทำงานได้อย่างมีความสุข ผู้เสียหายพอใจ งานจะจบ อัตราการเกิดคดีก็จะน้อยลง อยากให้ทุกหน่วยสนใจเหตุตรงที่ความผิดเกิดแล้วแก้ไขตรงนั้น”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

“การแชร์ที่อยู่คน โรงเรียน จากนั้นเข้าไปก็เข้าไปหลอกว่าเรียนที่เดียวกับเด็ก โดยคนร้ายก็จะเอาข้อมูลมาจากที่เด็กแชร์ในโลก โซเชียลมาหลอกเด็ก เพื่อสร้างความไว้ใจว่าคนร้ายนั้นมีตัวตนจริงๆ โดยไม่รู้เลยว่าตัวเด็กเองนั้นแหละที่เป็นผู้ให้ข้อมูลไป การรับเพื่อนของเด็กนั้นเด็กบางคนคิดว่าการที่มีเพื่อนในโลกออนไลน์มากๆ จะเป็นการที่ตนเองได้รับความนิยมนมาก และคิดว่าต้องสร้าง content เพื่อให้มีคนมากดไลค์ เด็กบางคนคิดว่าข้อมูลส่วนตัวนั้นคือ ชื่อ วันเดือนปีเกิด แต่ลืมไปว่า รูปต่าง ๆ ที่โพสต์ไปก็คือ ข้อมูลส่วนตัวเหมือนกัน อีกทั้งกิจกรรมประจำวันของเด็กก็ถือว่าเป็นข้อมูลส่วนตัวที่สำคัญอยู่”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, สัมภาษณ์, 16 มกราคม, 2564)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นว่าครอบครัวของเด็กและเยาวชนควรถูกฝังให้ทราบว่าสื่อออนไลน์นั้นมีข้อดีข้อเสีย เมื่อนำเข้าข้อมูลเมื่อเข้าไปอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์ไม่สามารถลบได้ เนื่องจาก Internet ถูกออกแบบมาเพื่อให้ข้อมูลที่นำเข้าไปแล้วนั้นสามารถเข้าถึงได้จากผู้ใช้ Internet และไม่สามารถทำลายได้ การทำงานกับเด็กเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พูดคุยเพราะการขอข้อมูลจากเด็กทำให้เด็กไวใจ

4.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อทางเพศในโลกออนไลน์ มีดังนี้คือ ให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ปลูกฝังค่านิยมการรักตนเองให้กับเด็ก รู้จักวิธีป้องกันตนเองไม่ให้เป็เหยื่อของการถูกคุกคามทางเพศ ไม่ถ่ายรูปที่มีความเสี่ยงลงในสื่อสังคมออนไลน์ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้สัมภาษณ์

“เด็กต้องมีความมั่นใจในตัวเอง และกล้าที่จะยอมรับผิดจากการกระทำของตนเองได้ โดยปรกติเด็กมักจะอยากรู้ และอยากลอง ซึ่งเด็กต้องกล้าที่ยอมรับผลการกระทำของตัวเองด้วย แต่ในที่นี้ผู้ปกครองเป็นที่ปรึกษาและกล้าจะยอมรับเพื่อจะทำให้เด็กกล้าที่จะปรึกษากับตัวผู้ปกครอง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, สัมภาษณ์, 18 มกราคม, 2564)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“ใน โลกปัจจุบันเด็กจะป้องกันตัวได้ยากมากขึ้น ผู้ใหญ่มีความจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้เพื่อให้เด็กสามารถเอาตัวรอดได้ อีกทั้งครอบครัวและสถานศึกษา ต้องดูแลเด็กให้มากขึ้นด้วย”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, สัมภาษณ์, 22 มกราคม, 2564)

“ผู้ใหญ่ควรที่เข้ามาป้องกันดูแลเด็ก แต่ถ้าต้องการให้เด็กป้องกันตัวเองได้ ก็ควรให้ความรู้กับเด็กว่าใครจะมาทำอะไรกับเด็กไม่ได้ ต้องสร้างค่านิยมให้เด็กรักตัวเอง”

(ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 8, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์, 2564)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นว่าโลกปัจจุบันเด็กจะป้องกันตัวได้ยากมีความอยากรู้ และอยากลอง ผู้ใหญ่มีความจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้เพื่อให้เด็กสามารถเอาตัวรอดได้ ครอบครัวและสถานศึกษา ต้องดูแลเด็กให้มากขึ้น สร้างค่านิยมให้เด็กรักตัวเอง เมื่อพลาดตกเป็นเหยื่อแล้วเด็กกล้าที่จะขอรับผิดจากการกระทำของตน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ 2) ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ 3) เสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน อัยการ จำนวน 10 คน ผลการวิจัยเป็นดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1.1 สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ เป็นดังนี้

1.1.1 การรับรู้สภาพปัญหาการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์เป็นปัญหาอันดับต้นๆของประเทศไทย และสามารถพบเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและเยาวชน ปัญหาดังกล่าวพบมาก และมีความรุนแรงขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาที่มีกฎหมายสำหรับลงโทษผู้กระทำความผิด และมีช่องทางสำหรับเหยื่อในการขอความช่วยเหลือได้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะทำงานเกี่ยวข้องกับปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชนจึงมีการรับรู้เกี่ยวกับการกระทำผิดทางเพศของเด็กและเยาวชนจากหลากหลายช่องทางไม่ว่าจะเป็น จากการทำงาน สื่อสังคมออนไลน์ โทรทัศน์ หรือวิทยุ เป็นต้น

1.1.2 การคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์จากการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึง การคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ คือการโพสต์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามก ภาพวิดีโอ รวมถึงถ้อยคำ ที่กระทบกับจิตใจอาจจะนำรูปไปเปลือยของเด็กไปแบล็กแมล์ การคุกคามทางวาจา การใช้กล้องถ่ายภาพไม่ว่าจะเป็นภาพนิ่ง หรือการวิดีโอคอล ซึ่งนำไปสู่การนำภาพลามก ภาพวาบหวิว ไปเผยแพร่หรือขาย ซึ่งเป็นการแสวงหาประโยชน์ (ค้ำมนุษย์) การใช้เทคโนโลยีการ

สื่อสารอย่างจงใจเพื่อทำอันตรายผู้อื่น ทำให้หวาดกลัว การคุกคามอาจจะเกิดขึ้นโดยที่เหยื่อไม่ทราบด้วยซ้ำว่าเกิดขึ้น กระทำต่อเนื่อง หรือมีการทำซ้ำ ๆ กัน การกระทำดังกล่าวนั้นอาจจะถูกเชื่อมโดยไปถึงการค้าประเวณีเด็กทั้งเพศหญิง และเพศชาย โดยเป็นการเกิดขึ้นจากสังคมออนไลน์แต่สามารถเชื่อมโยงไปถึงชีวิตจริงของเด็กได้ หรือมีงานวิจัยอาจจะเข้ามาติดสนิทกับเด็กผ่านโลกออนไลน์ ไปถึงขั้นนัดเจอกันจนเป็นเหตุให้เด็กถูกล่อลวง ส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่ออาจจากรมวิฤติภาวะต่ำ ไม่ระมัดระวังตัว รู้ไม่เท่าทันสังคมออนไลน์ และไว้วางใจผู้อื่นหรือมีงานวิจัยมากจนเกินไป รูปแบบการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ พบว่า มีรูปแบบดังนี้คือ

- 1) การกลั่นแกล้งทางเพศ ได้แก่ การล้อเลียนร่างกาย การล้อเลียนเพศสภาพ การปลอมตัวแล้วส่งเนื้อหาทางเพศ
- 2) การข่มขู่ทางเพศ ได้แก่ การกดดันให้ส่งภาพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศของเหยื่อ การข่มขู่ว่าจะล้วงละเมิดทางเพศ การแบล็กเมล์ การกระตุ้นให้ผู้อื่นล้วงละเมิดทางเพศอีกคน
- 3) การลวนลามทางเพศ ได้แก่ การคอมเม้นท์ลวนลามทางเพศ การเล่าโจ๊กเรื่องเพศ การขอทำกิจกรรมทางเพศกับบุคคลอื่นในโลกออนไลน์ การติดต่อภาพของผู้อื่นให้ช่วยยวนทางเพศ

4) การอนาจารทางเพศ ได้แก่ การบันทึกภาพเพศสัมพันธ์ที่ไม่เต็มใจ การถ่ายหรือส่งต่อคลิปภาพทางเพศของเหยื่อโดยไม่ได้รับความยินยอม การคุกคามในสื่อออนไลน์ เป็นอาชญากรรมรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากการคุกคามแบบธรรมดา ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการทำร้ายจิตใจโดยการบุกรุก เข้าไปสู่ชีวิตของเหยื่อให้เหยื่ออยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่ออันตรายทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

1.1.3 สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์ ปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้น เด็กมีความเสี่ยงที่จะถูกล้วงละเมิดทางเพศได้ง่ายขึ้น เพราะว่า เทคโนโลยีสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น การเข้าถึงโซเชียลมีเดียเข้าถึง Internet ได้ง่ายขึ้น ไม่ถูกจำกัดเรื่องสถานที่ และเวลา ในการเข้าถึง เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร สังคม และวัฒนธรรมต่างล้วนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงซึ่งกันและกันได้ นับว่าเป็นหนึ่งในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญโครงสร้างหนึ่งของสังคม เพราะ ความคิด ภาพลักษณ์ และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เป็นส่วนหนึ่งของระบบความหมาย และระบบวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดหรือสามารถเป็นตัวชี้นำ ที่ส่งผลต่อการกำหนดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมได้ ตามทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด ตัวของเด็กเองมีการรับรู้สื่อ หรือว่ามีภาระวังตัวเอง

ที่ต่างกันออกไปในเด็กแต่ละคน เช่น เด็กที่มีประสบการณ์น้อยยังต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ และเชื่อฟังผู้ใหญ่ พฤติกรรมของเหยื่อที่อาจจะไปช่วย เชิญชวน ตามทฤษฎี Victim Precipitation การที่เหยื่อมีบุคลิกภาพที่อ่อนแอทางร่างกาย และจิตใจ ทำให้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ง่าย จากการพูดชักชวน และหลอกลวงให้เข้าร่วมสนทนา ลักษณะทางชีวภาพ โดยเฉพาะเด็กสตรี เนื่องจากกลุ่มบุคคลประเภทเหล่านี้มีความอ่อนแอทางธรรมชาติ ซึ่งจะถูกชักจูง บังคับ และถูกข่มขู่ได้ง่ายกว่ากลุ่มคนประเภทอื่นๆ ทำให้ตกเป็นเหยื่อได้ง่าย ส่วนตัวผู้กระทำความผิดหรือตัวผู้ก่อเหตุ มักจะเป็นคนที่มีความชำนาญ หรืออยู่ในแวดวงการทำผิดทำให้รู้จักอ่อนแอของเด็กว่าจะสามารถเข้าไปล่อลวงได้อย่างไร จะทำพฤติกรรมลักษณะไหน จะสามารถลวงละเมิดทางเพศเด็กได้ ซึ่งเด็กแต่ละคนความรู้ในเรื่องนี้ที่ไม่เท่ากัน รวมถึงการตอบสนองเมื่อเกิดเหตุหรือถูกกระทำก็จะแตกต่างกันออกไป เด็กบางคนอาจจะเงียบหรือซิมเสร์ไว้หรือบางคนก็อาจจะบอกพ่อแม่ ผู้ปกครอง อีกทั้งในปัจจุบันเด็กอยากลอง โดยเด็กนั้นไม่มีความยับยั้งชั่งใจและความรู้ทางเพศ และมักจะมีมติดันต์ในเรื่องดังกล่าว อยากได้รับการเป็นที่ยอมรับและความชื่นชม เช่น อยากโดดเด่นเป็นดารา เป็นเน็ตไอดอล ให้มียอดไลค์ หรือยอดติดตาม จำนวนมาก ต้องการหาเงิน โดยการถูกลอกให้รั่วสินค้า หรือ ให้ถ่ายภาพอนาจาร แล้วคิดว่าจะได้เงินตอบแทน ซึ่งส่วนใหญ่เด็กนั้นเด็กมักจะไม่ได้เงินจริงๆ แต่เป็นการหลอกให้ทำ บางกรณีก็มักจะนำภาพไปเปลือยฝ่ายหญิงโพสต์ในโซเชียลมีเดียเพื่อเป็นการแบล็คเมล์ได้ หรือตัวเด็กเองเวลาโพสต์ภาพของตนบนโลกออนไลน์ ถูกนำภาพเหล่านั้นไปโพสต์ในทางที่เสียหาย เมื่อถูกคุกคามแล้วนั้น ไม่กล้าที่จะมาแจ้งความเนื่องจากกลัวว่าจะเกิดความอับอาย ส่วนใหญ่ปัญหาการคุกคามมักจะเป็นคนใกล้ชิดของเด็กเอง เช่น แฟน แฟนเก่า หรือเพื่อนของเด็ก การคุกคามที่เจอคือการที่เด็กเป็นแฟนกัน มีการถ่ายรูปเก็บไว้ แล้วอีกฝ่ายเอาไปอวดเพื่อน หรือเมื่อเลิกกันแล้ว อีกฝ่ายก็ปล่อยภาพพวกนั้นออกมา

1.1.4 พฤติกรรมการเข้าสู่โลกโซเชียลของเด็กในสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ต่างมีความคิดเห็นว่า พฤติกรรมการเข้าสู่โลกโซเชียลหรือสื่อสังคมออนไลน์ของเด็ก มีผลให้เด็กหรือเยาวชนถูกคุกคามทางเพศมากยิ่งขึ้นมีงานวิจัยส่วนใหญ่ จะเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวรูปภาพ ของเด็กเนื่องจากเด็กและเยาวชนบางส่วนตั้งคำถามเข้าถึงเป็นสาธารณะ โพสต์กิจกรรมต่างๆ ทั้งรูปภาพและสถานที่ อยู่ตลอดเวลาเพื่อต้องการเป็นเน็ตไอดอล ให้มียอดไลค์ ยอดติดตาม จำนวนมาก ขอมรับการเป็นเพื่อนทั้งบุคคลที่รู้จัก และไม่รู้จัก ซึ่งทำให้มีงานวิจัยเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายยิ่งขึ้น เด็กและเยาวชนบางคนเป็นผู้โพสต์รูปภาพของตนเอง จนทำให้เกิดการคุกคามและนำไปเผยแพร่ต่อ

1.1.5 สาเหตุการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ พบว่า เกิดจากหลายสาเหตุทั้งจากตัวของเด็ก ครอบครัวของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ รวมไปถึงเพื่อนของเด็กด้วย และตัวผู้ก่อเหตุ

1.) จากตัวเด็กเกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเด็ก การช่วยจากเพื่อน แรงจูงใจในรูปของเงินหรือสิ่งตอบแทน เด็กบางคนประเมินคุณค่าของตัวเองน้อยลง อีกทั้งเพื่อนๆ รอบตัวก็ทำแบบนี้ แล้วได้เงินทำให้เด็กอยากที่จะทำตาม มองว่าเรื่องแบบนี้ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องน่าอายของเด็กจนกว่าคลิปจะออกมา วิธีชีวิตทำให้ตนเป็นเหยื่อ รูปแบบของวิธีชีวิตที่ยากจนขาดแคลน แต่ต้องการความสะดวกสบาย ความมั่งคั่ง หรือหลีกเลี่ยงหนีสภาพความยากจน บุคคลมาชักชวนให้ไปทำงานรายได้ดี จึงตัดสินใจไปทำงานแต่สุดท้ายกลายเป็นเหยื่อ ตามทฤษฎี Live style (รูปแบบของวิธีชีวิต) อีกส่วนคือการใช้เด็กมีแฟน ถ่ายคลิป ถ่ายรูปกับแฟน เมื่อเลิกกันไป แฟนก็เอาไปโพสต์ ซึ่งมีทั้งตั้งใจถ่ายและโดนแอบถ่าย หรือรู้ว่าผู้ชายแอบถ่ายแต่เด็ก ณ ตอนนั้นก็ไม่ได้สนใจ แต่เมื่อเลิกกันแล้ว ผู้ชายกลับเอาภาพหรือวิดีโอมาโพสต์ลง

2.) จากสภาพครอบครัว ปัญหาครอบครัวที่ขาดความอบอุ่นทำให้เด็กต้องพึ่งพาสังคมออนไลน์ ผู้ปกครองไม่สามารถอบรมได้มากพอ เป็นเหตุให้เด็กตัดสินใจพลาด เด็กกับผู้ปกครองมีปัญหา เด็กต่อต้านสังคม ทำให้เด็กทำโดยประชดผู้ปกครอง ในส่วนของผู้ก่อเหตุสมัยก่อนอาจจะเป็นโรคจิตทางเพศ เช่น สำเร็จความใคร่ให้เด็กดู อีกทั้งผู้ต้องหาต้องการได้ประโยชน์จากเด็ก ทั้งในรูปแบบของเงินที่จะสามารถนำภาพลามกของเด็กไปขาย หรือนำมาขู่ตัวเด็กเองให้กลัว กรณีที่ผู้ต้องหาเป็นเด็ก อาจเกิดจากความอึดอัด อายกลัวเพื่อนว่าได้กระทำลงไปโดยที่ตัวเองไม่รู้ว่าจะควรหรือไม่ อาจเกิดจากความสนุกของเด็ก

3.) นโยบายการป้องกันการคุกคามเด็ก เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ แต่ละแพลตฟอร์ม ก็จะมีระดับความเข้มในการป้องกันต่างกัน ไปบางแพลตฟอร์มถ้าพบภาพเด็กลามกอนาจารก็จะมีการบล็อกอัตโนมัติ แต่ในบางช่องทางนั้นยังไม่สามารถป้องกันในส่วนการคุกคามเด็กได้ ในเรื่องของการให้ความร่วมมือในการขอข้อมูลก็แตกต่างกันไปในแต่ละนโยบายของแต่ละแพลตฟอร์ม ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจกระทำที่เป็นการล่วงละเมิดทางเพศของเด็กเช่นกัน

1.1.6 บุคลิกภาพของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ในสังคมออนไลน์นั้น เด็กทุกคนสามารถตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศได้เสมอ เด็กที่เรียบร้อยก็

สามารถตกเป็นเหยื่อได้ เด็กบางคนนั้นเมื่ออยู่โลกโซเชียล บุคลิกภาพจะเปลี่ยนไปตามแต่ละ Platform เนื่องจากว่า Platform นั้น จะเป็นพื้นที่ของเด็กเอง หรือในโลกชีวิตจริง เด็กจะถูกตีกรอบ จากสภาพแวดล้อมหลายอย่างรอบตัว แต่เมื่ออยู่ในโลกออนไลน์เด็กจะมีความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่ง จะเป็นช่องทางให้คนร้ายเข้ามาหา หรือตัวเด็กเองก็จะมีโอกาสไปคุกคามคนอื่น

1.1.7 ผลกระทบของการคุกคามทางเพศต่อเด็กและเยาวชนทางสื่อออนไลน์ มีดังนี้

1) ผลกระทบต่อตัวเด็ก การถูกคุกคามทางเพศทางสื่อออนไลน์ ส่งผลกระทบต่อเด็กที่เป็น

เหยื่อ ทั้งทางด้านร่างกาย สภาพจิตใจ และสังคม สุขภาพจิตไม่ดี เกิดภาวะซึมเศร้า อยากรฆ่าตัวตาย เนื่องจากรู้สึกอับอาย หวาดกลัว กังวลใจ ถูกเพื่อนดูถูก กลียดชัง ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เกิด ความเครียด บางคนเกิดบาดแผลในรวมถึงสภาพจิตใจ เมื่อเพื่อน โรงเรียนเห็นภาพหรือวิดีโอลามก ของเด็ก ก็จะแก้ปัญหาโดยให้เด็กลาออก หรือเด็กบางคนต้องย้ายที่เรียน เพื่อหนีสังคมเดิมๆ ส่งผล ทำให้ผลการเรียนต่ำลง

2) ผลกระทบด้านครอบครัว บางครอบครัวนั้นมีชื่อเสียง หรือเป็นครอบครัวที่ ประสบความสำเร็จ ก็มักจะกังวลว่าญาติจะได้รับ ความอับอาย โดยส่วนใหญ่แล้วนั้น ครอบครัวไม่ เข้าใจ และรับไม่ได้กับสิ่งที่เกิดขึ้น ต้องสร้างความเข้าใจให้ครอบครัวเด็ก เข้าใจว่าเด็กนั้นถูกหลอก หรือล่อลวงโดยผู้ใหญ่ซึ่งมีวุฒิภาวะมากกว่าเด็กมาก ในกรณีอย่างนี้เด็กจะถูกหลอกหรือล่อลวงได้ ง่ายมาก ดังนั้นครอบครัวจะเป็นผู้ดูแลและรักษาสภาพจิตใจของเด็กได้ดีที่สุด

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

1.2.1 ความเหมาะสมสอดคล้องของกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับการป้องกันการ คุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ ตลอดจนบทลงโทษสำหรับผู้กระทำ จากการสัมภาษณ์เชิง ลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นว่ากฎหมายหรือนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับการป้องกันการคุกคามทางเพศ ในโลกออนไลน์ ตลอดจนบทลงโทษสำหรับผู้กระทำนั้น บทลงโทษมีความเหมาะสมดีแล้ว แต่การ ดำเนินการนำผู้ต้องหา มาลงโทษนั้นมีความลำบาก เนื่องจากว่าในโลกออนไลน์นั้น ไม่สามารถเก็บ พยานหลักฐาน ได้ครบทั้งหมด เพราะบางครั้งผู้ต้องหา ก็สามารถหลบพยานหลักฐานออกไปจาก ออนไลน์ได้ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะจับกุมตัวผู้ต้องหาได้ อีกประเด็นคือการจะไปถึงซึ่งการลงโทษนั้น หน่วยงาน หรือเครื่องมือยังไม่สามารถทำได้ เช่น ผู้เสียหายมาแจ้งความ เจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถลบ

คลิกได้ทันที ต้องขอหมายจากศาล อีกทั้งยังไม่สามารถลบได้ทุกคลิปซึ่งในกรณีแล้วแต่ประเทศ อีกทั้งรัฐบาลขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการสืบค้นหาพยานหลักฐานออนไลน์ แม้แต่หน่วยงานของตำรวจเอง ถึงแม้จะมีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำงานในการสืบค้นหาพยานหลักฐานออนไลน์โดยเฉพาะ แต่ก็ยังเป็นเพียงการสืบหาในระดับเบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถสืบค้นถึงขั้นตอนการกระทำผิดได้ อีกประเด็นเมื่อผู้กระทำความผิด เมื่อถูกปล่อยตัวแล้ว มักจะกระทำความผิดซ้ำ นอกจากนี้ถึงแม้ผู้เสียหายจะมีการเรียกร้องเป็นตัวเงิน ก็ไม่สามารถเรียกความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นกลับคืนมาได้

1.2.2 การสนับสนุนหรือมาตรการเสริมสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ในการรับมือ ป้องกัน แก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศต่อเด็กในโลกออนไลน์ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนหรือมาตรการเสริมสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ในการรับมือ ป้องกัน แก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศต่อเด็กในโลกออนไลน์ นั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เน้นถึงการสร้างความใกล้ชิดของครอบครัว สถาบันการศึกษา ที่ต้องมีการปรับตัวให้เข้าโลกออนไลน์ และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องกับเด็กและเยาวชนทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรเข้าไปสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสถาบันครอบครัว หรือจะนำผู้ที่มีความรู้ไปให้ความรู้แก่เด็กและให้ความรู้ด้านกฎหมายต่อเด็ก ปัญหาที่พบหน่วยงานตำรวจอาจจะยังขาดความรู้ด้านกฎหมาย อีกทั้งยังไม่รู้ว่า จะต้องดำเนินการอย่างไร เช่น เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจพบเห็นการกระทำผิดทางInternetแล้วนั้น แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการทางกฎหมายได้ เจ้าหน้าที่ควรได้รับการอบรมให้มีความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ และแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ต้องชัดเจน แน่นนอน มีคู่มือเพื่อให้ทุกๆหน่วยงานปฏิบัติเหมือนกัน เนื่องจากการปฏิบัติงาน และมาตรฐานของแต่ละหน่วยงานนั้นยังมีความแตกต่างกันในการทำงาน และแนวทางการปฏิบัติก็ไม่เหมือนกัน กระทรวงดิจิทัลฯ ที่ดูแลเกี่ยวกับความผิด พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ อยู่แล้ว แต่ส่วนใหญ่ไม่มีการร่วมงานกันอย่างแท้จริง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามาร่วมสืบสวนสอบสวนหาผู้กระทำความผิดให้มากกว่านี้ อีกทั้งการประสานงานกับหน่วยงานเอกชน เช่น Truemove ดอรับหนังสือในการขอ IP Address ค่าเช่า

1.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

1.3.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

สำหรับหน่วยงานภาครัฐ มีดังนี้

1) รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการดำเนินการเชิงรุก โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ออกมาตรการเชิงรุกในการประชาสัมพันธ์ ลงใน Internet ให้ความรู้กับประชาชน ยิ่งประชาชนรู้มาก ผู้ตกเป็นเหยื่อน้อยลง ให้ผู้ปกครองรู้ว่าจะดูแลเด็กอย่างไรให้ปลอดภัย

2) เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับคดีและเหยื่อ เช่น ไม่เผยแพร่ให้เหยื่อได้รับความอับอาย ห้ามให้มีการโทษเหยื่อเช่นว่า การที่เด็กตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศนั้น เนื่องจากว่าเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่ดีเอง การทำงานกับเด็กเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังต้องทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจ ให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น

3) สถาบันการศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักในการป้องกันการถูกคุกคาม วิธีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนให้ความรู้เด็กและวิธีรับมือกับรูปแบบภัยคุกคามในปัจจุบันเพื่อให้เด็กมีความรู้และไม่ตกเป็นเหยื่อ

1.3.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

สำหรับองค์กรเอกชน มีดังนี้

1) องค์กรเอกชน หรือภาคเอกชน ร่วมเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชนในโลกออนไลน์ เพื่อลดความเสี่ยงในการที่เด็กหรือเยาวชนจะถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ หากเด็กมีความรู้และเข้าใจถึงความเสี่ยงในการถูกคุกคามนี้ เด็กก็จะสามารถป้องกันได้

2) องค์กรเอกชนหรือภาคเอกชนควรให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากร และข้อมูล เนื่องจากภาครัฐมีทรัพยากรดังกล่าวไม่เพียงพอ

1.3.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

สำหรับผู้ปกครอง มีดังนี้คือ ผู้ปกครองสร้างความรู้ความเข้าใจดูแลบุตรหลาน ลดช่องว่างระหว่างวัย ซึ่งจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน และไม่นำข้อมูลต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวซึ่งจะทำให้มีอาชีพเข้าถึงได้ง่าย โพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ

1.3.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อทางเพศในโลกออนไลน์ มีดังนี้คือ ให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ปลูกฝังค่านิยมการรักตนเอง ให้กับเด็ก รู้จักวิธีป้องกันตนเองไม่ให้เป็นเหยื่อของการคุกคามทางเพศ

1.3.5 ข้อเสนอแนะอื่น

- 1) ให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความรู้ความชำนาญในงานด้านนี้นั้นมีน้อย
- 2) ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญต่อเด็ก และการทำงานกับเด็กเป็นสิ่งที่ต้องระมัดระวัง โดยการทำให้เด็กไว้ใจนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญมาก ๆ เนื่องจากเจ้าหน้าที่นั้นไม่ใช่คนในครอบครัวของเด็ก เมื่อเด็กไม่ไว้ใจเจ้าหน้าที่การทำงานในขั้นตอนต่อไปก็ไม่สามารถทำได้ การพูดคุยกับเด็กต้องให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พูดคุยเพื่อให้เด็กไว้ใจ
- 3) ครอบครัวจะต้องดูแลเด็ก จากนั้นหน่วยงานอื่นต้องร่วมกันป้องกัน แก้ไขปัญหากันอย่างจริงจัง
- 4) ไม่ถ่ายรูปที่มีความเสี่ยง ลงในสื่อสังคมออนไลน์

2. อภิปรายผลการศึกษา

2.1 จากสรุปผลการศึกษาสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ พบว่า รูปแบบการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ ประกอบไปด้วย การกลั่นแกล้งทางเพศ ได้แก่ การล้อเลียนร่างกาย การล้อเลียนเพศสภาพ การปลอมตัวแล้วส่งเนื้อหาทางเพศ การข่มขู่ทางเพศ ได้แก่ การกดดันให้ส่งภาพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศของเหยื่อ การข่มขู่ว่าจะล้วงละเมิดทางเพศ การแบล็กเมล์ การกระตุ้นให้ผู้อื่นล้วงละเมิดทางเพศอีกคน การลวนลามทางเพศ ได้แก่ การคอมเมนต์ลวนลามทางเพศ การเล่าโจ๊กเรื่องเพศ การขอทำกิจกรรมทางเพศกับบุคคลอื่นในโลกออนไลน์ การตัดต่อภาพของคนอื่นให้ดูยั่ววนทางเพศ และการอนาจารทางเพศ ได้แก่ การบันทึกภาพเพศสัมพันธ์ที่ไม่เต็มใจ การถ่ายหรือส่งต่อคลิปภาพทางเพศของเหยื่อโดยไม่ได้รับความยินยอม การชักชวนขายบริการทางเพศ เป็นปัญหาที่พบมากในปัจจุบัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเด็กและเยาวชนสามารถที่จะเข้าถึงInternet สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ได้ง่าย และรวดเร็วมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บารเมษฐ์ ดวงเพชร (2559) ที่ได้ได้ศึกษาเรื่อง การคุกคามทางสื่อออนไลน์ต่อ

นักศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า วิธีการคุกคามทางสื่อออนไลน์ของนักศึกษา ได้แก่ เคยถูกโพสต์ภาพ หรือคลิปวิดีโอขณะคุกคาม ทำให้คนรู้สึกอับอายต่อสังคมรอบข้าง กลุ่มที่ถูกคุกคามมากจะถูกโพสต์ภาพความสัมพันธ์ระหว่างตนกับแฟน หรือภาพในอดีตของตนเองที่น่าอับอาย ทำให้เหยื่อเสียชื่อเสียงและต้องการแก้แค้นเหยื่อ กลุ่มที่ถูกคุกคามรุนแรงน้อยใช้การโพสต์ ประจาน ภาพถ่าย หรือคลิปวิดีโอในลักษณะที่ทำให้เหยื่อเกิดความอับอาย แตกต่างกับกลุ่มคุกคาม ความรุนแรงมากที่โพสต์ประจานในลักษณะข่มขู่ให้ได้รับความเดือดร้อนโดยตรง นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เปรมฤดี บุญตามช่วย (2550) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การตกเป็นเหยื่อจาก การถูกคุกคามทางInternet : ศึกษากรณีผู้ใช้โปรแกรมการสนทนาทางInternet พบว่า กลุ่มที่มีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางInternet ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีเป้าหมายในการหา เพื่อนใหม่และหาคู่ทางInternetซึ่ง และมีโอกาสถูกคุกคามโดยการใช้คำหยาบ และถูกคุกคามจาก ไวรัสคอมพิวเตอร์ เพิ่มขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่มีเพื่อนทางInternetจำนวนมากมีโอกาสถูกคุกคามทางเพศ โดยวาจาและถูกล่อลวงให้ ไปพบเจอมากกว่ากลุ่มที่มีเพื่อนน้อย นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าการคุกคามทางเพศต่อเด็กและเยาวชนทางสื่อออนไลน์ ส่งผลกระทบต่อตัวเด็ก ทั้งทางด้าน ร่างกาย สภาพจิตใจ และสังคม สุขภาพจิตไม่ดี เกิดภาวะซึมเศร้า อยากฆ่าตัวตาย เนื่องจากรู้สึกอับอาย หวาดกลัว กังวลใจ ถูกเพื่อนดูถูก เกลียดชัง ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เกิดความเครียด บางคน เกิดบาดแผลในรวมถึงสภาพจิตใจ เมื่อเพื่อน โรงเรียนเห็นภาพหรือวิดีโอลามกของเด็ก ก็จะ แก้ปัญหาโดยให้เด็กลาออก หรือเด็กบางคนต้องย้ายที่เรียน เพื่อหนีสังคมเดิมๆ ส่งผลทำให้ผลการ เรียนต่ำลง และ ผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้รู้สึกอับอาย ครอบครัวไม่เข้าใจ และรับไม่ได้กับสิ่ง ที่เกิดขึ้น จะทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง เป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการศึกษาของ บาร เมษฐ์ ดวงเพชร (2559) ที่พบว่าผลกระทบจากการถูกคุกคามทางสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้เหยื่ออับอาย เสื่อมเสียชื่อเสียงในสังคม ทรัพย์สินได้รับความเสียหาย เกิดความหวาดระแวง รู้สึกเสียใจ เกิด การทำร้ายร่างกายตนเองของเหยื่อ ทำร้ายผู้คุกคาม ผลกระทบต่อสังคม เช่น ถูกสังคมรอบข้าง รังเกียจ ได้รับความกดดันจากครอบครัว และ เกิดปัญหาในครอบครัว

2.2 ปัญหาและอุปสรรค ในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ จาก การศึกษาพบว่า กฎหมายและบทลงโทษ เกี่ยวกับการถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ มีความ เหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ แต่การดำเนินการนำผู้ต้องหามาลงโทษนั้นมีความ

ลำบาก หน่วยงานภาครัฐ มีการประสานงานกันน้อย ความร่วมมือของภาคเอกชนกับหน่วยงานภาครัฐ มีน้อย และล่าช้า เช่น ไม่สามารถสืบค้นหาต้นตอการกระทำผิด ขั้นตอนการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ IP Address มีความล่าช้า และเจ้าหน้าที่ของรัฐยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการต่าง ๆ สอดคล้องกับ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2560) ที่กล่าวถึงการดำเนินงานส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ ทั้งด้านการออกกฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ การดำเนิน โครงการ/กิจกรรมเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แต่พบว่าการมีส่วนร่วมของหลายภาคส่วนมีการดำเนินงานเน้นเฉพาะเป้าหมายของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กร ยังไม่มีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน

2.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้ประกอบการ พบว่า รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการดำเนินการเชิงรุก โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ออกมาตรการเชิงรุกในการประชาสัมพันธ์ ลงใน Internet ให้ความรู้กับประชาชน ยิ่งประชาชนรู้มาก ผู้ตกเป็นเหยื่อน้อยลง ให้ผู้ประกอบการรู้ว่าดูแลเด็กอย่างไรให้ปลอดภัย สร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักในการป้องกันการถูกคุกคาม วิธีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนให้ความรู้เด็กและวิธีรับมือกับรูปแบบภัยคุกคามในปัจจุบันเพื่อให้เด็กมีความรู้และไม่ตกเป็นเหยื่อ องค์กรเอกชนหรือภาคเอกชน ร่วมเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชนในโลกออนไลน์ เพื่อลดความเสี่ยงในการที่เด็กหรือเยาวชนจะถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ หากเด็กมีความรู้และเข้าใจถึงความเสี่ยงในการถูกคุกคามนี้ เด็กก็จะสามารถป้องกันได้และสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของงบประมาณ ข้อมูล ส่วนผู้ประกอบการ ควรสร้างความรู้ความเข้าใจดูแลบุตรหลาน ลดช่องว่างระหว่างวัย ให้ความรักความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ซึ่งจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ (2560) คือการพัฒนาเทคโนโลยีและเครือข่ายที่เป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ มาตรการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ทำงานเชื่อมประสานและบูรณาการกับการทำงานของภาครัฐและผู้ประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงพัฒนาเชื่อมโยง hotline และ helpline โดยมีการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติ (Standard of Procedure : SoP) ของระบบปกป้องและคุ้มครองเด็ก

และเยาวชน จากสื่อออนไลน์ และสร้างความเข้าใจร่วมกัน การจัดระบบปกป้องคุ้มครองและ
 เยียวยาเด็กและเยาวชน สร้างองค์ความรู้และการวิจัย การเสริมสร้างศักยภาพเด็ก เยาวชน และบุคคล
 แวดล้อม และการสร้างความตระหนักสาธารณะ โดยการสร้างความตระหนักให้สังคมเรื่องการ
 รู้เท่าทันสื่อออนไลน์ ได้แก่ ส่งเสริมและสนับสนุน ให้สื่อสาธารณะมีพื้นที่การสื่อสารเรื่องการ
 รู้เท่าทันสื่อออนไลน์ ส่งเสริมการผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ ในเด็กและเยาวชน และประชาชนทั่วไป
 รวมทั้งสร้างร่วมมือ/พันธมิตรกับผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดเพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างความ
 ตระหนัก ในการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์แก่สังคม ส่งเสริมการผลิตสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ สร้าง
 มาตรการจูงใจให้ผู้ผลิตสื่อผลิตสื่อ ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน ส่งเสริม
 เครื่องข่ายเด็กและเยาวชน ในการผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อสร้างการเรียนรู้และเข้าถึงเด็กและเยาวชน
 สนับสนุนสื่อมวลชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของการกระทำรุนแรงระหว่างเด็ก ด้วยกันเองบน
 Internet และเผยแพร่วิธีการแก้ไขปัญหาความรุนแรงดังกล่าวให้แก่สังคมเด็ก เยาวชน และผู้ที่
 ทำงานกับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการเผยแพร่และรณรงค์ให้มีการใช้Internetอย่างสร้างสรรค์
 สร้างกลไกการติดตามสถานการณ์สื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กและ
 เยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ให้แก่ผู้ผลิตสื่อและสาธารณชน และพัฒนากลไกเพื่อสนับสนุนการ
 ดำเนินงานร่วมกับองค์กรในระดับนานาชาติ เช่น ให้มีฐานข้อมูลระดับชาติที่สามารถเชื่อมโยงกับ
 ระบบฐานข้อมูลของตำรวจสากล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้

1) จากการศึกษาวิจัยพบว่า การคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ มีหลายหลาย
 รูปแบบ ลักษณะการคุกคาม ดังนั้นผู้ปกครอง ครู ตลอดจนเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ตลอดจนหน่วยงาน
 ภาคเอกชนควรสร้างการตระหนัก ความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และป้องกัน
 ตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์

2) นำข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ เพื่อที่จะให้เด็กและผู้ปกครอง สามารถเข้าใจและป้องกันตนเอง และเด็กในปกครอง ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศได้

2) ควรมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ถูกคุกคามทางเพศ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการคุกคามซึ่งเป็นข้อมูลตรงจากเหยื่อ เพื่อที่จะได้เข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับเหยื่อโดยตรง และเข้าใจการตัดสินใจของเหยื่อในการรับมือกับสถานการณ์การคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น ซึ่งแต่ละเหตุการณ์จะมีความแตกต่างกันออกไป อันนำไปสู่การแก้ไขต่อไป

3) ควรมีการศึกษาผลจากการนำแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ว่าเด็กสามารถรับมือกับการคุกคามทางเพศ และนำไปปรับใช้กับสถานการณ์ปัจจุบันได้หรือไม่ อย่างไร และแนวทางในการป้องกันดังกล่าวมีปัญหาหรืออุปสรรคที่ต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

บรรณานุกรม

- Cohen, L. E., & Felson, M., (1979). Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. . *American Sociological Review*(14), 35-36.
- ECPAT Foundation Thailand. (2564, 27 มิถุนายน 2564). สถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก. Retrieved from <https://www.ecpat-th.org/situations>
- iLaw. (2558, 27 มิถุนายน 2564). 'ครอบครอง' สื่อลามกอนาจารเด็กผิดกฎหมาย 'ค้า-ผลิต-เผยแพร่' จำคุกสูงสุด 10 ปี Retrieved from <https://ilaw.or.th/node/3849>
- Lauren Thomas. (2016, 27 มิถุนายน 2564). Japanese messaging app Line will keep close ties to Korean Internet giant Naver Retrieved from. <http://www.cnbc.com/2016/07/13/japanese-messaging-app-line-will-keep-close-ties-to-korean-Internet-giant-naver.htm>
- Mahittivanicha, N. (2020, 26 มิถุนายน 2564). สถิติและพฤติกรรมผู้ใช้งาน Internet Q1 ปี 2020 ทั่วโลก (รวมประเทศไทย). Retrieved from <https://www.twfdigital.com/blog/2020/02/global-digital-usage-stat-q1-2020/>
- Mashal McLuhan and Powers, B. R. (1989). *The Global Village. Transformations in World Life and Media in the 21st Century*. Oxford : Oxford University Press.
- McLuhan, M. (1964). *Understanding Media*. . London: Routledge.
- MCQuail, D. (1994). *Mass Communication Theory An Introduction*. . California: SAGE Publication.
- Mullen. (2014, 24 March 2020). study of Stalker. ออนไลน์. Retrieved from <http://ajp.psychiatryonline.org/cgi/content/ful.156/8/1244>
- Reuters Staff. (2017, 27 มิถุนายน 2564). Japan's Line swings to full-year profit on higher ad revenue Retrieved from <http://www.reuters.com/article/us-line-results-idUSKBN159154>
- กฎหมายดอทคอม. (2555, 16 มีนาคม 2563). ประมวลกฎหมายอาญา. ออนไลน์. Retrieved from <http://www.kodmhai.com/index.html>
- คณะวิชาการ The Justice Group. (2564). ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ล่าสุด พ.ศ.2564.
- จิร์ศักดิ์ ภูมิเจริญ. (2556, 25 เมษายน 2563). เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชา 400-13-01 เทคโนโลยีสารสนเทศบูรณาการ (integrated information technology). ออนไลน์. Retrieved from

http://lms.rmutsb.ac.th/elearning/claroline/document/document.php?cidReset=true&cidReq=4001301_003

ทัตธนันท์ พุ่มนุช. (2553). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคม (Social Network) เพื่อพัฒนาในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม. *Veridian E-Journal* 5, (January -April), 523-540.

ธัญทิพ เสนชัย. (2560). แนวทางในการพัฒนาความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก. (นิติศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

ธราภร วิทยสินธนา. (2557). การยอมรับบนนวัตกรรมการสื่อสารผ่าน *Application: WhatsApp* ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยรามคำแหง,

นันทชัย เพียรสนอง. (2556). ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ รูปแบบใหม่ของโจรผู้ดี. เข้าถึงได้จาก. Retrieved from http://elib.coj.go.th/Article/d36_2_2.pdf.

บารเมษฐ์ ดวงเพชร. (2559). การคุกคามทางสื่อออนไลน์ต่อนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ปราณีตา วงธรรมรัตน์. (2551). การคุ้มครองสิทธิเบื้องต้นตามกฎหมายของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดหน่วยงานพิทักษ์เด็ก เยาวชน สตรีและการค้ามนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปาริฉัตร รัตนากาญจน์. (2551). การล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อสตรีในที่ทำงาน: รูปแบบหนึ่งของการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปิยะพงษ์ ป้องภักย์. (2554). ผลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อองค์กรและการรับรู้ของลูกค้า. วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณาฉบับพิเศษ ฉบับพิเศษเรื่อง “ทัศนคติ ความพึงพอใจ กับการสื่อสารผ่านสื่อที่แตกต่าง”, 1.

พลิสสุภา พจนะลาวัฒน์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : ศึกษากรณีแชร์ลูกโซ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โพสต์จัง. (2557, 4 มีนาคม 2563). “Cyberbullying” หรือ การกลั่นแกล้งการรังแกกันบนโลกไซเบอร์. Retrieved from <http://board.postjung.com/789428.html>

ไพรัชยนต์ ปันดา. (2557). การใช้สื่อออนไลน์ผิดกฎหมายในการต่อรองอำนาจทางสังคม = *Using illegal online media as social yower negotiation*. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,

เฟื่องฟ้า หิริธัญกาญจน์. (2556). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัด สพม 11 เขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์,

- รักษ์ชิตา โพธิ์พิทักษ์กุล. (2550). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางอินเทอร์เน็ต (Cyberstalking) วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2557, 24 มีนาคม 2563). คุกคาม. ออนไลน์. Retrieved from <http://rirs3.royin.go.th/new-search/word-3-search.asp>
- วิจิตร เลิศศิริภูกิจ. (2550). ความผิดฐานเฝ้าติดตามและข่มขู่ Stalking. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. (2553, 25 เมษายน 2563). ทฤษฎีการบ่มเพาะปลูกฝังความจริง. ออนไลน์. Retrieved from http://www.infocommmju.com/icartide/images/stories/icarticles/ajwittaya/Cultivation_Theory.pdf
- วิมนา ธรรมปริษา. (2533). การคุกคามทางเพศ. คณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์. (2553, 15 มีนาคม 2563). ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมความรุนแรงทั้งทางกายภาพ และการข่มเหงรังแกผ่านโลกโซเชียลของเยาวชนไทย. ออนไลน์. Retrieved from http://www.wport.org/uploads/files/filesรายงานผลวิจัย_%2303_2553.pdf
- วิษณุ ศิลาน้อย. (2560). กลยุทธ์การสื่อสารของเว็บไซต์การพนันฟุตบอลออนไลน์. (คณะนิติศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- สมชาย อนันต์ศุภมงคล. (2549, 17 มิถุนายน 2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ในเขตพื้นที่ สถานี ตำรวจภูธร ตำบล สำโรงเหนือ. ออนไลน์. Retrieved from https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/KU.the.2006.285
- สมสรรค์ อธิเวสส์. (2557). การคุกคามทางเพศบนสังคมเครือข่าย. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, เดือนกันยายน – ธันวาคม (7(3)), 901-916.
- สุดสงวน สุธีสร. (2543). เหยื่ออาชญากรรม. กรุงเทพมหานคร:บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- อมร มงคลแก้วสกุล. (2558). การปรับตัวของนิตยสารตกแต่งบ้านในยุคหลอมรวมสื่อ. (นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- อรรธรณ ปิรันธนโอบาท. (2546). การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อัมณพ ชูบำรุง และอุนิษา เลิศโตมรสกุล. (2555). อาชญากรรมและอาชญาวิทยา. . กรุงเทพฯ:ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์

“การป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์”

วัตถุประสงค์

แบบสัมภาษณ์ “การป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์”

ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจและรวบรวมสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ และเสนอแนะแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จะนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิจัยต่อไป

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการวิจัยตามแบบสัมภาษณ์นี้ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

ส่วนที่ 4 แนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2.อาชีพ

3. ระดับตำแหน่ง

1. ระดับบริหาร 2. ระดับหัวหน้างาน/ชุด 3. ระดับปฏิบัติการ
4. อื่น ๆ.....

4. สถานที่ทำงาน.....

5. เบอร์โทรศัพท์.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

1. การรับรู้สภาพปัญหาการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ (ข่าวสาร ข้อกฎหมาย)

.....

.....

.....

2. การคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ คืออะไร รูปแบบการคุกคามทางเพศของเด็กในสื่อสังคมออนไลน์ และการกระทำใดบ้างที่เป็นการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์

.....

.....

.....

3. สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

.....

.....

.....

4. พฤติกรรมการเข้าสู่โลกออนไลน์ของเด็ก ที่ก่อให้เกิดการคุกคามทางเพศ (ความถี่ในการเข้า การตั้งค่าความเป็นส่วนตัว การเป็นเพื่อนกับบุคคลที่ไม่รู้จัก จำนวนเพื่อนในโซเชียลมีเดีย การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว)

.....

.....

.....

5. สาเหตุการคุกคามทางเพศของเด็กในสื่อสังคมออนไลน์

.....

.....

.....

6. บุคลิกภาพของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์

.....

.....

.....

7. ผลกระทบของการคุกคามทางเพศของเด็กในสื่อสังคมออนไลน์

(ผลกระทบต่อตัวเด็ก ตัวผู้ถูกรกระทำ ผู้กระทำ เช่นร่างกาย และจิตใจ ผลกระทบต่อบุคคลอื่นและสังคม เช่น ครอบครัว ญาติ เพื่อน การเรียน หน้าที่การงานและสังคม)

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อการถูกคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

1. กฎหมายหรือนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ตลอดจนบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิด มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องหรือไม่ และควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

.....

2. หน่วยงานต่าง ๆ ต้องสนับสนุนหรือเสริมมาตรการใดในการรับมือ ป้องกัน แก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศต่อเด็กในโลกออนไลน์

.....

.....

.....

3. ปัญหาอื่น ๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดู ครอบครัว

.....

.....

.....

วิธีการแก้ปัญหาในปัจจุบัน

.....

.....

.....
ส่วนที่ 4 แนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

1. หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์
อย่างไร

.....
.....
.....

2. องค์กรเอกชน ควรมีการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์อย่างไร

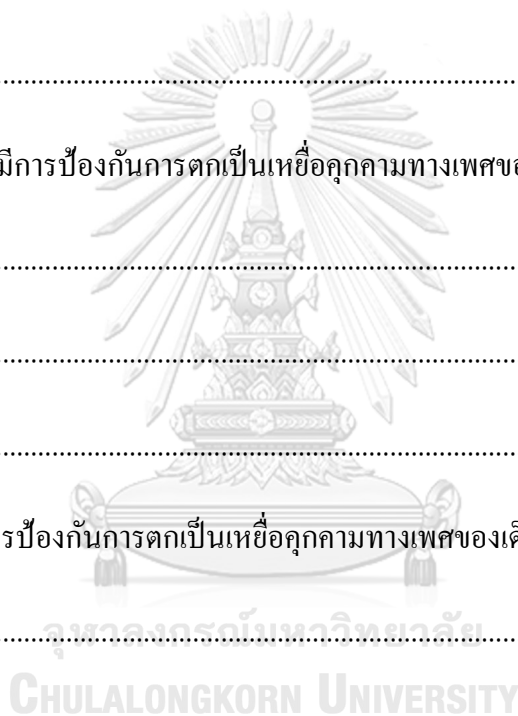
.....
.....
.....

3. ผู้ปกครอง ควรมีการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์อย่างไร

.....
.....
.....

4. แนวทางการป้องกันตนเองของเด็กเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์

.....
.....
.....

5. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์

อย่างยิ่งในการนำไปวิจัย

ร้อยตำรวจเอกหญิงพรธาวดี คล้อยระยับ

ผู้วิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ร.ต.อ.หญิง พรรษาวดี คล้อยระยับ
วัน เดือน ปี เกิด	22 กรกฎาคม 2538
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรีคณะรัฐประศาสนศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ที่อยู่ปัจจุบัน	25 ซ.เทิดราชัน 21 ถ.เทิดราชัน แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210
ผลงานตีพิมพ์	วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2564)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY